p. 49

7

8.

Шифр
Вен
VII
8

Паисий,
иеромонах хиландарский

„История славеноболгарская" (1762)

Список 1838 г. несколькими почерками. 56 л. (3 т.)
+ 4 лл. обл.
Одесса

Листы сшиты и сброшюрованы.

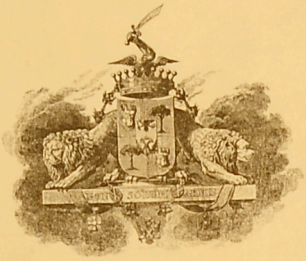
На л. 1.: 1) дарственная надпись Ю. И. Венелину от Василия Апримова [1838 г.]
2) дарственная надпись И. Малнара Отделу рукописей 1869 г.

Бумага писчая; на лл. 1 и 56 грязные пятна.

Приложено: 1) Письмо Апримова, Василия к Венелину, Ю. И. [1838 г.] с собственноручным списком полуустава текста „О царстве болгарстем", являющимся прологом к другой редакции „Истории славеноболгарской" (или „Летописи") Паисия Хиландарского и с указанием разночтений обеих редакций 4 лл.
Русск. и славяно-болгарский языки.
2) Выписка полуустава XIX в. 1 л.

ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ
Гос. биб-ки СССР им. Ленина
Поступление
М 1022
Общее колич-во листов
65 лл.

№ 1022.

Московскаго Публичнаго
и Румянцовскаго Музеевъ

№ 1022.

III

II

1869 г.

Отд. И. Н. Мольнара

№ 1022.

История
Словенобългарская

64.

III

Въ Библіотеку Московскаго Публичнаго и Румянцовскаго Музеевъ отъ Доктора медиц. Ивана Моллеръ Де Шмидъ, въ 1869 году.

Его Высокоблагородію

Милостивому Государю

Юрію Ивановичу

Венелину.

Въ Москву.

Исторія Славеноболгарская

О народѣхъ, о Царѣхъ, и о святыхъ болгарскихъ и о всѣхъ дѣяніяхъ и бытіи болгарскаго народа, Собранно и нарочито Паисіемъ нѣкоторымъ Іеромонахомъ хилендарскомъ, еще не и отъ другихъ повѣствователи достовѣрныхъ на пользу роду болгарскому

въ лѣто 1762.

Предисловіе къ хотящимъ читати, и полезна-ти написанная въ Исторію Сію.

Внемлите вси читатели и слышатели рода болгарскаго, кои ревнуете и усердствуете по своего рода, и по своего отечества болгарскаго и желаете разумѣти извѣстно ради своего болгарскаго рода и славы отцы и праотцы, Царіе же и Патріарси, и святыхъ, какова преперва поживали и прожили, и ваша потребно и полезно есть да знайте извѣстно дѣяніе отцевъ вашихъ, како що знаютъ вси другіе языцы и родовѣ, да тѣхъ ваши родъ и языкъ имеютъ Исторіи и всякій книжникъ отъ нихъ знаетъ искавуетъ ихвалитъ своѣ свой родъ и языкъ. Сего ради азъ вамъ написахъ пореду извѣстно да знаете родъ и языкъ, читайте да разумѣете, и дани будете отъ другите родовѣ и языцы поемяни и укорени. Азъ бо вамъ ревновахъ по рода мое отечество болгарское, и много трудъ подъяхъ, собирати отъ различныхъ книгъ и Исторіи дондеже собрахъ и совокупихъ

Дѣянія рода Болгарскаго во книгахъ сію; ради
ваша полза и похвала. Зане аще кто хочетъ
и обича свой родъ отечество Болгарское и увер-
ствует знати за свой родъ и языкъ. Да при-
читет історію сію дабе не погубе, зашо не-
которіе человѣцы не обичут за свой родъ болгар-
ски знати а мила отвращат на чуждая по-
литика и на чуждій языкъ, и нерадят за свое
отечество, и языкъ Болгарскій, нова учат читати
и говорити по Грекески и Срамятса дала нарекат
Болгары, о неразумнѣ пачене безъ умъ и юроде
человѣче! Защоя Срамишъ да нарекешъ себеси бол-
гаринъ! и нечитешъ своята книга щое на свой
языкъ, и нехортуваш по свой языкъ или нека
имали Болгары царство, и Господарство: и за
толко время царствовали и биле славни и
чудни по сичката земля, и много патя взи-
мале дань отъ Силвныи Римляне, и отъ
Мудрите Грецы, и давали имъ другіе царіе и
Кралюве свои царски дщери въ Сопружество,
толко даби имале Миръ и любовъ сос тяхъ
и най славни биле отъ всего Славенскаго народа,
и отъ нихъ перво са оны цары нарекли, и перво
тіе Патріарха имѣли, и перво са тіе покра-
стели, и най много тіе земля усвоили, и тако
отъ всего Славенскаго рода, оны най силвни и
честни биле, и перво Славенскій Святіи отъ
Болгарскій языкъ проізяле, како порекоу оваха за-
то въ сію Історицу написахъ, и дато имат
отъ много книги и отъ много Історіи Сви-
дѣтелство, какъ истинна се това за
Болгары що поменухъ, но защоя Срамишъ
ты-

ты неразумне человѣче; отъ свою родъ и славянъ-
ся почуди языкъ, но же ричемъ дадоля Гречы по-
мудри и по политични, а болгаритица прости и
глупови, и немать рѣчи политични, зарадъ то-
ва е подобре дала камелувать сосъ Гречы, но азъ тавъ
да сказа. Виждъ неразумне колко има отъ Гречы
по мудри нто славни, ама да ми автави някой
отъ тяхъ свой родъ и языкъ, или свое учение като
тебъ, о безумне що оставиляешъ свой языкъ и учение,
и пріимашъ въ Греческая мудрость и политика.
щото не имашъ отъ нея никаковъ прибытокъ нито
разумяваш Греческое коварство. О человѣче болгарине,
непрельщайся знайси свой родъ и языкъ, и учива по сво-
ему языку, дащото по добре е болгароская простота
и невлобіе отъ Греческая премудрая политика цере-
монія и мудровать. Болгары прости и невѣжи, но вся-
каго человѣка пріемлютъ въ домы своя и угощаютъ.
повседуютъ праотцу своему Аврааму на страноюбіе
тому. А мудріи и политичны Гречы това ни-
какъ не творятъ, но още отъ немать отъ простите
и грабятъ не праведно, и повече грѣхъ предобываютъ
отъ тѣхната мудровать и политика а не полза.
или ла срамашъ чиса Гречы премудри и търговцы слав-
ни и на лукавството похвални отъ свой родъ и
языкъ, а болгарина прости инема отъ тяхъ славни
търговцы и хитри книжницы на това время, но по-
вечина отъ тяхъ прости орачы шкопачы и овчарьи,
и прости дякаятіе /художники/ якоже писано и
повѣствуютъ Исторіи отъ Адама даже и до Давида
и преподобнаго Іоакима и Іосифа обручника богоро-
диды и още колико Ноха праведни и святы и про-
роды и Патріарсы и царекохая великіи надемлята,
и пред-

и предъ бога. но немаше отъ тяхъ никой Търговцы
или прехитри и горделиви, ихаквото сигашните
Хитрецы, но оны святыи и праведни простцы
Сички бяше Земледѣлатели, и овчары, итаки бя-
ше толкось богати сосъ скоти и плододомни
и имаше простота и нелюбіе того ради и вамъ
христосъ богъ Слези въ Домъ простаго и нищаго
Іосифа и тамо почиве, видѣ како милова
Господъ повече простите и незлобивите ора-
чи и овчары, и най първо тѣхъ возлюбилъ
навеметa ипрославивши, а ты са срамятъ
защоса болгаритъ прости и нехитри и
оставятъ Свой родъ и языкъ, и хвалятъ са
Сосъ чуждій языкъ и обичай. то азъ видѣхъ
много человѣцы отъ болгаритъ защо стру-
ватъ тако, ходятъ по чуждій языкъ а сво-
ятъ си родъ хулятъ, ради сіе напихахъ тука
на онезы святыи отцы простотата имъ
ради ругатели дето хулятъ свой родъ —
Авые които ревнуве за свой родъ, и нека да
знае, ради сіе напихахомъ какоса биле
наши болгарскіе царіе, и патріарсы и
Архіереи, и имаша Автотвніа Книги,
Кондики и Історіи царски щото царство-
вали толико время. обаче на онова время
не было типографіи по славенеки, а человѣ-
цыте отъ небреженіе непритиковали Книги
и Історіи и дѣяніе святихъ отцевъ и того
ради оскудноса намерили такива Книги, а
кога узеле турцы болгарская земля, направно
тогазиса изгориле Церкви и Монастыри
царски и Архиерейски дворовѣ. яже зданіе

ихъ ибо всего дня свидѣтельствует. Въ то время человѣцыте отъ страха и нужда и отъ гнала турскаго бѣгали да упабатъ токмо они вѣтъ свой ивъ то многое время погубили оніа Исторіи Цароки, и Кондики Патріаршески и Архіерейски и на много Святыи житія и правила имъ погинали, и вега нема онія книги Автентични щотова биле провтранно нажвани, да ради всего народа и царей болгарскихъ того ради премного книги прочетохъ и взискахъ прилежно да много времи, и не возмогохъ данамера такава Книга нѣкоя рукописанем или печатна: камерела но весма редко и вократцъ намѣрихъ и една краткая Исторіа дя биле притивалъ Латинецъ на имъ Мавробиръ, отъ Греческая Исторія за болгарскіе царіе но весма кратка, едва найдохъ тѣхните имѣна, иксй по коего царствовалъ самъ тои Мавробиръ нативалъ како Грецы отъ завысти и отъ ненавысти що имале на болгарите та не тивали храбрія повтужки, и славнія дѣянія царей болгарскихъ, но весма вократцъ и вопреки тивале, какво тое тямъ примично и угодно, данебуде имъ срамотно и укорѣвно, защоги много нати подѣждали болгарите идали отъ тѣхъ взимали. того ради и азъ отъ Мавробира нативахъ тако и отъ другихъ много Исторіи и разни Книги собрахъ за много времи и попримика пораспространихъ и повокупихъ сію Историцу аще и обретается отъ другіе много книги и Исторіи ради болгарскій народъ, обаче се помало ибо=

и во кратцѣ сего ради ниможни даги има сички
Книги единъ человѣкъ даги чите, того ради
разсудихъ исовокупихъ вся воедину въ книгу
сію изволяи дачтетъ и да разумеетъ по-
дробно вся.

Произхожденіе

Собраніе Историческое, о народѣ и о царѣхъ
болгарскихъ. и первa отъкуда произошли бол-
гары, понеже примѣчила камъ много кратъ
прочитати различни Ѣторіи рукописани,
що извадили россы и Московцы, особенно ради
Славянскаго народа, отъ куда повлекле свое
племя и наповедокъ какова отбѣгнили отъ
тяхъ болгарите и пришле инаселиле на
землю сію болгарскую.

Егда потопилъ богъ при Ноя рода человѣче-
скаго повтамъ токмо Ное и три Сыковѣ его
Сима, Хама, и Афета, и възяли изъ ков-
ега сов отца своего Ноя и четирѣ жени ихъ
ивиде Ное дажо неостана никдѣ повѣтатъ
родъ человѣческій но токмо тои овтана
сосъ три Сыковѣ и четирѣ жени ихъ, и про-
разумѣ духомъ святимъ како же да благо-
слови богъ отъ неговио семя да наполне земля-
та сам родъ человѣческій и радоваше се ду-
хомъ, како же да остави госпъ помянъ имлава
наземлята довѣка, и призва Ное три Сыни
своя, Сима, Хама, и Афета, и раздѣли имъ
Сичката земля на три чавти да егда умно-
жатъся его Сыковы и внуки да знаятъ кои гдѣ
да живеи, Симу первому Сыну своему за-

поведалъ =

повѣдалъ дала на ѣели съ жеѣово племя. на первая чаѣть
Земли на Азія та есть Восточная Страна на кея
Стоиѣ рай, и Едемъ и Іерусалимъ идернитъ
до цариградъ. Хаму второмиу сыну своему За
повѣдалъ дала на ѣели на Африка, тя есть юж=
ная земля на нея Стоиѣ Масаръ (египеѣ) и
френскій народъ, и Афеою трѣтіему сыну Сво=
ему Заповѣдалъ дала на ѣели на Европа, тя есть
Западная иполуночная земля на нея Стоиѣ ца=
ригравъ, Москва, Віена Брандибурѣ и прочіи
Славенскіѣ народъ. Тако Заповѣдалъ Ное Сы=
новамъ своимъ и раздѣлилъ на три чаѣти всея
Земли и оставилъ имъ кръжка и некаружима
Да данеби преѣужили сыновѣ его Заповѣданая
имъ, и егда приселилися по лицѣ, было
отъ Потопа въ лѣто 729 = и умножилися сыно=
вѣ и внуцы, Симовы, Хамовы, и Афеовы, и хуре
ние единъ языкъ сички человѣцы подемлята.

о Столпотвореніе и Невроѣ.

Тогива востаалъ някой человѣкъ на имъ Невроѣ
отъ чтецъ и племя. онъ былъ Мудръ Звездочтецъ
и най Силенъ былъ въ онова время отъ сички человѣ=
цы що быле по землята онъ Заградилъ Вавилонъ
Градъ що го сига кадоватъ Багдатъ, и царствовалъ
въ него, онъ почналъ да прави най напреѣ Сре=
бро и Злато на пари и грошове, и войска Давдига
Давтрува бой и волхвованіе неземли. тоя бого=
противнитъ Невроѣ. испервo созвалъ человѣцыѣе
що быле подемлята и рекалъ имъ да направимъ
Столпъ (Сіе речъ высока кула) на землята дае
высока до небето чи ако бѣди пакы потопъ или
огонь подемлята да неможи да погуби нас богъ,

Какво=

Каквото що погуби и преньде наслъ бывшихъ, тако
помисли оный Неврот такава богопротивна
работа и повслужахго сички человъцы да направятъ
столъ, и трудиша за 40 години и изградиша
го високо до облакъ, и едни падняле
отъ силенъ ветаръ, и покрушавалиа, а другіе
отъ сонце отъ пекъ и отъ зима помираше
и тако като падняли отъ онаа висока на-
права много человъцы са побиле, и въ то
время измреле боль девет человъцы, Неврот
не преставъ отъ свое намереніе искалъ да гра-
ди оня столъ до небето, но богъ Милосер-
дій видель безуміе и пролевть человъческую
какова трудятъ на пусто и возбранивъ имъ
набогопротивитися и не превършатиа всуе,
изъ божіе смотреніе раздъли имъ языцыте
на седемдесять два языка а она первый языкъ
щого говориле исперво сички го забравиле, и
неразумеле единъ надругій що дума та то-
гава оставиле онзи столъ, и раздълиша
языцыте, симовото племя на двадесять
и пять языцы, хамовото племя на триде-
сять идва языцы, афетовото племя на
петнадесять языцы, итако онезы языцы
повъленіемъ божіемъ како що бе Богъ заповъдалъ
праведній Ное синовямъ своимъ, и пошло
Симово племя на Азія, повъленіемъ отца
своего и Хамово племя на Африка но биле
много остале отъ тяхъ на Азія и умно-
жилиа истанали отъ тяхъ тридесять
шедемъ царства, но мало бъли после ги
употребили Евреите Іисусъ сінъ Навінъ
отъ-

отъ оная Земля и наѣздиле Евреите Землю Хананю
по тиранюмъ побиле Сіона Царя Аморейска и ога
Царя Васанека и вся царствія Ханаанека. Ханаанъ
сынъ Хамовъ, отъ негово племя са наричало племя
Ханааново, то най проклето было на Землята
отъ Сичкити племена. но седемъ языцы и=
мало отъ това племя що имаха мнята черни
тія седемъ языцы са была на тридесять шедемъ
царства що ги побиле изпрогнале Евреите,
и узели отъ тяхъ Палистинію и Іерусалимъ
Сію Землю неперво обѣщалъ богъ Аврааму
и далъ я повле на Евреите защо бѣгаха
Евреите отъ Евера той Еверъ неполучилъ
Невротъ инегавъ домъ ивыново его неот=
шли запомогнатъ Невроту на оній Стомъ
За що Еверъ боялъ отъ бога тако инеговъ
домъ, та отъ него обталъ оня старій языкъ
и первый, и праотецъ Авраамъ отъ неговъ
родъ былъ, и по негово имѣ Еверъ, нарекли
Еврейскіятъ народъ Евреи иводнекъ. а Афев=
ово племя що ова раздѣли на петнадесять
языцы, тѣзи Сички языцы прошли Черное
ибѣлое Море и навелили на Землю Сію Евро=
па и ималъ Афевъ едного сына Москоса и
на негово племя иродъ падналъ, и раздѣлива
нашъ языкъ Славенскій и нарекалъ нашъ родъ
и языкъ на негово имѣ, Москови родъ иязыкъ и
пошле на полунощная Северная Земля що ова
на рича сега Московская Земля.

Прошхожденіе Славянскаго народа отъ Москоса

Ипо онаго Москоса прадѣда своего детова перво
наелили при една рѣка, нарекли Москва,

ивторетъ=

и порядъ оная рѣка колова село вѣтне помало
начинамшо Градъ и въ тамо престолъ
царскій и поради Москва имѣ нарекли того
Градъ Москва иводнесь, поще въ Московская
Земля имя нѣкоя страна жова нарича Скан-
давія и катова разнесли испервa онія языцы,
по оная страна, наричами Скандаляне, по
много время катова умножили по оная зе-
мля вдигнамша отъ тамо и отишле на за-
падная страна при край Брандибурга и по
оное имя, Скандаляне нарѣкли тамо сла-
вяне иводнесь, а ани жото остале повле
тамо и тѣла наричатъ Славяне. и повле го
крестилъ святый Кирилъ и Меводій това
мѣсто което при край океяна Море, жова
нарича балтійское и поморанское море, и
поради тѣхъ Славени нарекли и нашете
книги Славенски книги, и весь народъ и языкъ
Славенскій, оны най право инай чисто го-
ворятъ Славенскій языкъ, и много речи при-
личи на болгарскій языкъ говорятъ, но сега
дрнатъ римская вѣра, сіе рочь Немская, и чка
войска на Кесаря немскаго набарнамги римляните
подъ своя власть ина Папина вѣра. Тезы Сла-
вяне единъ родъ и языкъ сос болгарите са ика-
това навелили по оназы Земля край Бранди-
бурга Сладъ някое время вдигнамша отъ тяхъ
много народъ и утишли таки на московска
Земля защо небыла между тяхъ война и брань
голема и тако навиле Славянште и навели
ли тамо край голямата рѣка волга, що
теке отъ южная Земля на северъ чрезъ Московская

Дѣрнава, и въ ходе въ океянъ море, ѡтъ порекъ тази
рѣка Волга нарекла Славенобългари. иводнеск, ивъ-
деле въ оная Земля Замного години времена въ
лѣто тои. отъ рождѣства христова, въ то время
царувалъ Ѵаленъ царь Гречески въ цариградъ
и онези Българи имале напѣреніе ивоглавіе
Давдатъ да тарсятъ добра Земля и питомна
и тако Станале много народъ и приминале
чревъ Мажарска и Влашка Земля, и пратили
извѣстіе на цариградъ на царя Ѵалента, даги
пуски присѣдунавать дала населятъ покрай
Дунавъ ивъ Оракію тая Земля возлюбили Болга-
рите и обѣщалися царю Ѵаленту да будутъ
покорни ему, и да помагатъ Грекамъ и римлянамъ
во время войни ивань давават, и позволилъ
царъ Ѵаленъ на Българите да приминатъ
Дунавать ивала населятъ въ Оракію и покрай Дуна-
вать отъ черное море до рѣка Морава и Ни-
шова да набятъ крайнината на трещыте отъ
Гоѳтови, отъ Скитовъ, и отъ Аварове, сіе речь
отъ Татарите, и отъ Мажарите. и тако
Българите въ то время преминале Дунавать
а едни отъ тѣхъ автами сесъ някоего Воеводa
своего въ Панонію сіе речь въ Мажарско, ивидѣли
тамо Замного время сесъ Мажарите заедно, въ
то время и още небѣяли Трещыте чила наива-
ватъ Българите Българи, а викамги Гоѳи, защо-
то тоя народъ излязалъ отъ Северная и полуноч-
ная Страна, Сичкиги наричали Гоѳи, какво тоу
имга наричатъ татарите и много народъ нари-
чатъ Татаре, повеги равушели Трещыте во
время царя Ѳеодоія чила наричали Българъ, и въ

то

„то время начали Гречьите даги наричать Болгари
а защото немать Гречьяже (Буки) то вмѣсто, Буки
пишатъ (Вѣди) и казватъ Волгари ане Болгари

Като минале Болгарите Дунавать

Тамъ намерние добра и изобилна земля и насели-
лива по нея не небыле научени да покоряватъ
на царя, али бъле свирепи подиви и бехъ стра-
жни и на брань вилни като Леви (Лавлани)
Единъ отвождалъ надевятъ враги небоязненно
Каквота изобега отъ Северная и Полудневная
Страна всѣ племя народъ и крѣпокъ набранъ
неходитъ, тако бъли и болгаре крѣпки и сил-
ни на брань. пишетъ Баронія Книга въ первая часть
на листъ 767. Болгари страшни всему Миру, малъ
народъ но непобѣдимъ. Тако и Гречьи пишатъ въ
тѣхни Исторіи Болгари диви и непобѣдими во
бранѣхъ. и пакъ женскій народъ болгарскій и не
побѣдимъ во бранѣхъ, и много пакостъ струвале
Гркамъ Христіянамъ, защо тяхъ тако карчатъ
полеше онези болгаре помало время востанале на
землю Греческою штрувале много пакостъ на
Гречьитѣ. Тако ради утишенъ царъ Валентъ съ
войска на болгарьи и понуженіемъ божіемъ побѣдимъ
Болгарите Валента Царя набранъ итонъ побѣгналъ
дано бъ са урѣтовалъ отъ тяхъ, а тіе гу гони-
ле до Едрине, атойса скрилъ съсъ войняцки
во една плевница а Болгарь да плами тамо около
плевница и изгорялъ тамо царъ Валентъ съсъ ви-
дирятъ, тако есть писано да Валента въ Дяніе
Его, убѣдумела царь Валентъ и пускалъ Гоги та
пришпали Дунавъ и населимла въ Оракію и повле
отъ тяхъ изгорен и побѣденъ бълъ. того ради
явно=

явно есть какоса картчами въ онова время Бол-
гарите. Тови што биле покрай Дунавъ, а въ ово-
ва время илтновами ги поради татаре Тоги.
тако Болгари ваятали въ това время и усло-
или много лавта и узели отъ Грецы Сичката
терновія, ивидинека и Нишека Епархія изта-
кали Самовластни. и населиливса пространно
ка тія Епархіи щом рѣкохъ. Повле царя
Уалента наталъ на царство Трчеческе царь
Ѳеодосій и ѡслабалъ съ войека дава биe
сонъ. Болгаре и работили ги, и узелъ отъ тяхъ
Свищовъ и оне некоя чавть Земли но немо-
жолъ до край даги покори подъ Своя Си власть
Сетне, по мало время са умнонними изтаками
Силни и много пати навивали на Грецы ика
римляне и ѳземали отъ тяхъ дань и лавта
и токо привзеле Сичка Ѳракія, Македонія
и отъ илирія някоя чавть и населили Болгари
по тази Земля гдѣ ндо нынѣ пребываютъ
каквото са виде въ Сіе время. Грецы първо
прокликали Царя Уалента дащо тскалъ Бол-
гарите чрезъ дунавъ въ Трчеческая Държава.
но то было Смотреніе божіе дава насели то-
ви славенскій языкъ и народъ по тая Земля
и воздвигналъ богъ на Болгарите Царството
на противъ Грецы те, и ѡслабилъ богъ много
пати сонъ тоди мали и простій народъ
Болгарскій рѣчените. и обрѣтели толкая Зем-
ля хубава и ѡбилна. Римското царство
было тогава много Силно и славно, но Болга-
рите подреди Грецы, и римляне ослабали и
усломни най добрая и плодовитая Земля изда-
Словами

Стѣвали толико гадини самовластно имавю.
въ нѣкое время макаръ и даимла навивали Гре-
цыте и искали даи покорятъ подъ своя власть
но богъ ради Греческая гордостъ паки возвачналь
на болгарите цеpы крѣпки имени, и тако яко
навивале и побѣждавале и освобождале своятъ
народъ болгарскій отъ порабощеніе Греческаго
и Римскаго .. якоже имать въявитца въ
сію Исторію, Паче. да десятъ царіе въ
два краля цюла быле най силни исмелохомрѣни
отъ другите царіе кралюве болгареки. отъ
вократъ начертаховъ. — первій кралъ Батоя
силній ихрабрій собранъхъ въ едно отъ Грецыте
землю Нижская, Скопская, имчка охридская
Епархіа, Патріаршеская, имавлавилъ пре-
столъ свой во охридъ градъ изтинѣхавъ.
— паки кралъ Святый Тривелій быль въ едно
Имчка Земля Маджарска въ повѣдалыя дамного
године болгарите. — паки царь Крунъ и царь
Михаилъ болгарскіе узели отъ Грецыте Епар-
хіи Софіінская, филибелишская, струмица,
и Едирне, ива навелилъ по онія мѣста на-
родъ болгарскій. после мало время и Само-
ковская, Ищипская, Епархіи завладѣли —
После Іоанъ Калимахъ Сѣнъ Асѣня царя Старого
едно отъ Грецыте Епархіи Серфская, Драмская,
Меленичѣская, и Солунская, и искаждалъ
отъ тамъ Грецы и навелилъ болгари.
Тако ивъ Едирнеская Страна, онъ на-
селилъ болгаре. — тія пять царей най
много разпространие Земяята на болгари-
те и навелилиа по тія Епархіи та ивъ-

днеи

днесь Болгарите седать и живеять по тіх мѣста
и по тая земля. —— Паки пойдемь на
первая повѣсть.

О нія болгари що отстанали въ Панонію сіе
рече въ Мажарска земля, искали дали повта-
вять Краль отъ себе си, а Мажарите довол-
ни неотстанале, итого ради вдигнали брань
съ Мажарите, и Мажари быле много и на-
вале на болгарите и изпадили ги въ Панонію.
и обледе въ Мажарска земля деветь хіліади
болгаре съ жени идеца и утекле въ франкѵ-
ска земля при Краля догобарда, и искали отъ
него мѣсто дада населять, а онь ги правѣтиль
таги пусналь въ землятаи, и разделиль
по чужди домове и по конацы, /партои/ ихо-
вѣмь радомь своимь таги избиле сичките
за една ноще сосе жени и идеца имь. одру-
гіе болгари отъ тяхъ имали себе Князя але-
цека тіе утекли при краля Грималда
искале отъ него мѣсто дада населять тамо
и онь имь далъ мѣсто и населиль ги по край
белото море, тиеса пакъ на ричать Сла-
вяне а Грецыте ги наричать склавуни. Се-
гаа се Геменіе или Корабелщики. на Вене-
дикать работать, тако мажарските они
болгари одлюбили и изпадили Мажарите.
За това Святый Тривелій Краль болгерскій
сторинъ имь големо отмщеніе какво то
ца взяви повле.

Первый князъ Вукичь.

А О нія болгари що имали селеніето си по край
Дунавъ поставиль себе Князя Вуковича, ва-

стане

Стале и опишле дава дяти сось фрянцузите
и нападнале на Лонгобарда краля со шесть
хиляди /тысячи/ болгари, ила адариле набой и на
вине и пленише силка земля францувска и пакъ
са варнале назадъ на своя земля.

по нем паставили себе болгарите
втораго Князя Драгича

Паки востали болгарите ина падали на франц-
цію и на имрыкъ, и вторими брань съ Грецыте
тогава быль первый царь Греческий Анавталія
сось четирь стотень хиляд и Грецы и адарили
съ Грецыте и разбалили болгари Грецыте и
побиле ихъ и пленише много народъ и земля
и пратилъ царь Анавталія на болгарите
много злато идари и искупилъ себе миръ
отъ болгарите и завердали дань да дилатъ
отъ Греческого царя Анавталія.

по ле драгича паставише себе болгарите
третяго Князя Бориса,

и валтале паки болгарите на краля Акума
и схващилго во брантъ и давелго вердань
въ болгарію, паки пошле болгари само сось
мало войска и нападнали на Мунда краля
но онъ имъ навилъ и поробилъ и пратилъ
на царя Греческого Юстина, а тои ги разне-
салъ по Морея и Армения, злато паки бол-
гари нападнали во время царя Иустиніяна
велика на Оракію ибо Сирие и не можналъ
царь Юстиніянъ далтои на среща болгарите
а тои имъ пратилъ сека Колесница полна съ
злато идари много дяки историли миръ сось

тяхъ

тѫхъ, тако Българи ноть и Константіана Великаго царя
Взяли дань въ окое Славное его царствованіе, отъ како
Влѣзли Българи отъ Волга и прижли по край Дунавъ
Миналова 300 лѣта. и имале много Войди и кнѧзо-
ве въ тія годинѣ и толко пѫть илѣзуютъ кои-
са нарицале Крамюве до Краля Батоя, тогава има-
ле престолъ свой въ Видинъ и въ Свищовъ, градове
по край Дунавъ такѫе и въ Никополъ.

павле борила наставиле соѣ Българите

Четвертако Краля Батоя Силкаго

Въ лѣто 678 васталъ Кралъ Батоя въ Българію
Силнїй побаго получнїй и утишелъ съ Голема Сила
на цариградъ Совремя жѣтаго Собора, и Вторилъ
царя Константина соѣ падзанчка Замного
времѣ и Удолъ отъ Грекьіте сичка Земля охрид-
ска, и поставилъ въ Охрида престолъ свой
Кралевскїй и Крѣпалъ Българската Цѣлъ Славенъ
Собрахъ Батоя Кралъ, и Страшенъ на окрѣст-
нак Страна, Какѵото рекохме, Замного времѣ
Два царя римскіе дань ему давали, пишетъ
Барониа на 2ра Тавѣ Книга листъ 731 въ лѣто
678. Былъ царувалъ въ цариградъ царъ Кон-
стантинъ погонатъ Совремя жѣтаго Собора
ка онова времѣ тогова са былъ укрѣпилъ
Българскїятъ народъ и воЗмогалъ, защото вос-
стакалъ въ онїй времена Кралъ Батоя Силнїй
и Страшнїй Грекалъ пишетъ Феофанъ Греческїй
и Зонаренъ, Кеда убо Българи съ Велику Си-
лою преЗдоша ка Кесаря, и Зволилъ помирѧ-
тьсѧ съ нимъ и обѣщалъ Кесаръ навсякое времѧ
данъ даяти Българомъ. — голема Срамота е
было тогава Грекескому царству, чудо Слышати.

Дано

Защо тоя Греческий царь отъ турцы и отъ други царства данъ взималь а отъ сего жежкаго кареда болгарскаго былъ кавитъ (побежденъ) и данъ имъ даваль. отъ сего Краля Батоя каредъ никеме сички царіе оне и Крали болгарскіе у Исторію сію, чуда повле него царувале, а испервя преди него чуда были Кралюве имя сички писани у Летопица. Батоя Кралъ пакъ ималь война сась Мустиніана царя сына Константинова, но первего го побидили Гречьите, и уделе отъ болгари измрили и всего расипале, а когаа возвратилъ царь Мустиніанъ назадъ, болгарите го обтекли въ някой теснотина и разбили Греческая войска до край што едвамъ побегнали царятъ съ мало дружина въ Цариградъ. Тако и онъ обещалъ данъ давати Батою Краю болгарскому. Повле ималь царь Мустиніанъ война сась Арапите но тие го кавиле. Кадругая година пакъ собралъ нова войска и нападналъ пакъ на болгарію и разбилъ двъ милиа чуда народъ Мидіи. Сіе речь Охридъ щоги былъ далъ Башаму (отецъ) его Константинъ на болгарите за Миръ да имать сась тяхъ. но като са варналъ въ Големъ прибилъ и радостъ, нападнале на него болгарите въ Оракію и разбили войска Греческая и варналиа назадъ съ Голема у Коринъ и тако сась умъленіемъ створилъ Миръ сась болгарите, повле того мира умрялъ Батое Кралъ болгарскій и направилъ себъ надгвенна помень и учинилъ себъ данщики Кемары римеки и Гречески, Константина сына Ираклієва, и Мустиніана втораго, и ималъ Кралъ Батое големя

жаловть като умерамь, дащо ни умрямь на войну
да това са хаямь, и говоримь, О фортуно велика
и нуждная. да утома ноще недопувти дапонивея
дабвхъ умрямь на война мужески сосъ мечь въ
рукахъ моихъ.

по нем учинили сеть болгарите
пятако краля Тривелія.

И онъ Тривелій краль бѣлъ человѣкъ избранъ ве-
ликодушенъ, благополученъ, испрво като вца-
камъ Кралъ разбилъ Манерите, дащота испадиле
болгарите отъ изъ Панонія, като искали даси
поставать сеть новъ кралъ, каквото упоминахме.
Тоя Кралъ тривелія повелелъ и собралъ болгар-
скій народъ, и поставилъ имъ законъ, таковъ
окова камери какой отвтяхъ далтори зла работа
сосъ зла смертъ да умре, дащо первія крали бол-
гарскія небнаями и неимели законъ царскій. но
тоя краль Тривелій перво поставилъ законъ
граждански, и судъ правъ народу болгарскому
щого они испрво небнаями. а Ивтиніанъ пре-
тій царъ Константино полѣски, испадель
бѣлъ отъ Аломара и тиверня, отъ царство
Греческое. и отрезалимму нось, и заточилиго
въ херсонъ и седелъ тамо въ заточеніе до
седемь године, пакие пратилъ тихо скритомъ
до Тривелія Краля болгарскаго, и обрекалмуса.
далму даде титла царска ако бы могль да-
кавіе Аломара и тиверна, и дало поставична
царство Константинополское. и Тривелія
Кралъ собралъ народъ болгарскій и вдигналъ
голема войска и удель царигравъ и поставилъ
паки Ивтиніана царя на царство. но Ивтиніанъ

мукавъ

Лукавъ и неблагодаренъ тогому Стори Тривелія
такава голема помощъ не отдя на словото си
и нему дава што Аѳи са обещалъ, а Тривелія
Кралъ укоряваль шутиніана желтохо негова
неблагодарностъ, того ради разгнѣвалъ царь
шутиніанъ, и собралъ много войска Греческая
и отишолъ на болгарія дава бие сасъ болгарите
но Тривелій храбро на падналъ на него шутиніана и разбилъ го, и едвалъ са избавилъ отъ
болгарите та побѣгналъ сасъ мало войска чрезъ
Морето въ цариградъ. Повле того капова ва-
дарилъ Левъ Исавра, первый иконосборецъ на падналъ на него, Мамада, Принцитъ Агаренъ, и
Сулеиманъ Султанъ Турскій, сасъ силна вой-
ска и ча седнале цариградъ да три лѣта, и
тако отъ глада, отъ зима, и отъ морь, едни
человѣцы избѣгали и издавилиса въ Морето и
тако тривта хиледи человѣцы починале. того
ради Тривелія Кралъ болгарскій собралъ силна
войска и отишелъ на помощъ Христіаномъ
и на падналъ на Сарацыните крѣпко и избилъ
отъ тѣхъ двадесять шетирѣ хиледи и прогналъ
силка турецка сила отъ цариградъ. тои
Кралъ Тривелій болгарскій перво востріялъ
вѣру Христіанскую въ лѣто отъ рождества
Христова 703. Като востріялъ свѣтую вѣру
и ималъ големо благоговѣніе и усердіе ко Хри-
сту Богу, того ради на правилъ себе Мона-
стиръ и оставилъ волею Кралевство сину
своему Старшему Тервалу.

и востріялъ Кралевството желтый Кралъ Тервалъ
Комуто изаповѣдалъ отецъ его Тривелій да

стои

Стои на христіянство вѣрно инепоколебимо. А.
Тривелія са обиякалъ въ Монашескій чинъ, а
Синиу да мало время быль христіанинъ и такъ в
обарнаи на первото заблужденіе, отъдъ сво Три-
велій Като видя чиа обарка Синиу тербаль въ
погавство, того ради автавилъ Монашескій
чинъ на время, и востріалъ паки Кралевство
и уловилъ Сина своего, и изучилъ го въ Мило-
сти и въболь ему извете очи, дащото авто-
вилъ христіанскую вѣру и обарналъ Болгарскій на-
родъ во идолопоклонство, и после вручилъ
Кралевство Младшему Сину своему Моисею.
и заповѣдалъ ему дабы разумно управлял Кралев-
ство, и твердо содержалъ вѣру христіанскую,
да не повтрадат итой каже каквото братали
и паки Кралъ тривелій воотріалъ Монашескій
чинъ и скончалъ житіе свое Святое и богоу-
годное. Имя его Монашеская было Веоктистъ.

по немъ управилъ надъ Болгарите
Сынъ ево седмои Кралъ Моисей

Сей Младій сынъ его да мало время ходилъ по
заповѣди отца своего, а после быль и той
развращенъ въ вѣру и тежокъ на Болгарите
затова го извадиха отъ Кралевството
после наставили себѣ Болгарите
Краля Аспяна великаго той естъ
и первій Царъ Болгарскій —

По вступленіи сей Кралъ Аспянъ на Кралевство
Грецы же отъдавили кареклиго Хаанъ, Каванъ,
на онова время царъ Грецкій Левъ исаврянъ,
и ималь голема война жестока сосъ Калифа царя
Арапскаго но немогаль никакъ даватои навреща-
му

му, того ради повикалъ на помощь Аѳѣня царя
Болгарскаго и обрекомуса дому даде отъ Сасъ
надписъ и титла царская. но като бѣше са обре-
калъ първо ипатиосъ царь даваде тривелію
царю Болгарскому титла, и му помогна та
возвратіа царствотово, а после него второ ами
го изъвга неблагодарнитъ. затова Левъ царь Сасъ
Клятва са обвза Аѳѣню дому даде титла
царска комуто помогне да пропадне Арапи-
те. итако Аѳѣнъ Великій собралъ войска
болгарска и отишолъ срещу Окавиля царя
арабскаго и разбилъ его набратъ изобилъ
девет десетъ хиледи Араби, и удолъ отъ
тѣхъ Арменіи, и Мидіи, тие бѣше изпервна
дът царства и онаа сичка земля привземи
и покорили подъ Гренческое царство, и като
са возвращалъ Аѳѣнъ Великій отъ брань Херакліи
Първаго царь Левъ шавдана Гренскій Сасъ
голема почесть като постѣпилъ Арапите и
тогава изволеніемъ царскимъ и всего Синглита
Мирскаго идуховенскаго дали ему титла
царская и въ кесъ инаквиго тако.

Аѳѣнъ Великій первый царь Болгарскій.

павле Аѳѣня царя вступилъ на царство
второй царь Добрица

Тоя царь Добрица бѣше отъ страна Дунав-
скія и пратилъ писмо царю Леву за ради Мирь
да говори да нѣкои Гредове имѣтъ, но Грекъ не
приимъ негово писмо почтено, того ради
разгнѣвала царь Добрица и удигналъ Сасъ
войска на бой до урочища, щоа нарича долни
Стенъ и паднилъ изобрали много корист
отъ

отъ Греческая Земля, затова са разгнѣвилъ царь Гре-
ческий и утишилъ въ межка войска въ Болгарію,
но былъ да течетъ отъ царя Дабрица и разбитъ
и разбоенъ отъ Болгарите. слѣдъ того бой вос-
тани Болгарите на Дабрица царя имена какой
келови враги како дабы ималъ той скрити дого-
вори сосъ Гречы да избаде царство Болгарское, и
тако избадимого отъ царствы и убимого, и въцар-
ствѣ Сички Принцит и Господари що рядиле цар-
ството Болгарское избите.

после Дабрица царя поставиле царство
трекго царя Телезвія

Тоя Телезвій былъ на прибелятъ године но
не былъ благополученъ, защо катерва война разби-
лило Гредите изобили много Болгари, адруги
пленили избавелили въ цариградъ, сетне Болгари-
те убили царя Телезвія

после Телезвія поставиле на царство
четвертаго царя Сабоштина
после Сабоштина царя поставиле на царство
петаго царя Сабина—

тоя Сабинъ като взема царство прати писмо
къ царя Греческому да строи миръ, защо по-
боялъ като видель какво Греды са собрали и въоп-
жабро напрещалу, и вице ли нило ради келоваша
войска, — та побѣгналъ въ градъ за морця и отъ
тамо утишалъ въ цариградъ, и пратилъ на
царя Константина тако пріемъ, и тоя Сабинъ отъ
Лотинъ почитание Свѣтыхъ Иконъ тамъ, щоги
былъ почиталъ въ Болгарію какъвото полинадле.

а Болгаре поставили себе келтово царя Тагана.

тоя Тагань царь като восприя царството пратилъ
писмо

писмо на царя Костянтина Греческого дабы имале Миръ
Гречи съ болгари и да има а Костянтина царя разговоръ
лицемъ къ лицу, и тако отишелъ тъганъ царь у
цариграда при Костянтина съ сичка свои керан бол-
гари а Костянтинъ говорилъ имъ заради Сабина царя
дащо го вънгнале некраведно и подвгнали Сабинъ отъ
царьство болгарское, тогава Костянтинъ учинилъ
Миръ по приседенїи съ царя болгарскаго. а Кри-
томъ пратилъ боль Соборно, войска въ болгарїю и
развалилъ и пожегнилъ много лъта, да това бол-
гарите изгадиле тъгака царя своего
пожелъ поставили на царьство
Седмого царя Телерика
той са отрялъ на царя Греческого, а що быса
изгнала войска Греческая съ Корабли по морето въ
болгарїю тя погибла отъ бури и волнена Мор-
скаго. Паки надругое лъто имали Гречи брань
съ болгари, като пошелъ Греческий царь съ войска
по морїе и дошелъ до Варна пратилъ и подкалъ
по нападнали на него Страхъ и ужасъ итако Сто-
рилъ Миръ съ болгарите и варналъ са у цариградъ.
но паки того лъта въ октоврїи месяца, узналъ
царь Костянтинъ дащо Телерикъ не стоитъ на Миръ
по Собралъ двайдесятъ хиледи болгари заради да
земи отъ Гречите берґ цетая, тогава и Костянтинъ
царь Собралъ седемдесетъ хиледи войска и рекалъ
дащо же да иди дава бие съ Арапите, а онаи собра-
налъ сичката си войска на болгарите и тако на-
валъ на болгарите, того ради Телерикъ правилъ
Миръ отъ царя Костянтина, но Костянтинъ нищялъ
да Стори Миръ а чи пратилъ нощя войска Силна
съ Гемїе помирето на болгарїя, но непревтакала тая
войска

войска. Копронимова дщо от божиемъ повѣлѣніемъ
отъ силнаго ветра разбилиха свои големіе /кораблы/
повле того телерикъ узналъ дщо българите имат
камереніе дало испадать отъ царство и дати
ватъ другого царя, а телерикъ пратилъ царю Ко-
пронимъ тайно молебно и обявилъ колко имат
камереніе да постигни цариградъ прежде, и молилъмуса
дамо прати человѣкъ свои скритомъ дало заведатъ до
цариградъ, по какой отъ велможите българеки узналъ
телериково камереніе каквожде бадяга, готова ка-
дило много но онъ хитростію избѣгналъ и пришелъ
въ цариградъ и прѣлго царъ Левъ сынъ Копронимъ
радостно, въ лѣто. 777. умрялъ Копронимъ царь окаян-
ній иконоборецъ който царовалъ - лѣ. године и много
святыхъ избилъ да свящвія икони и много былъ жестокъ
Грекомъ и българомъ, въ то негово царствованіе, -
паки отъ стутни българи отъ христіанека вѣра
побарнаили ка первое поганство, дщо нощи на
онова время небило тамо Славянеко, та българи
по латински читали и пивали, готова слабо разу-
мявали законъ божій щобиме имерво се години
держали христіанство а въ то время былъ телерикъ
не крещенъ българинъ, а Трецыте крещтили теле-
рика издалъ му царь Левъ за жена - ирина ветра
царицина изоставилъ его навеликій сынъ во дворъ
царствіемъ.

а българи по кемъ поставили вост на царство

амаго царя Кардама

Константинъ жестоки царь Константинополъ-
Окій много различная война ималъ съ Кардама царь
българекаго, но Кардамъ былъ благо получент и не тре-
доленъ, много Генерали изойска Гренеская на царя Лева

побилъ

побилъ потомъ привтягнаго свох смерть и скончавса.

понемъ вступилъ на царство болгарское

девятой царь Михаилъ - или Мортагонъ
сво деяніе твако по крука на 14 лѣтъ на оборотъ
По Михаила вступилъ на Престолъ болгарскій

Девятой царь Крунъ

Челавтхъ избранъ велиходушенъ неблагополучнъ
въ воинствѣ, тоя Крунъ царь былъ невтрен но
много смирилъ Грецыте, и разширилъ державу
земли болгарскія що предъ него неколко царіе бол-
гарски быле невтрни и неблаго получни и посѣнени
отъ Грецыте, тоя Крунъ царь свикалъ славените
панайски тоесть маджарски и нападналъ на
француская страна и убилъ борна краля въ Дал-
мацію и створилъ миръ съ царемъ западнимъ.
после са собралъ на царя Грецескаго ирабориль
много предѣли земли Грецескія, Грецескій царь
испратилъ кавка да собира войска дава бие сасъ
болгарите ихато отишелъ Генералатъ Грече-
скій при рѣка Струмица, тамо отишолъ
и царь Крунъ болгарскій и войскатаи и удари-
ли сасъ Грецы и убили Генерала имичка войска
Грецеская и узелъ сичкатаму хавна що новилъ
да собира войска въ лѣто 6501. или 802 г. и узелъ
Крунъ отъ Грецы градъ софію ирабилъ тамо шесе
хиледи войска никифорова царя Грецескаго и още
бѣлъ четь избилъ прость народъ, а Никифоръ царь
още сѣлъ четь войска собралъ и пакы на болга-
ріе напочтилъ, и ималъ сасъ себеси саковника
своего Ставрикія, и пака Никифоръ сѣлъ болно-
погубявалъ народъ и затвтявалъ землю отъ дето
полинувалъ и ималъ намереніе да развали и да
затвори сичка болгаріе, и Крунъ царь отъ чаялъ

имота своего и каѣтнду свою и проси Миръ
отъ Никифора царя а Никифоръ царъ не щель да
са помири и гордила сась побѣда, тогава Крумъ
царь повелель на войскатаси да заградать тѣсни-
те мѣста и клисурите, и нападнали на Ники-
фора царя близо при Славомира недалече отъ
Никополь и тако разбили войскатаму до край и
Ѵзеле сичко имѣние щого быль пленилъ Никифоръ
отъ болгаріята и отъ Крумовать домь. тамо
убили и Никифора царя и заповѣдаль Крумъ царь
та набили Никифораватa глава на единъ
Мандракъ Заради дая види войската и
да навнать сички какъ с навилъ на грецыте повле
повелель царь Крумъ та обковаи главата Ники-
форова сась злато и направилъ я чаша и кога
ималь царь Крумъ голямо веселіе пилъ изъ нея
сась великожните болгароки и си казваме да здра-
вица. и така обладаль царь Крумъ много Грабо-
ве Гречески и провадилъ въ цариградъ да учини
Миръ сась Михаика царя но Михаилъ невоѣво-
рилъ Миръ ами Собралъ войска големи и пошелъ
на болгари, а Крумъ подвигналъ Своя войска вер-
ху Месемврія, изѣлъ войски Гречески и болгарок
тагава было на небето знаменіе. явилила две
Комети во образъ Луни изобразила двете и пакъ
са разходили въ размѣяніе. въ лѣто 813 и близо
при Андріанополи ударилила Грецы и болгари
и была брань крѣпка, и пакали Грецы бѣгать
а болгари не смели даги гонать кату какъ
дала не прѣстать, чи като ги видели и ипѣтка
бѣгать, по тѣкли сладъ тѣхъ итако изъ секли
много отъ тѣхъ быль чет. Седалилъ Михаилъ

Куропа-

Куропалатъ царь убѣгналъ въ цариградъ, наставилъ
царство свое самоволно, а покелъ вступилъ на цар-
ство Греческое Левъ Арменинъ, пакъ Крумъ царь болгар-
скій оставилъ малка войска подъ началство брата
своего Муртагона, а онъ самъ друга войска отишелъ
та обѣдналъ цариградъ за много время покемо-
жалъ дато доме, а отива варналъ и уйолъ Едирне
и много бѣлъ тогъ народъ порадилъ. тогава былъ
порадилъ и василія македонскаго самъ родителъ свои
павле той Василій былъ станалъ Греческій царь
тогава убиле болгарите Манойла Епископа
сам Священиците, Клириците, и монаси и мно-
го народъ христіанскій избиле, защова не отъ-
рекли отъ христа бога, това гу жижи у прологъ
тогава някой Священникъ Греческій знаялъ
языкъ болгарскій и молилъ царь Крума да га
отпусти свободно отой повелъ да го хвіотъ
онъ Священникъ проклелъ Царь Крума предъ
Светите, и подиръ някой время Стории Грозите
Миръ сам болгарите и като отпускалъ царь Крумъ
несколко роби Гречески и виделъ Крумъ - Василія
македонскаго между оніе роби какъ стоялъ благо-
говейно и примирно, а Крумъ го повикалъ при себе
близско нему далъ една ябълка голема съ дареско
камение и тако отпускалъ го, сетне по някой
время тоя Василій станалъ Царь Греческій, а Крума
Цара христигналаго своя смерть

Подиръ него халтамъ на царство Муртагонъ кой
Борисъ въ Крещеніе нареченъ Царь Михаилъ по сей
исторіи считаетъ 9-и царь по ордъ то мещено царствовалъ

Въ то время имали Грецы миръ сам болгар-
но Муртагонъ царь болгарскій ималъ много войска

въ

въ Панонїю на Среща Кесаря римскаго Лудовика и
плѣнилъ много земля римска, дотова римляне на-
падиле Лудовика отъ Кесарство. Вѣно время бяше
и сърби надъ власть Българска, но явно есть чи е была
власка Българска въ Панонїю / и пакъ ходилъ Мурта-
гонъ напрещу Склавунїте и надвилъ имъ съ голѣмо
кровопролитїе, и тако и надвете страни повла-
вилъ имъ Правителъ тоестъ надъ Манедите
надъ Склавунїте и неподилъ що быле отъ тѣхни
радъ Правителъ и Господари. и въ то время цар-
валъ надъ Грецы царъ Веофилъ иконоборецъ и у-
мрѣлъ а по немъ остала жена его Веодора ца-
рица вдова, и Мургагонъ царъ тогава узелъ се-
страви що я былъ пленилъ отъ напредъ царъ
Никифоръ кога пленилъ дотъ Круковъ, и братаго,
сестра негова была крещена и учена писанїемъ
Грѣческимъ и закономъ христїанскїй, она тогава
почела да дума и да учи брата своего Мурта-
гона царя, да въруова во христа бога, и имелъ
и още единого роба Грека кариклала Веодоръ
Кофарта, той былъ христїанинъ добръ и нау-
ченъ въ книжное писанїе, та и той часто
напоменувалъ Мургагону да бы вѣровалъ
во христа, и да приеме Святое крещенїе, но
онъ тогава слабо почителъ мою умъ своимъ не
полагалъ. никогда да бы приялъ той Святое кръ-
щенїе, и быль любилъ весма да ходе въ гори на
ловъ да лови звери, дотова направилъ на една
гора една палата голѣмо та кога иде на ловъ
да ноче тамо, и да свершува тамо тѣ сета,
и повѣлилъ какаему Монаху Меѳодїю иконо-
писцу що быль пратилъ въ царъградъ да напише

то

по онія палати, Звери, и пси, и тако на тако
врем Задавила цар Муртагань Дадада а Мевадія
не напалась Зверіе младобіе ловитва играчія на
напасль Второ пришествіе Христова, Како ще въ тоя
Праведните отъ десна страна идаа веселять са
ангели Свяжыи въ рай, а Грешните како ще вою-
ять отъ лева страна Како ще са Мучать у Вѣчна
Мука са съ Діаволите заедно. и Кога дойдь
Царь Муртагонь Давиде на пала житеси, и Кога
фидль напсано Второ пришествіе христова напад-
нало на него Страхъ и трепетъ, тогава Мево-
дія намере время угодно, и напасль да сказова
на Муртагона Царь Давторо пришествіе Христово
Какъ ще да прводе Богъ праведните въ рай, а Гре-
шните на Вѣчная Мука, тогава Муртагонь Царь
Воздыхаль и рекаль тако. Блаженъ тоя чело-
Вѣкъ Който на мори отъ десна страна, и отъ
онова време началь Муртагонь да прихожда въ
чувство и познавнава христа бога. повле въ то
время попущиль богъ на Болгарите големь гладъ
и смертоносіе, тогава наченаль Муртагонь до
Са моле приленно христу богу и даль речь ако
приятане она гладъ и смертоносіе да прісме Б.
вершенно вѣра христіанская. и абіе услышаль
быль отъ бога и престаналь она Божій гнѣвъ
що быль набигаріи въ лто. 866. тогава
Пратиль Муртагонь царь въ Римъ до папа
римскаго Николая. такожде и у Цариград на
Царица Веодора даму провадять владики дало
крестять, и преварила Царицата Веодора изра-
тила Едного Епископа и крестиль Муртагона
у Една ноще даще ова боаль отъ Своите боляр-
ика

и на рекле му имѣто Михаилъ но болгарите ѹзна-
ле дано пріялъ Мултагонъ Святое Крещеніе ивоста-
ле на него дано уснатъ но той взялъ въ руку свою
честний Крестъ итака силою честнаго Креста над-
вилъ на сичките и тѣ като видели чи имъ над-
вилъ, та много са абдукали Христу богу и пр-
яли Святое Крещеніе въ лѣто 867$^{e}_{m}$. тогава
и Папа римскій Николай проводилъ отъ римъ
два Епископа Павла и формоса итако при-
вели сички народъ на Святое Крещеніе, и поста-
вили формоса Архиепископа въ болгарію, таки
пратилъ новокрещенний царь Михаилъ на Папа
ради сто и шестъ вопроса за вѣра христіанекая
и заради церковное правило и искалъ дапу по-
стави Папа Патріархъ въ болгарію, и отъжива-
му на Папа на сто и шестъ вопроса отвѣтъ въ-
зда Патріарха му рекалъ дано ніе дошло още
время. и после три године испадиле Грецыте
Папиште Епископи въ болгарію, и поставиле
имъ Игнатіа Патріарха царограденій, и Фео-
филакта Архиепископа въ болгарію, но не
оня Феофилактъ що толкувалъ Святое Еван-
геліе ами други Святый Феофилактъ, и за
много время былъ у болгарію. но Грецы и
Латине тогава имале големa раздя изворъ
за болгаріята. на Соборъ въ цариградъ. Кой дали
Деле надъ Своя властъ. но сто время и по на-
предъ быле отъ Стуиле Латинете отъ право-
славіе, до край ги проклели. но болгарите за-
много время биле надъ Патріархомъ цареград-
скимъ, дано Грецы когда поставяли въ бол-
гарію Архиепископа та много злато издари

искале

искаме, и земале отъ тахъ, затова Българите
велма са соблазниле и отъ мрилиле отъ Патри-
арха цареградскаго и поставиле свой Патриарха
въ Българію и тако задействоле Царствіе Болгар-
ское имале и Патріарха отъ своего рода и языка.
Сиждъ зарави това въ Книгу коричію на .Є. листъ
отъ край заради того цара Михаила. но невогле-
Сно въ лѣтописцѣхъ дащо Мавроурбинъ пише
Мургагонъ прїе Крещеніе. а Бароч книга пише
Болгарисъ прїе Крещеніе. но товамитето Гречески
Булгарисъ, зато видила чи не погодиле какваомуе
была имѣто преди Крещеніето на простого пи-
сале Българисъ, чого ради нелочинена естъ
у лѣтописца сво Мавроурбина. и още быль
нѣкой родъ на имѣ Дома отъ цариградъ у нека-
ка Българина и старетъ какае сгрешеніе подъ-
гналъ отъ Государя своего у Турцы и прїялъ
турецкую вѣру и задиръ двадесѣтъ године на-
рекалъ той себе си Калъ є царъ Константинъ
и царицы Крининъ быль итако собралъ войска
много, и ушолъ отъ Грецы Арменія, и прилезъ
еще сасъ силна войска и набладалъ Цариградъ
избиле Грецките у големата Желната, и немо-
жали никакъ далтохтъ на Грецаци, затова
Пратиле на царя Мургагона сїе речъ на
Михаила молечае Пакио да бы пришелъ да
имъ помогне, итой барза подвигналъ големата
силна войска и на падналъ на Дома отъ
Стипника и разбилъ го до край самого Дома
ухватилъ и первіо отсекалъ ему рѫцѣ и ногѣ
по томъ отсекалъ му и главу итако га во-
вратилъ Мургагонъ / Михаилъ съ велика корист

исасъ

и сас всика Слава въ Болгарію и преставива
Михаилъ царь Болгарскій отъ Своя Смерть.

Понеже наступи на царьство Сыновъ
единадесятій царь Симеонъ Лабасъ
Приступленій Симеоново въ то время имаше
търговищте Гречески и болгарски томенджки споръ
да какая Купля и чрезъ оних търговцы стоналъ
тоя споръ и между царіе Гречески и болгарски
и того ради подвигналъ Симеонъ Лабасъ войска
на Гречыте и разбилъ войска Греческая, и Гене-
рали ихъ избилъ, дато весма га ускорбилъ Гре-
ческій Царь Левъ шестій, и пратилъ на
Маджарскіятъ Краль Кимво, тако и на турец-
кіятъ дабы дошле въ Болгарію да учинатъ
пакостъ Симеону и болгаромъ, штеко Маджар-
скій Краль вастанъ и нападнал на правно
на Болгарію и разбаилъ много люстса и много
народъ болгарскій плениль, а царь Гречески
онолоди пленениятъ народъ болгарскій узель
отъ Краля Маджарскаго и ималъ га надъ дажеръ
и пратилъ на Семеона Лабаса своего врнаго
человѣка Кировята да утверди миръ сас Си-
меона но Семеонъ удержалъ Кировята а самъ
пошелъ на Маджаръ и тако побѣдилъ разбаилъ
до Край Сичка Маджарска Земля и вовъ далъ имъ
отмщеніе що быле они сторили отъ напредъ
на Болгарите сетне пишалъ на царя Лева, ако
желае да има миръ атой да отпуске онія
раби що они узель отъ Маджарскаго Краля а царь
Левъ не токмо що не отпускалъ робите
болгарски но подвигналъ войска на Семеона царя
но немогнолъ нищо да створе дашо Симеонъ

му

му кавиль итако невольо отъ дань царь Левъ онія
ради изтвердиле Миръ, Като умрѣль царь Левъ
оставиль царьство брату своєму Александру Констан-
тинову, и Симеонъ царь пратиль живо на Александра
здели да стои на первіятъ Миръ щого учини сась
Братаму Лева али неще, но Александръ не пріель
сась почтеніе Симеоновыте пославницы, щого ради
разгнѣвала Симеонъ изосталь сась войска наземлю
Греческую и разваливъ много мѣста, и много войска
Греческа погубиль въ лѣто. 928.ме и прижель
та заградиль Цариградъ, и тускалиго Грецыте
отъ внутри града а той искаль Самаго царя да
са разговоре съ него итако прижель царь Грече-
скій въ палатіи влахернскія и наговорили да
сторятъ Миръ, и Грецы хочели да хортуваютъ
Симеону во преки и горделиво, итого ради разгнѣ-
вала царь и излязль сась Гневы въ Цариградъ, и на
падналъ на Ораків и на Едирне и дань на войската
внутрешна злато много и отворилиму врата на
ноцій итако плениль градъ Едирне и запустиль го
до край, тогава Греческій царь Константинъ со-
браль голема войска и пратиль я на Болгарію съ
некоего Генерала именемъ Фока, и като удариле
Грецы и Болгари навиле Грецы на Болгарите и като
начекали Болгарите да бѣгатъ, тогава Фока Генералъ
отъ лутивса Самъ отъ войската си и отишоль
далѣче сада на одинъ Кладенецъ, а конятъ му са
истрчали изъ рукатa и побѣгнали у войската
Греческая, и като видѣли Грецы конятъ Фокови
чи бега а Самаго Фока небнаями що Става того
ради было големо смущеніе у войската Грече-
скаа, тогава Симеонъ биль седѣлъ на някаа

Гора

Гора бивъ притяхъ ивидовъ това смощеніе Грече-
ское, и той си собравъ своя войска що была автала
и на нападнал на Треувы крѣпко и кавимъ имъ испра-
дивъ ги и едвамъ нуждею возмогъ фока да побѣгне въ
Месемврію и тако сохранивъ живота свой, итогда от-
шля войска Греческая на Цариградъ, тамъ было много
сражение междуособное, но ради тая работа разгради-
ся Симеонъ царь сам посѣдою итаки утишомъ взра-
дивъ Цариградъ но она фока пришелъ сам свои войска
и отъпадивъ Симеона отъ Цариградъ, на Симеонъ пра-
тилъ на Князя Сражинскаго моленіе да пріидетъ на
помощъ Симеону сам свои Сражыни тогазъ турцы
поморето, а Бонгари по сухи, та да но бы ха пленили цар-
градъ, и Князъ Сражинскій пратилъ сам Симеоновите По-
сланицы някой Сражыни Зарадъ дали утвердятъ дума-
та здраво, въ кое время да повдигнатъ войска, и като
пиле въ Бонгарію, ухватили ги Треувите и при-
вели ги въ Цариградъ, въ то время быль Романъ
Греческій царь, и той романъ отбиу Скалъ Сражыни-
те и обѣдрилъ ги съ много дари, а болгарите удер-
жалъ, и тако чулъ това Симеонъ лабавъ, паки
вастанъ и развалилъ земля Греческая много и не
смеялъ никой да стои на врещу му, и много корист
дель отъ земли Греческія, като чу това романъ
царь испратилъ войска надъ болгарите сам нѣ-
кого Генерала наричаемаго Протоаргира, но цар
Симеонъ развоевалъ го и побѣдилъ войската му
до край и тако вовратилъ Протоаргиръ въ цар-
градъ побѣгнен, а Симеонъ пришелъ втори путъ
на Едрене и окружилъ го да много время, и тако
отъ гладъ предалъ му са и покорилъ градъ Едрине
подъ своя власть, и пошелъ по Оракію и по ма-

Кедонію

ковонію, и раздѣлилъ и пленилъ Грецыте не въ бранно
и паки Симеонъ пожелъ четвертый потъ на цар-
градъ и взялъ царя Романа на договоръ и мно-
гимъ Миръ съ него, и въ врати въ Болгарію
съ велика слава, тако царь Симеонъ ласкалъ по-
тщеніемъ божіимъ много паки Струвалъ-
ка Грецыте, и не престанно воевалъ сасъ тѣхъ
и три царіе Гречески подъ дилъ, паки пожелъ
на Хорватія, и тамо въ какой тесни ма-
раблита была войскатамъ до край отъ Хорва-
тите, и отъ Грецыте, и въ то время напад-
нало на него болезнь отъ стомаха (желудокъ)
и умрялъ. —

Понелъ вастулилъ на царство сынъ его

Дванадесятий царь Петръ первый

тоя царь Петръ небилъ благополученъ въ брани съ
кѣто отца своего, но былъ на Грецыте велма при-
ятелъ и покорилъ и отъ того времени оклабналъ
болгарскій скиптръ, сасъ каніе Греческое, по
ради неволасіе и малодушіе Петрово. но въ то
едино былъ велма благополученъ, дано въ время
царствованіе его просіялъ святый и препо-
бный отецъ нашъ Іоанъ рилевскій, и отъ доле-
мо благословеніе що ималъ на стало отца
Іоана на ходилъ по рилевската пустина. Като
да може давиде стало Іоана да пріеме отъ него
благословеніе иде по хортува сасъ него. но
не можно было дава ходе по окаяи пустини
отъ далбоки дебли и вѣлоки холми, та не
можелъ давиде стало отца Іоана, но по тро-
женіе помрилъ отъ Святого Писаніе, и тако
ималъ оное Писаніе велма въ полку душевную

моч

той царь Петръ пратилъ въ цариградъ ктo-
рилъ миръ съ Константина царя. промина
павле пакы отишолъ въ цариградъ, и такo утвър-
дилъ миръ подравео. и уженила тамо да царева
внука дщерь Хриѕофанова сына царева первородка
и такo са оражалъ царь Петръ отъ цариградъ
въ болгарію а братіа негови Іоанъ и Михаилъ
водвигнали брань какего сасъ болгарите и съ
Гоѵдарите болгарски и такo дълго време имa-
ле теби три братіа между собою брань, а
Петръ царь пратилъ своіте сынове борила и ро-
мана у цариградъ за дамогъ (аманатъ) дабы има-
ле върно миръ сасъ грецыте, защо въ то время
была умряла женатаму цря дъль царска внука
помало время умрялъ и царь Петръ иварналила
двата сына негове отъ цариградъ. борилъ и ро-
манъ заради да пріемать царьство въ болгарію
но много пакыти имъ втрувале болгарекы-
же боляри толкъ господари иа были сасъ
тяхъ.

по немъ въступилъ на царьство сынъ его
прикадесятій царь борисъ

Въ то время нападкали мажарите на бол-
гарію и разваляле много места, тогава
борисъ молилъ царя Никифора Грчевкаго
дамy даде напомощъ войска, но Никифоръ
царь отъ пивалъ му прекалъ заради по че-
тать на царьство то Греческое немогла да
втора брань, сасъ редове непотребни. по ма-
ло время царь болгарски вторилъ миръ съ ма-
жарите, тогава мажарите почели да раз-
валять земля Грческая, а Никифоръ царь

пра-

пратилъ моление идары на борица царя дабы
дошолъ итой напомощь Грекамъ срещо ма-
жарите но борисъ варкалъ повлекнидьте Ни-
кифорови и дары его назадъ, и отбивалъ му
тако, да почетъ болгарский иполка не можа
давдигна крамола съ Мажарти Гащо учи-
нихъ Миръ сам тяхъ, а Никифоръ кога при-
сл окъ ответъ въ укоризну, повлалъ Ни-
кифоръ калугера сыка Хорсона къ Свято Славу
князю Рашкому дато повдигне на болгари
и Святославъ двигналъ войска и наступилъ
на болгарію и положилъ земля болгарская и
взялъ много плен и корист и возвратилъ
въ россію и на другая година паки прилъ
въ болгарію и по многая часть покорилъ подъ
свою державу, и мислилъ да преноле пре-
столъ свой идаго повтави въ болгарію за-
що возлюбилъ велма болгарская земля, зара-
ди плодородіе ея и изобиліе, тако совето-
вали его неговите совѣтници, кога уземе цар-
ство болгарское лесно и по скоро може да узе-
ме и Греческое царство, чи като узналъ царь
Іоанъ Греческій наследникъ Никифоровъ въ лѣто
Господне: 971 — и той споредъ совѣтници-
теи возвигналъ войска на Святослава и
прогналъ го въ россію, и защото борисъ
царь помогналъ Святославу того ради взялъ
начални градъ Преслава или Жуменъ отъ
болгарите, котораго кареше Іоанополъ на
свое имя и борила царя ухватилъ съ женою
и чада въ день Стаго Георгія, и тако возвра-
тилъ се царь Греческій Іоанъ съ велика слава

и водилъ

ивадимъ Бориса царя и вънецъ надъ главѣ царское поставимъ Іоаннъ царь Борисъ царь въ царградѣ Самоилъ Маистрія, но Борисъ по какое время изъ плѣна изъ царограда отпустилъ и отиде въ Болгарію а некои Болгаринъ като го видѣ напутъ какое былъ облеченъ въ Грески дрохи и той приимилъ дас Грекъ и убилъ го тамо на путь, такавъ конецъ пріемъ тоя царь Борисъ. —

по немъ въступилъ на царство
Четирнадесятий царь Селевкія
Муж востокъ и храбръ той удель отъ Греды имѣло наричаемое Толница и Вардика итако са вращалъ отъ брани въ пакъ да болезнь изнемогъ на путь.

по ле него наставалъ на царство
петнадесятый царь Давидъ —
Давидъ отъ Бога коимъ полови но той давидъ мало нечто привыкъ на царство по-сле оставилъ престолъ свой и пріемъ монашескій чинъ итакъ Совершилъ свято и богоугодно житіе свое, и по преставленіи своего — прибыли мощи его нетлѣнни и до сего дня прабываютъ.

по немъ наставалъ на царство
шестнадесятий царь Самуилъ
въ лѣто 981 — той Самоилъ нападалъ прѣ-валилъ Западная провинціи и покорилъ си подъ Своя власть, и нападалъ на Далмацію и изгорилъ Преградіе ручаское и Градъ Катару — много пати разбивалъ той Греческая войска и удель отъ Греды Градъ Солунь, и Енигеръ, и

Хараѳія

Македонія то есть Мраса и Иверъ и сичко тое авіе
и проводить Кудомиана, арнаутъ и Грезе отъ онія
мѣста и насили ги полраи Варна и полраи Мер-
пово, и тогоу вайвъ тиаше отъ тѣрь надъ Грезе-
и во Енишеръ тогоу воюетъ Болгарскіе поставиръ
и отъ тамо тогоу моюре свѣтовіе принесаше въ
Болгарія, защо весьма любіе и почиташе въ тогіемо
благовѣрствіе свѣтыхъ моюрей, за но и тогоу-
ому пеперва младвіе и тогоу земіе покорие та
свое власіе, доде бѣше пеперва благовѣрни хо Богу
и Бого му помогаше, тогоу са разбратиле и Бога
его оставиле, защо возпаше сав завистъ на свои
радъ и тогоу царское: и избиле сичко оное тогоу
царское, оставиле тогоу Іоанна Владислава сына
брата его, тогива возсташе царь Василіи и Констан-
тинъ Грческе на Самуила царя съ воиска и на-
виле го и ранише на воиската, и тай са завар-
наше въ дом свои и отпусти Болгарите Грчески
что ги бѣше заробиле пеперва на брат, тогива
Самуилъ царь дале дъсерь свою Азоту Болгарину Грче-
кину въ жену и наставиле го до ше на Драчіе, т. е
Добраца, а тай седнале въ кораблъ и поплаше въ
Цариградъ и поставиле его тамо магистріа-
нови тогоу царь Грчески съ воиска на Болгаріа
и узеле тѣлико градове отъ Самуила царя
и Грезе отишле на Скопіе и на Сердіе съ воиска,
а Самуилъ тогоу на Ерсене и разбаниле го и
запустиле го, отъ тамо отишле съ воиската
следъ Грезе на Скопіе, но Грезе обградиле Са-
муила и разбиле тогоу воиската и тогоу Болгаріа
пародиле отъ велика зломба, но тогоу Грезе
на Самуила и на Болгаріа не не верво: та стоиле

2 царь

царь Греческій мучительствъ неизбѣжанно отъ всѣхъ
Хинѣдъ Болгаръ избартивъ имъ очите и на сто
Болгаръ оставивъ имъ по едно око да ги водятъ и така
ги пративъ и завели ги Самуилу царю ослѣпены тому
народу и като пришли при Самуила царя и видѣлъ то-
лико мучительство и нарушение той часъ отъ ярости
болести упадналъ въ болѣзни и помалу отъ умрѣлъ
Тако Самуилъ царь за пролитие неповинныя крови, что
погубилъ свое царство имѣя противъ Бога великиа и
тои ради попустилъ Богъ на него праведный свои гнѣвъ.
и на всѣ Болгаріа и предалъ ихъ въ руцѣ Греческія
за тиюю време болѣзнь ще напредъ да речемъ.
Преяде Самуила и Давида быль Судомиръ, но не быль судо-
мири царь благополучень по тиюю за пова защо прiель
царство Болгарское потанъкано и побѣдено подъ Греческа
власть, но во время Василиа Порфирогенита пакы
отложишася Болгаре по отъ Греческа власть.

По Самуила насталь на царство свои сво
Синадевѣтый царь Родомиръ
но за едно лѣто царувалъ и убіенъ быль на ловѣ отъ
наслѣдѣшаго царя Греческаго, отъ скрытыхъ праздни
ихъ человѣкъ и убиенъ его на ловѣ.

По тоиъ насталь на царство
Василиадевѣтый царь Іоаннъ Владиміръ
Болгаріе иже ради Гавріила быша Самуиловъ ве
ликоріи и поставиша Іоанна свиа Аронова а
Аронъ быль братъ Самуиловъ и Давидовъ царувалъ
Іоаннъ Владиміръ три годиіи и писалъ перва чисто
и свѣтло житіе и богоугодно. На тои Іоанна пакы
воздвигнулъ царь Греческій съ тиѣма сила, но отъ
молитвъ на бога и съ упованіе крѣпкаго подвигнулъ
съ малою вои[ско]мъ и побѣдилъ царя Греческаго Пітрака

возвратить назадъ покаяніемъ, но Іоаннъ паки
зѣло Грѣшилъ та и царь Грѣхъ, та ими при царѣ
тѣмъ патріархъ, на имя же Ерестицѣ Бо-
гомилъ не за то яко любимъ же царемъ Владимира
за ради православія и чисто его житіе - Идумаи
са да го убіютъ тако и сталося. Ваисъ отъ царя
убіенъ на путь въ планѣ гора тако варварин царь
и хотѣлъ на предѣ апіе му отсѣкать главата,
а царятъ въ бѣгіе повеліе нападнатъ отъ коня
по взелъ въ руцѣ свои главу свою и управилъ своего
коня и тои прамелъ много недено и дошелъ до
нѣкои манастиръ, що го сами быле создадилъ
пещера, и тако сподобилъ отъ господа и предалъ
Богу Духъ свои и до ныне въ ономи монастыри
въ страну албанайскую пастоитъ нетрухи, почиваю
мощи его совершаетъ мца маи 8 день и празднуваетъ
сирба оная страна, и яко житіе и правило краи
составлено въ Грѣцѣ и славенобиз и съ тѣмъ мар-
диество и съ тѣмъ не празновать, това бо праздъ
написаній за его свѣтаго царя Іоанна Владимира
яко на Грѣчески преведенъ житіе его неправило
по весьма много стѣснено, ни е отъ дамнихъ
время написано яко нѣкои Сербинъ, ни Грекъ
прочитнито и искале да покрійтъ родъ его, яко
да не быле отъ рода царей Бомарскихъ, ни
быле отъ рода царей Сербскихъ отъ Неманя Симеона
по весьма то прѣтишли, зачто неправи вѣдѣ
яко быле Симеонъ Сербинъ, въ то время не быле
у Сербіе краи никако а само яко царь и въ,
сетіе за много годіни быле праведъ Симеонъ
Неманя и обиколи сіи и сички Сербскіе свѣтые и праз-

Іоаннъ

Прежде не знаемое, и написано в кой ден са е преставил и где са чудне и мощи тогия, честни родослов сербскій и где напериить въ кое время быль Самуилъ Негманъ и Аятъ Іоанъ Владиміръ и отъ него где подигнеть како за погрѣшении ради това писателе-те ими потрывали родъ и отечество святаго Іоанна Владимира Българскаго, кото убиили Іоанна святаго тогива помисли царь Гречески повърано въ Охрида за где Іоанъ тайно изровали принесоше дове му предали отъ убиецъ сина Българскъ и принесъ царь Гречески во Охрида и отворивъ хазната и погребнца царева и пълналь имиа злато и сребро безъ числа и раздавалъ свакимъ воиноиъ и еще вѣрнѣ имоу вещи и короны царски и тогоа где ли Българе и наказалъ послала имиаратъ царицѣ Маріи, жены Іоанна царя и нѣтъ людеи въ знаниѣ какъ е она предала ему царство Българске пудбина своего мужа, тогива принесе въ Преславо Давидъ патріархъ и два боярина ими Богове Български Богуанъ и Мередиздо и принесли ключове отъ придесетъ и три града Българскы и придали ключовите и градове царю Греческому, а тои потаили Богуана и Мередиздо царови надъ Българіи и тако въ то время ради гроба Самуила царя Българскаго и ради ереси Богомилскы Нарицемы иде са двие управители въ Охридскаѣ страна въ Българе на падиала Българско царство подъ власть Гречеславъ Добрай, сеиме святый Климѣнтъ Мелнишкій епископъ и святый Всеславъ Мокренскій обрѣли опаѣ прокѣтаѣ ересь и погасили Добрай отъ Българіята. Въ то время имя нѣкои Болгань порабенъ отъ Гроцы ватинъ ерми отъ Българе и быль продань на царь градъ на пазаро великомъ грека, по сей Болгань быль весьма хитарь и смотрилливъ тои поиме время побѣгналь отъ царьградъ и

Дрижель

въ Струмица и створиль себеси како е. бывъ свети Аароновъ отъ рода царска тамо по случаю било са собрало
волъха болгарска много
и поставиша себе Българите
двѣнадесятаго царь Ивана
и хотѣ го поставити за царь Българскы поради въз-
стания и грознаи вапята Греческа отъ страни
Охридска и въздаринѣ Ивань на Българы Охридскы
и не поспѣлъ своѣ волъха добре запова го непадоми
и поставиша на царство Тихомира барона, по имѣи
время нако онъи Ивань Литеръ и собравъ много народъ
и приѣлъ на Тихомира и уватилъ го ослѣпилъ го
и убилъ го и тои царуваль въ Охрида тридесять години
и тои градове отъ Грекы не отѣлъ, а други нѣкои
Асѣанъ взелъ отъ царигради бывъ Българинъ родомъ
проводенъ бывъ отъ царигравъ отъ Гречески сѣборъ рада
дано би погубилъ Ивана, той Асѣанъ казовалъ себе
како е отъ рода царей болгарскыи, тако научили его
Грекѣ да сими храмлива въ Българіи и тако вправале
много народъ Асѣаню и въсташи на Ивана брашно
и Ивань видѣчи не може да моѣи да стои надесца
Асѣана и прѣобидѣ го на царство свое
повстутѣи на царство
Двадесятыи Царь Асѣанъ
не по много время восталь на Ивана и осѣлѣпилъ
его, яко же онъ сотвори Тихомиру тако пострада
и самъ и осталь Асѣанъ самъ на царство и тогова
са предаль волѣю Грекомъ и бывъ повторенъ тридесять
лѣта въ Охрида царуваль тридесятъ лѣта тогова
въ Охрида сѣдѣ и владаль держаль Ивань и Асѣанъ и
Тодоръ и Алексѣи седмдесять лѣтъ бывъ подъ областъ
Грекославъ и тогова пакостъ створиваи Грекы на българе

Ѣ одновѣкавши

и одолѣвъ ѥи въ лѣто 1170 въ то время бѣ патриархъ
въ Търновѣ свѧтыи Іоаннъ, и тако послалъ одоволение
болгарское отъ Грековъ, та тамъ много и томишка
бору сердечно да ны избави всѣх отъ работы Греческыѧ и
явлшеся свѧтыи великомученикъ Димитрии, заѧзыкомъ
того славили и почитали царіе болгарскіи въ Търновѣ
первѣ отъ рода въ родъ: отъ благочестиваго царѧ Михаи-
ла до свѧтого Іоана Владимира тои свѧтыи великомученикъ
незабывъ ани рода ни дому царіе болгарскыѧ.
Але ему усрдно памѧть сотворимъ, того ради послалъ
свѣтъ на помощь и на одновление паки царствиа болгарскаго
въ Търновѣ свѧтыи патриарху и рекъ му да поставитъ
Асѣня царѧ надъ болгаромъ и богъ ще буде съ него и тои
ще возвыше скиптро болгарскіе тако и патриархъ по
повѣлению божію привикалъ Асѣня и Петра брата его
отъ Влахіи, ще бѣхъ испадени въ Влахіи Самуиловѣ
ради бѣше дѣдата ихъ Гавриловѣ, сина Самуилова
отъ рода царскаго хаѧвото рекохми напредъ за Самуила
и патриархъ повелѣлъ имъ первѣ да сограждатъ цр-
ковь краѧнъ въ Търновѣ вонѣ св. великомученика
Димитрія и хаѧвото ихъ соградиха сазвавъ патриархъ
митрополиты и боѧри болгарскіе въ Търновѣ на освѧщение
храма и по повелѣнію божію собравшеся народъ много
и добро освѣтивъ патриархъ церквата тогива
крилѣ венецъ и багрѣницу и възвелъ Асѣня на царствио
болгарское и подавъ тогда народу хаѧво ему отъ бога по-
вѣлено чрезъ свѧтаго Димитрія.

и вступи на царство
Въ десѧтъ первыи царь Асѣнь

и тако народъ отъ безпрестанныѧ работы и възвавъ вели-
часто да живѣетъ Асѣнь царь на многа лѣта
Асѣню царю болгарскому многа лѣта Іоанну благовѣ-

Латинскому

Патриарху Търновскому и всей Българи многа мъта
и мало престали имаше Господари Българскы по Асенѣ
царѣ и той поставивъ Петра брата своего во первѣ
вешкій сатъ воинскій почту первую, якоже изъ книгъ имаше
царѣ Българскіе прародители его, и стекашасѧ безъчисла воиска
Българская въ Търново, якоже единыи ума и единодушно
на помощь Асеню и отъ Власіи правдиви властители
Господари на помощь Асенѣ и собиралась воиска безъ
счетъ отъ свѣде, то имъ отъ воиска боячіе и мало упрѣ-
тишѧ на царство Българское крѣпко и отмстивъ на
Грѣцѣ те два мъта отъ обиду и одоволеніе що струваше
ніе одиндесѧтъ мъта на Българѣ те и земаше тѣжкы
данове, мало и нѣзъ давале Асеню царю данъ шестьдесѧ
мъть и Сину его Іоанну и цоѣ отъ отъимъти Българ-
ѣ те при Самуила царя и мною стребтай пока[illegible]
отъ струваше на Българа те, то бывъ имъ отмстити
мали отъ Българскы руцѣ, за что приставиша всѣ
воиска собрани Грѣцѣ те отъ разныхъ родовъ отъ Грѣцѣ
и прати на Асеня царя на Българію да я разсипѣ
и да я порабощѣ и мало едва ся готовиша на одо-
леніе по Асенѣ царѣ и бывшю помощію сихъ отъ
воиска за осемь мъта въ погубиша и порабиша и
мало едва предаша отъ храбъ и отъ кровопролитіе
Грѣческое да отмстиватъ первую обиду Българскую
какоже ся въ стары книги рукописаше, та свидѣтелствова
ши старѣ рисова ради того Асеня втораго
кыи по представленію Патріарха св. Іоанна и призва отъ
Охрида св. Отца Осодосіа и постави го Па-
тріарха во Търново. Той премудрый и всемилостивый
управитъ въ тая времена просвѣтивъ и очистивъ
Българѣ та отъ различны Грѣсѣ, тако и въ Българіи
бывша призми Власѣ Ромеи Грѣсѣ сихъ

2о край

добрая за тие немощи бяше римлянин по латински като одинъ
родъ и язык съ латинине по св. Теофилакт подвигнал
царя Асеня и пришел во Влахию и покорил и Ма-
Влахи подъ свою власть, и запретил на Влахе
по гръцки по латински или кой по него Римска
вера и забоя да ги са отредни языкат. и поста-
вил имъ епископы и учители и повелил имъ да
пишат по Славенски и тако тъ по време обрнали
власте на православие и пишат до скоро време по Словенски
но поради тие междоусни раси на Влахитие языкови про-
стили попаднат, и тако со писание свято Теофилакта
Патриарха, и царя Асеня много народ обарнали на право-
славие.

Но нам подобно на первая повесть - Како чуи
Гръците ги поставил Асень царь благочестиво Архиепископа
Българиста а Гръците возпнали пакы второпредел сиде подобно
съ свои войска, но Асень тогда убавил поволе у него
биле весьма мала войска и того ради приимал сабе
приз Дунав и собрал вилика войска довольно и при-
шел во Българие и обарнил тогда со Гръци и била
брань страшна и ужасна, поволе было отъ двете стра-
ни войска исъ сеть. Гръци паднали отъ мега Българ-
ского и тако надвил Асень царь Гръци не до край по-
бил и отогнал ги отъ земиата Българска, сетне
Асень тогнел съ войската на Сербие и покорил
Сербите подъ свой власть и биле Серви то подъ
време подъ него власть, но пакы возстали Гръци и Серви
на едно и много пакост стрували на Българските царие.
Въ то време бил св. Теофилакт патриарх во
Търнов, и тогаш много ради запустенъ церкварь
поволе въ то време Сербие по сиде Римска вера
и ересь держали и того ради много церкви запустували

и тако Асень царь паки въстанъ и съ много кровопролитіе
отнаемше сербіето отъ българіѫ, отнеше сербы имане
сой, на помощъ ималаръ на царь Гречеій Іоанъ Кантакузинъ приведе въ войска многа на царь Асень да са бие
на Асень съ помощію Божію подѣлиъ Гречеите и царь Ир
Іоанна ухванатиъ живъ та и двѣте очи му извадиъ
слѣдъ Іоанна востанъ на царство Греческое Алексій и тако
собравъ войска отъ много язвицы, и пошелъ на Българіи
и стрѣлиъ срѣщу войска по българи паки подѣлиъ Гречеите
и подканъ царь Алексій и отъ страс Іоанне падналу
имелатъ удрѣшиъ отъ ималанату а българеите войни
вдиъ отъ имена и принесли его царю Асеню, и тако
быле паки подѣленъ Гречеи отъ Българеите и въ Ѳо
врекъ удрѣ царь Асень отъ Гречеите много градове,
но Алексій царь паки собравъ силна войска, Ѳракіи и
седандесетъ хиляди и пратилъ на Асеня царь
съ Генералъ Греческо Константина полководца
по паки попущеніемъ Божіимъ подѣлиъ българеите
Греческую гордѣсто и пубіи и поробиди Греческо вой
ска, тако виде и отъ началѣницыте не възвратилъ ни
единъ при царь Алексѣй и како ну Алексій поиде
по побитіе войска подналаго на опчаніе и пратиъ
да иска миръ отъ царь Асеня и отъ брата му Петра
но не получиъ миръ, за това Алексій разгнѣванъ
и пратиъ паки войска по Асеня царя съ нѣкого
Генерала именемъ Исаака Стратопера, той Исаакъ
побилъ три хиляди българъ, а пошелъ по побѣдени
българеите и отнеше силната войска Греческа
и поробиди я и нашо нѣкои отъ тѣхъ побѣгнали
Исаака ухватили, и тако остана Греческата
войска пуста, сами Гречеи считатъ ги погибнали
прочіе хиляди войска Греческаѣ многіе

Слѣдъ тово

отъ моя царя Асеня тако сами бѣ отишли
царемъ Црнемъ въ то врѣмя поведе-ше много
волость струване на Българите испрва, по тѣ са
варнали тѣмъ ката отишдение, понеже не въдрѣвали
како Асенъ повелѣ[ше] имъ бѣгнѣ поставлѣ имъ
царь Българемъ ами са приписваш тому тѣ дѣчна
ли войска на Асеня и тои сами не отвѣтиелъ на тѣ идеи
нужно хиа прѣводати тѣ на него и тои съ болѣю тиш-
цію не ги хотавѣ да са варнать назадъ, и тако не
престаю чинити врань Црневѣ за 5ть годи до да
погубѣ сичко свое войско и упропасаю царство-
то им, поклю са побѣдѣ царь Асѣнѣ Асеня и
здѣваю му дань доде е царствовалъ Асень, и отъ
то и братъ его вземаю дань отъ царей Црнемъ
и тако престаю Грьци и Българы врань да стру-
ватъ и тако са прославѣ Асень на земѣна
товѣ отъ другите царіе и краіе именованѣ
царь всѣмъ тѣ зато имаш сеѣ данницы Грьци
и Римѣе Кесары тои и други краіе и было имъ
ега тако повелѣ, въ то врѣмя имаш въ Търново
Патріарху и Епископы св. церкви и настоѣ имъ его
вѣгуа на добродѣтель и отъ пр[ѣ]ко повелѣ сградѣ
много церкви и монастыры сградѣ на Българіа
и на с. Гора Атонскаѣ много монастыровѣ обновѣ
и приложѣ тѣ сна и настоѣ и повелѣ имъ
да четатъ по Българскѣ языкъ. и Търново обновѣ
градъ и много церкви сградѣ внутри, и отъ
вѣ отъ царское сокровище много имѣе
ради милостѣ на сиромасы и на церкви
имѣ отъ по Асенѣ: Славѣ тѣ отецъ мои
царь Асенъ сичко твое имѣе и сокровище

Трогуре

простре на цѣлокупнѣ убоствѣ и державѣ словѣнѣ
благочестіе сіяно во время благочестиваго царя Асѣня
стараго на велику помощь Цѣлѣ Болгарѣ и съ него
благословеніе Божіе та возсіяваше и обновіше свѣтло
царства Болгарскаго, яко же рекохъ напрѣдъ, а диавольскѣ
дѣ по завидѣ сѣмѣ паче на добрату, тои не
терпѣ сіе благочестіе иде сіяше въ Болгаріи, но
подвигнаше завистъ на Асѣня, бѣше имѣя человѣка
на имѣ Іоанка первѣи боляринъ царя Асѣня, по бѣше родъ
и братіе много и бѣше родъ негов славенъ въ Тѣрнове,
и хото инѣи другіе не мало по славные въ Тѣрнове,
тои лукавыи Іоанко сговорѣ съ своите родове
и съ своите братіе, поща много человѣкове при-
клонѣ на своѣтѣ совѣтъ ради убіенія царскаго да
са владѣе тои, тако и сестру Асѣнову прелщаше
на безаконіе таи Іоанкова работа разумѣ царь
Асѣнъ и повикаше го една нощь на судъ при себѣ
и изрекаше на него судъ смертни, но Іоанко бѣше
наготовѣ человѣкове свои много по улицѣ и
уловѣ страдни изъ двора и обладаше добѣ здравѣ,
и така Іоанко имаше него скрѣтъ и устремѣ
убѣтъ царя Асѣня и уморѣ царь Асѣнъ въ сіа
нощь, а Іоанко обладаше Тѣрново и изѣ градъ ѣи
и удрѣжѣ на брань, но Петръ братъ Асѣнъ
отпаше Іоанка отъ бѣ града отъ сѣкаше съ конѣ
за много время, Іоанко видѣ само не можѣ да стои
на срѣщо Петра братца Асѣнова и тогаво бѣгаше съ
свои братіе изѣ бѣ и прибѣгѣ къ царю Греческому
Іоанъ Ватацѣ и примѣ го царь Греческыи
Іоанъ Ватацѣ съ прилѣжно и благодарѣ много
за иже то убѣ царь Асѣнъ и назва го, себѣ
отца и дадѣ му въ жену мастерь свою сестру

Ана вдова

и вдова цесаря Анна и поставиша го на Цариградскиот
на Града Великиот Таронь, по толкуво зло пришло
Бошковото пријателство кавото ще речеме напредъ.
Благочестивиот же царь Асень славивши по смртьнемь
Господинь таков конецъ иконоборечески ис ересьтаь, цар-
ствовать почнедесеть лѣтъ и приимь до весьма-
десеть лѣтъ живѣлъ свѣтло и пречестно той бѣше
старшиот царь Асень кавото напредъ реховме.

По Асеи настаи на царства брать
двадесеттвторишиот царь Петаръ въ Терновь.
Но въ негово царствование имаше Грецы миръ съ него,
и тогаш три лѣта царствоваше Петръ то Асенъ брат
свои и пресмѣнувши свои смрть и преставивши се
Богу въ миръ и въ тишина.

На Петра воспріемь царства
двадесеттретиот царь Іоаннъ Каликмана
А цѣлиот го тогаш Бошковаше по ако ке сакше царь-
ствовать на привидение знаменитыи Іоаннъ Асеневъ
Каликманъ, первому прородителю и всему свиду
титлата подписоваше и свое име.—
Но Іоаннъ сеше отпущаше отъ Грецы и собираше
воиска многу, и толкова надеже стореше на Грецыте,
и многу воиска Грческа погубиле, но Грецы пресѣтни
ли его хитростіи и тои са обезумиле и вратиле
ше и приимше въ Цариградъ а Грецыте го убиваше
и лежаше у сина царична и тешиша и тако пут-
нав оставивши царь Грецыть а оставе Митро брать его
и многу градове Грчески обладаше, посли вестаи
на Іоанна царя Каликмана въ воиска и призваъ
себе на помощь Русы отъ Россіи, но Іоаннъ царь
съ помощіе Божіи прогаше Русыте въ Россіи
и паднѣ Митра на брань и убиле го, тако са.

Грузинска

разрушила сила Іоанкова что по числа следующей
месяцу Генваріи, въ по время возстали Латинове
и узели отъ Грекы Цариградъ и раздѣлили Грекы
на двое едно въ Влахіи Іоанъ Калоіоаннъ, другіе въ
Болгары Теодоръ Ласкаръ и наговорили Грекы те
болупеки съ Латины не да покорать подъ себе и
Болгаріе и обрекали што въ Теодоръ Ласкаръ да шъ по-
мага и воюваши съ голѣма сила на Іоанна Калимана
по Іоанъ бѣгъ отъ Влаха въ Сѣре по силѣ и бла-
гополучно. Кагаръ и пехусень на брань, и шаде хета-
нашъ и тои и Епископъ Грекы шъ и съ голѣ-
мію Болѣю подушъ Латинове и узвашиль Вал-
давіи храмъ Латинскаго и Епископе шу Генерали
и Господари исаде и обѣвашъ ли шаки водишъ сѣ
себеи а когда возпаде и на Теодора царе Ласкаре
и побѣдишъ Грекы Влаха и Теодора узвашиль и
взбрашъ шу и бѣлгеточи въ болупъ и всадишъ го
шамъ въ темницу и упрѣко шамъ въ темницу
отъ Байдуши, и когда возпаде царъ Іоанъ Ка-
лимань съ голѣми силы и разваши шоју градове
Грекы до Сѣрвіи т.е. отъ Пелагонія,
до Нѣиш шоа пушти отъ шъ Филипополе и
Марушъ пушти Епископъ отъ то время а други
градове шоа разваленъ пушти и калеіпаша шъ
Храма Сѣрѣ, Навала, Демиръ, Кесаръ, Сѣкѣ,
Сѣрѣ, Тасолъ и други шоју не книсіе т.е. по
адите (споредба) только едно болупъ оставишъ за
любовъ въ Димитріа, за што го славіши и
почитаи, и образъ его на печать шоаше и
долбиш отворъ на печати шуа, и пишсаваши
Грекы на чи домелъ да разбаши и болупъ, за
въ убиши въ Димитріа, но ли е шоа шова

Іоаннъ

Убило княжіе повелѣ той чине за мною иста живѣлъ
и хаѣ ходиръ на Бѣлка граѣ бѣлъ на девната рѹка и
ѹмрѣлъ. Сѣ Іоаннъ Ѳаѣмаанъ царь Бѣлгарскій имаѣ ло-
лѣчно ѹмрѣдіе и вѣра свѣтомѹ Дмитріѣ, ѧко дѣ перва
рекомъ и за отца ѣю ѣако имаѣ на Грѣцѣх и на Лазѹтѣх
и повѣрилъ подъ свой власть и данъ даѣлъ имъ ѣкѹ-
ѣако тишетъ на хѣлиѣе преподобнѣй Параскевѣ и
привелъ Владиславъ краля Венецїанскаго въ Бѣлградъ де
и въ Господаря ѣе тѹрки въ Тѣрново и цѣкалъ плавѣ
на Бѣчкатѹ, ѣако взѣлъ и повѣрилъ Сербѣ ѣъ царѣ
и Арнаѹтѣ подъ свой власть, ѣако пишетъ ѹ граѣотѣ на
перенесеніе мощи св. Лазаря ѣ Бѣлзенскаго, и привелѣ
зографѣй показѹрать предѣлѣ и граѣицы подъ ѣиль
повѣрены бѣли, ѣако да прославитъ царь Іоаннъ Ѳа-
ѣмаанъ ѣа Бѣчка земля св. храбростѣ и благомѹ-
дѣемъ любѣше отца своего Лазя царя за ѣто бѣ
обѣтъ ѣ него и на вѣкая врѣмя здравѣлъ и наѣѣлъ
и создалъ монастѣрѣ вѣтрѣ Тѣрнова велѣкъ и краѣенъ
во имя св. Сорока мѹченѣкъ и принесълъ отъ Бѣлза
мощи свѧтыя ѣюда въ Тѣрново и поѣалалъ пре
въ монастѣрѣ сей и самъ ѣако честно ходѣлъ на
пѣнѣе и на поклоненіе мощемъ. Въ то врѣмя прѣѣѣ
св. Савва Сербскій въ Тѣрново при сего царя Іоанна Ѳа-
ѣмаана, молѣвъ бѣлъ Сербскій краль Владиславъ
ѣмаанъ дѣѣу дѣерь ѣюю царя Ѳаѣмаана и ѣако
са прѣѣтавѣлъ св. Савва въ Тѣрново и погребѣли по
въ ѣюй монастѣрѣ царскѣ послѣ перенесенѣя мощи-
ѣи ѣу въ Сербѣю, ѣако царь Ѳаѣмаанъ и другѣ
ѣюй монастѣрѣ создѣлъ во ѣиѣенѣкѹю годѹ на
прѣѣлѣа св. арх. Ѵаѣлѣя, ѣако взѣстаѣ Адріанъ
на ѣюю царѣ по ѣорѣто и бѣло ѣюго брань ѣ тѣри
въ Сѣнѹ, ѣако отбѣлѣсѣ и самъ царь Ѳаѣмаанъ

и, водимъ напредъ да управлять воинства свои, и на тая брань
до ранних лѣтъ съ стани мятежи не въ десная руда и
слѣдъ три дни упрѣть въ сѣчь, но варварите и воинската
му что имать гаснина любовь на него тако не погребни
въ сѣчь, но непрани вступленія его и преселе го и
погребни го въ Константинополь въ Св. Ирина мученица въ
Мерлов, хто и сѣда тай.

По Калимана настани на царство

Владеетъ четвертый царь Гаврил сынъ Петрова
Той уништи миръ съ Гресы и въ мятежи возвра-
тить имъ изъ Гресове градове и имна и имать миръ
съ имъ и царувать лѣтъ 4 и преставися въ Мерлов

По Гаврила настанъ на царство

Владеетъ пятый царь Ицко или Симиница
Той Ицко царувать двадесетъ лѣтъ но не имъ
благополучень на брань въ то время царствованіе уже
Гресы земи Българехъ фищенъ, того ради воздена-
видѣли его Българы и нападнили его отъ царство и Бог
отнимель оф свиа свасо имена въ Цариградъ и тамо
са престави Симиница царь, а сынъ его имена остра-
нанъ на Цариградъ и дань му царь Гречески во Ирину
дочь свою Ирину и ужениль тамо.

Отъ Българы поставими на царство

Владеетъ шестою царь Константинъ Симина
внука Петрова и Асенева, той Константинъ имъ
воздрастанъ гаснинъ и гиздень красенъ и сичъ са гу-
сине на красота и на возрастъ него, тонмо имъ кра-
сенъ и персона него показываша его какъ е отъ
царет радъ и мелѣ, той имъ первда убищинъ
за что дали имъ навидинъ Симиница царь основа Бла
и имать великио воинска и имоч брань имать съ
Мегиотина храня Сербскаго, посѣчень Бань и Милутина

Краль.

Крали въ уреу дщерь первому вельможу своему Грекиню и
смириса Шишманъ съ Милотина и быше у цариче любовь
по сиа за много време егда Драгуша родила чада дасть Милути
дщерь свою Неду за Михаиле сына Конданимова кавто-
тоицисе реге. Посли Болгарине призвали обь Видинь Срацки-
стефане, и посравивше царь въ Терново и имаше и скарба
мирь сосъ Грецы и возвратишь ими градь Месевріа; по сиа-
кое время Кондаанинъ царь Шишманъ распадиль уреу
свою первую Драгуше за някои кавхазъ загорски, и пра-
я въ и взяль за уреу себе Феодору, дщерь Феодора царя
Грецкаго, и кадосе приздавиль царь Феодоръ наследь на
царство Грецкое свиль его Іоанъ, но някои Михаиль
Грекъ уловиль Іоанне и ослепиль го, и испадиль его обь
Царства, и наседе той самь на царство Грецкое, тогда
ради уреле уреата Шишманова ради краза Іоанне
царя, и подвигнале Шишмана царя на гиевъ и собрале
войска, и пошель на Михаиле царя Грецкаго тако и
Кондаанинъ имаше сосъ войскама гиевь тай и Ми-
хаиль имаше на Кондаанина, но като виде Михаиль га
болгарине много, побоясе всими и подвигналь скрывши
обь своя войска, и обышоль покрай морето и наиде
малки кораблеуь по край морето, га зеле себе тада, и
той седналь въ него и подвигналь въ Цареград, тако и сич-
ка войска негова подигнале назадь, а Кондаанинъ разва-
лиль много градове и сиче Грецкиа, и напонисе съ ко-
рысть много, и возвратисе въ Терново, тогда умряне
уреа его Феодора, и Михаиль Палеологъ даль Кондаа-
нину въ уреу, свою сестранищу, но пакы неполучивше
ерь съ Кондаанина, и пакы воеваль Кондаанинъ на Грец-
кая земля, а Михаиль царь пратиль и призваль Лати-
ине на помощь, тогда быше пратиль Латинскую вбу; но въ
то време приходиле Латинове по морето не разваляше
ги градиле

и пустоши свята гора Аѳонска и пусти много свѣтые обрѣ-
да влѣчесѣ, пишше на Болгарїа, но Краль Милутинъ из-
шель сосъ войска на Михаила царя и пусти отъ Требъзѣмя
до Сереса, царя Михаила (стрыя) Требъ отъ Болгаре
тай пля пакъ земи Серъ отъ Требъзе посиде и Михаилъ
пустиль на Милутина сосъ войска, но онъ пакъ пустиль
еретикъ и нищели Грегеские Священицы дело погребъ,
но Марїя Шишманова царица предпе много злато скрыто на
пяка Священицы и погребпе, дано и Лиле Михаилъ царь
+ Стрїя, того ради посиде Лиле неказане отъ царя своего Кир-
Јане, и сперва кеѳо пусти Требъзѣмя отъ Сишица царя, отъ
Сересъ доцинъ тогива са Лиле раздѣлиде Болгарье на двое
оурдски болгарь въ едно сосъ Арнаутїа и сосъ кудовласѣ, а
Терновскде болгаре сосъ власине остане въ едно и седъ
о урдскїя Баронъ Краль самовласецъ а въ Терново са нозо-
валь царь самовласецъ, и такъ Лиле раздѣлени на двое отъ
Сишица царя, досегняло царя Шишмане и Краля Вукашина,
въ то время пусти и Милутинъ Краль Серѣскїй отъ Требъзѣмя,
отъ Сересъ идоцинъ, понеже Лиле болгарь. —

Раздѣленїе.

Здѣ вонми читателю да речемъ по кратце
роды Серѣскїя Краліе.

Неманя Краль перегенивъ Симеонъ, тай первo возеде
прогунъ и влѣчесѣ въ Серѣя отъ него се почеле лозе Кра-
левска и влѣчесѣ по онъ пеѣвиль отъ рода Серѣска, но Лиле
отъ рода Лазинска отъ цеця царя Лазинскїя пущеня, цѣско
отъ Лезбин власине свое цеця, а требъзѣмя отъ друга Краље-
ве, и никако цицеле отъ серѣска рода никако цеця ни
грецеска ни каѣко, Неманя пустиль отѣде пошель въ гора
Аѳонская и пережеле цеця Симеонъ, и соградиль хилиндарь
понеже въ нель и предѣвиця, и тѣжко отъ поиди его
мирo успѣвное. —

По немъ наста на Краљевство:

сынъ его Стефанъ Урошъ краљ Српскій

Но и той при смрти своей Данаилъ монахъ и привлекъ благородно
въ монастырь Дуденица въ немъ и придавися, и свѣтые мощи
его привлекоше въ сей монастырь, и до сего дне чудеса и исцѣленія
и многа исцѣленія подаютъ съ вѣрою приходящимъ, тай Стефанъ
Краљ имѣлъ трима сынове. Радославъ, Владиславъ и Урошъ,
первѣ Данаилъ Краљ Радославъ, по Владиславъ наследи по
Краљевству, а той Данаилъ монахъ и придавися съ мирови
благородно. ——.

По немъ наследи Краљ Владиславъ брать его.
И той весьма мало времѧ царствова на Краљевство и при смрти
своей Данаилъ и той монахъ, и косу придавивъ[83] царствова
въ монастырь косу нарече Милостивій. По немъ наследи
Краљ Урошъ брать его, но не имѣ времѧ, воздавъ сынъ
его Драгутинъ и наследи отца своего отъ Краљевства. И на
Данъ сынъ Краљ Драгутинъ сынъ его; по немъ времѧ при
шедъ въ гнѣвъ, и познавъ свои грѣхи дѣдо и наследи отца
своего Урошъ и одавши Краљевство брату своему Милутину
и въ гнѣвно покаяніе совершивъ грѣхи свои; мощи его
чудны и неистлѣвши пребываютъ до сегодня, въ граду Софіи,
по Софіи шишманъ и кажутъ дасе тѣзи мощи на Милутина
Краља, но ніе мало удіе чудесъ не праздникъ му Драгу
тина Краља, защо было му монашеское имя, Теоктистъ, а
Милутинъ при смрти не бывъ монахъ, и ніе нечудале родославъ
и идоліе на сербскаде краліе, и отъ него немогоше да раздѣ
лятъ въ удіе кои отъ нихъ обаче Драгутинъ фиделнеи Софіи
а ніе Милутинъ, макаръ, данесъ есть правило и праздникъ
на едно содавено, но повече Милутина помнѣшатъ и славятъ
не правило ихъ защо имать ради сіе правило праздничное
содавъ дае Милутинъ, а удіе не вниматъ зекоса чуде защо
Милутиновіе мощи быше погребены у една банія кучиня,

Сѣверъ

старець умывальница, баня, отъ него радимира и одеждо
вземиде и до сегодня, а сигашнюе человѣцы не знаемъ ни
деса адрагодиль ватиз Феоклистъ принесенъ оттерен въ Софіи. —

По дѣдовине наследи Краль Милутинъ.

Тезъ беседесетъ годинъ краловалъ тои, быв най славенъ и до-
бръ и свезъ Краль, тои. най много распространивъ дежаве
Сербска и много людеи узелъ отъ Грекъ и много отъ церкви
и монастури сградивъ и не бивъ приличенъ другиъ Краль Сер-
бскиъ на него на слава ни благогедіе, и наревносъ къ богу имелъ
по бога; но бивъ его Стефанъ искалъ прикривъ отца своего съ
сила да даде Краль того ради вздигналъ войска и брань по отца
по отецъ его Милутинъ изкалъ худобіе привикалъ го при себи
и ухваривъ го посадилъ ему надъ очи и затворилъ го въ Узедеве
по доста много време помилъ Бога и свезего отца Николая и даро-
вавъ му св. Николай очи и дошелъ посадъ Краль Сербскиъ, ти-
ше у ризіе Св. Николая, у чудесата по отецъ его привелъ свето и
благогезиво и праведно, сеще по мало време какъ возелъ свитъ
его Стефанъ ослѣпленъ и ухваденъ отца своего, Милутинъ Краль
мученическиъ совершивъ ризіе свое и положи его свѣтне до сего
дне Богъ чуди и неизвестни въ монастуръ Дечинъ и много чудеса
сучинивъ. —

По Милутина наследи на Краловство Сербское свитъ его Ге-
орги, который убивъ отца своего. —

Сеи Стефанъ кар. дошелъ Краль, и подвигналъ войска
надъ Грекъ и узелъ отъ нихъ Солунъ отъ Бугаре узелъ Охрида
и въ Солунъ брилъ миръ сасъ Грекъ, и вирналъ имъ нѣколка
градове, и бивъ во Охрида и узелъ онова племя Краловско сасъ сасъ отца Вукашинова Лазера и Вукашина отца
Марковъ Дои Вукашинъ бивъ во Охрида Краль, и Марко Ка-
левичъ, бивъ человѣкъ мудръ, храбръ и красенъ и весела са
чудилъ Стефанъ на тѣлесна персона и худобъ и храбростъ,
и давелъ сасъ себеси въ Сербіа и имелъ Вукашина первого
по себи

по себѣ и ѡтца Лазара второго, мнѣ Нине Стефану первѣ-
шемѹ сынѹ моемѹ Стефанѹ стапанѹ самодержавно царь
великыи и никомѹ царьми краль не даде-титла
ни венецъ царскыи и тако поставивше самѡ на Сербѣ
патриарха безъ вѣдѣнїа двѹмъ четыремъ патріар-
хомъ ако первѣ имаше Сербскые краль и Арсенїѹ
Стефанѹ же свое имѣнїе и высокоумїе высрдно имѣ
высокыи царскыи и патріаршескыи затова дѣлше ѹ
подобствахѹ сичкы царїе и країе и царевны по Стефанѹ на-
сильнѡ, стерва отца своего убилъ, второго самъ назвавъ себѣ
царь, прѣйдѣ поставивъ самовластно патріарха въ Сербїи
тогѹ ѹ четыре те патріархы ѹсборного правилѹ
и отъ закона ега отлучили. Краль нававъ на себѣ Стефанъ
за высокоумїе и стѹдословїе проклѣтїе патріархово
и гнѣвъ божїи и совершилосе на него сичкы доиѣ и лоза и
родъ Немана Симеона за то нарекъ себѣ царь на погу-
бленїе и краленїе Сербскоѹ и второ проклѣтїе и
отлученїе и умрѣлъ тѹкъ сей Стефанъ, по божїи
Сербы тому примѣтивъ што свое высокоумїе погубили раз-
и што-то настѣлало Стефана и царскыи по сѣмѣнѣ Стефанъ
и писанъ по завѣтѣ за што убивъ отца своего и умрѣлъ
во проклѣтїе и отлученїе Патріаршеско и нашего са сичкы
тиѣмъ и родъ Немана Симеона на то писахъ не
гнѣвадъ и да сѣа не смотрѣвате на хвалѣ побаче
отъ отца нѣкыи свѣтые краи побаче отъ Николїша
и отца сво и Арханѳлїна дѣда его, по пребадше Сте-
фана дасе тои сичка слава Сербскаѣ и примѣтивши
божїи Божїи смотрѣ причти народи по Европа
тимѹ народи и имена по мѣстанїи и предѣлаи изобразѣ-
вше, причтоше, ѹ Сербы нашли и примѣтивши Стефану
и самовласѣ и проклѣвши го на мѣстанїа и похабивши
вали дасе ѹ похарѣвше сѣ мѣста и народъ годе свѣ

Милостъ

власть и тако начинаше да се чува от чада за Стефана
но не тако за прочима но не имяше то родословие и
во истории тако пишеме первие человеце за него и за
дѣлніе него и тако в земле держаше того не видаше
и не слышаше, но пречиташе от себе Стефана Светаго.
но весма силна бяше сила него и на сие прочу-
ше тако писаше и за царя Константина Шишмана
щедра и украсна то тако и сина его царя Михаила
и царевич то вое любиаго Шишмана, тогда его Кон-
стантина Тот Константинъ держаше власть от Сербскыя
краин тогда и нападше за него казаше яко вне
и предше речено от нашего отчества нападше
между Серви и Българы еще и Мирослав царь Бълг
Шишмана убиено убиен от Стефана краля Дечан-
скаго и краина и того ради весма са големѣют
Сербство на славянство и уморяваше быт Шишмана
и Българов. Взяв тя Серве за тогду власть едного
Българскаго народа царя паднем и убиен его и краину, по
хваляют и прочне писаше на Българьстве тако
власть царовали и тогду царе падоше и побориша
себе Римскіе Кесари и Грческие царие и стрували не мно
пати дѣтиа и оставу притчу по народа имя краине
а Сербиме не поцвудоваше, но еще крѣпше и дѣлнѣ
шишмана и дадоше его Българе а своего Стефана побра-
ляют и поарчиваюте отцеубийство, того ради здѣ
но крайше писаваше за краи Сербски и за Шишмана
Българскі Истории писаше не поцвудоваше за Константина
за сие е быле место му Шишманъ, тако и Серви
глаголуте за него и называюте его Шишманъ.

Стефанъ преставися свой поставивъ на царство и
на быле свое Вокашина Българина, тое Вокашинъ
не рачивъ тогду Стефаново царство по писаше царе Българ
и Сербски

и Сербскій за тогдѣшно всѣмъ несогласіе за що именъ Вукашинъ
по свое кролевство и царство Болгарское, понеже быше отъ
тамошн царей Болгарскыхъ и быше сродилъ царицы Елены
Стефановой, Елена быше дидра Шишмица Болгарскаго царя
сей Волкашинъ убилъ свиа Стефана краля Урша и отъ-
нялъ храбъ Сербскій и Вардарскіе и Вранискіе и Скопскіе отъ Сербіе къ
Охрида и тогда пиша дечанскіе и Сербскіе уповѣдаютъ а кнезъ
Лазарь останъ подъ Дунавъ Шумадіи и Морава и противъ
Вукашину и мало со раздѣлиши на двое Сербскаа земля
до Косова пиша доде пришелъ Султанъ Мурадъ III-
и ~~на~~ рекши съ войска на кнезъ Лазаря, а Вукашинъ отъ
Охрида чрачилъ да иде на помощъ Лазарю кнезю тою ради убіе
Мурадъ царь Лазара на Косове поле на бранѣ и уздиъ держа-
ву его первѣ, потомъ возстанъ Вукашинъ храбъ съ войска
и биласа съ Турцыти и побѣдивъ ихъ и исѣкши изъ
Сербіе и ~~гонивъ~~ гонивъ ихъ до Одрине, но паки за хрѣтнии
Турцыте на царя Вукашина и тѣрчи его назадъ и убіе
быше Вукашинъ отъ своего слуга на Марица рѣка близу
Пазарджика, иперва Марко свиъ его ~~и~~ што сопротивъ отцу
своему Вукашину и нехтѣ отцеъ его да го убіе а паки
побѣгналь при царѣ Турскаго въ Одрине чи какво убіе Ву-
кашина и царь Бајазетъ поставивъ Марка Краљевича
пиша малаго въ Прилѣпъ и въ Охрида пак Бајазетъ быше пред-
де Христіанинъ свиъ Марии дща Александра Болгарскаго
и много ради любиль Марка Краљевича за сродство. Вука-
шинъ и Марко быше отъ рода Константиновича. быша
и другаа Маріи за много время пакъ Сербіе за Турскаго
царя и она са корилска пака Марія дща Деспота, потомъ
возстанъ на кнезъ ~~и~~ Лазара свиъ и давалъ данъ на
Турцы и на ~~Бугари~~ и мало земля держалъ и
и прибиваа Деспота и близу за столѣшно мало времиа
пиша Деспота Сербскаго а Марко свиъ Вукашина краля за

Много

много време служил на турските паша и много церкви изгра-
дил и манастир много крв со пролаштение бил силна Турц-
ска под Турска власт по Марко краља и заповедал
и не смало ни едно турчин пост показал царе Турске
Марка краља да иде на Влашко да са бо са Влаше и
повел Марко дава кои са Влаше на Влашко и кото
видов крстн никовс христиански пред вонрката
Влашка и пратив да са бо са христиане, и мно
ради наше греше бил во Влашко от Турци бои
е бил што по сега помен дени Марко а Турци
от по краљ поставили Турски Паша вместо
Марка и до сегаш нашо паша отаџк и надов
кнеж Сербск и Бугарскиј и Марко от Вилсона
Немања краљ ил Стефана Србскаго стоно Србско
Краљевство 250 лет до Уроша сина Стефана
седмаго рода от Немања Стефана и на седмин
рад совершилаш стоно краљевство, абаге на
мал градове и по са земљ дрво кои от е сидел
и кои правил манастири и церкви, но весма голем
ревност имал за христианство нов рад и правд
вилса назеалнја пред Бог, Краљевство по мајке
нашо било и весма мало и за нашо време прибав
сетн кои Стефан узел Македо земљ у Грчк
и у Бугарс по весма за нашо време било сто
лет Царствовал от поборил Србск краљ и
нашо земље Бугарс и тогаш царе Бугарск
по нати от Србске краљо по нашо време неб
речни долго и строшн — нати свое земљ
Бугарскуо и Стефанову Србскуо принесли сетн
от Србиј во Србиа и стал нов Лазар краљ
Бугарскиј и Србскиј, ако же прајде речесе по
нојд доиде Турци и вземе от Бугарс стоно

и утвѣшителя.

Сіе читающе вѣрующіи рѣчи на радѣ Сербы и Болгары и Стефана и Шишмана да тово имать Сербіе и Болгаре пораданіе на Болгаре отъ вѣдущіе тирю, имиже да са биит міе отъ Болгаре въ крелевіство и съ вонска и въ земѣ по міе тако, тогаше ради и Болгаре сички людіи здравіе тіе са поздравіа и у сичкы истарін тарнодисава Іаничіеи и Грегере а ради Сербаљ ніе са напіра нидіе да е напісано въ Истарін и писаље имаље тарторіа тобіе отъ Симеона Немања тогеи да имаље Истарію и отъ то врѣме имаље радосіе и ѣнџіе на крачи нѣи и на свѣрѣ, но и то писаље ніе сопасно, колко книги имаље за крелевіи тирю разлічно са писаље но ніе са сопасни кои каке пісаље и како чувајеи отъ простіи човѣци тако и тебе ніе ради и не имаље да са разумѣи и по самае, кое е истина и кое е ніча отъ несопасніа пѣвѣрніа, и додисе ніеки отъ Ѵѣра весьма са трудаље да остављиваље и да кітаљ истарін и рѣчи обаче, ничи са праздни, тогаше перві пісаље отъ ніеки језики тарторіа да свасіе рада, каквогно имаље Болгарите отъ Грегески на отъ Ѵѣра истарін тарторіа каље обопласіе [illegible] Ніе.

Ради Константина Шишмана возстаље ніеки овгаре на ніе ратаље и сваљаље вопіе по сваке сваљаље Царю Константіну царю, подвиль весьма ратарь и смотрѣвиј по ніе сеі ратаље по ніеке врѣмя прекопіпіе во сеі вопіска Болгарскаљ и возстаље на Константіна и съвеніа храбе и убіе сіе на сопі храбі и тако

Возстаље на царство Болгарское

Наследіе Седміан царь ратаље въ Терново

И примаље во Терново и ожаніе царіца Марію и свиі

Ler

ей Мирата въ Цариградъ и дерчалъ тий 40 лѣтъ Царство
царство по отъ преждѣ царь Симеона, что бѣ имя
дѣтъ Константинъ Шишмана отъ царство, той имать
Ивана при Грековъ царь на имя Асень-Іоаннъ, тако
Іоаннъ возбудилъ царь Гречески да иди на среща Мирата
да би отмъстилъ престолъ и тако пратилъ
съ силна войска на Мирата, а Мирать видѣлъ, че
нѣмже да имѣе да стои на среща силата Іоаннова
а той подбилъ въ дворъ Господаря Татарскаго, по
ни прошение Іоаннова и царь Гречески и сѣ Госпо-
дарь Татарски убилъ Мирата и тако скончалъ Мирать
свое течение презъ 40.

Царство Българское второ.

Владѣлъ въ сесмой царь Іоаннъ III Асенъ повъдранно,
за что то бѣ сынъ царски и отъ рода старий
царь Асенъ и писалъ Римску Папу царь Гречески
и дерчалъ много время царство Българское мирно
и безпечално, но нѣкой Іоаннъ по имя Петръ въсѣ
бѣлъ Българъ въ царство и прельстилъ войската
и Царевите Царски да пріемли той престолъ царски
Іоаннъ и того разумѣлъ Іоаннъ Петрово зловѣрие
и собралъ си дичка казна царска и пѣшталъ въ
Цариградъ и тамо мирно и смирно кончилъ жи-
вотъ свой.

А престолъ и царство второ.

Владѣлъ девѣтий царь Петаръ трети.

Но отъ Сѣ Господаря Татарски пастанал въ войска
на Петра да га сѣче по Дунавъ по надъ и прѣвърнѣ
га на бѣгъ Дунавъ и давилъ го въ една пещица,
по нѣкое время Българите възненавидѣли Петра
а той подбилъ въ Андріанополѣ и тамо умрѣлъ
отъ отница и раздѣлишася Българи на двое: едни

Іоаннъ

нехаит на царство Светослава первао Варона побрегнао на Ерд-
ел а другіе исхаит Мирослава сина Константина царя
Шишмана по имени Светослав.

Империю противъ царя
предействуе царь Светославъ.

и пусти своју сестр Кеобару дезорь Мирослава царя Грчес-
каго молећи на падуће Персіанске на царство Грческое
а Мирослав царь имајући Светослава унук свој за ну
пометне надь Персіане и Светослав прогнаше двадесет и
шест дни воиска и шест жендь поби Бугаре под
Константина Срнсоздава и Шишмана и тако
первао Бугаре пакши на Персіанске и хоте
са Грцами на зађе а Персіанске загради ни на
некој теснине и избише нечисте и ни са кар-
пати ни један отиде живи. Ради ког ће било подо-
гнуть Іоакима Патріарха Бугарскаго хоће да бе
имао некој договор скрите са Персіанске но за-
ништо бише от сего исповиједи а Светослав пове-
ли на Врачанске Іоакима Патріарха от некоје
горе вјешаха и тако убише сво и хоће видети
Бугаре тадова бездјетнаго рађења Светослава, отиш-
ћенје отъ него и испадоше по свом царство Бу-
гарское.

и постављење на царство Мирослава II.

предейство первао царе сина К Шишмана

и Мирослав царь оставише своје жену по смерти краљ
Сербскаго пођотовише ко отпиђенје за кћеру своју
на Мирослава царь Бугарскаго и собраше воиска Сербскаја
и Немачко му даше на помоћ на помоћ 10000 – 300
Немцы и Чадари, тако и Мирослав царь собраше
воиска Бугарскаја и Влашка и подаше и Кудумана
царь Грческое на помоћ и по царь Грческаго имеше

Сербскаја

съ войска Гречска, то оувабем настанв на страну Мавсеи
и не пришлв на помощь Михаилу, и царь наступи на
Михаила царь на земли Серблску отв Сверину страну
и разбавшв градскую дрвжбу Серблю Струмицу, по
вв 11 тои день паки с помощи Стефану крвтко и
тогда убили его на браку сина и Андроника царь, кои
дивв пославшв Михаилв царь Бугарски и шаши
Бугарбе те распрв междусобнаи вою да настави Ир
царь а той возвавшв съ Бугарма и узевв Месем
брию градв, друге много градове анихвв отв Бугар
рвке пою Андроника сина наредв Михаилв Го
бивв поставивши на царство Гречско нападавв
свиь на Царградв съ силою Бугарска и неладиш
стараи царв а поставивши Андроника на царство
Гречско и взимавв данв отв него за колико будет
царовав Михаилв царь.

По Михаила поставивши Бугари наследника
Тридесетв старого царв Александра образом
Но Стефанв Немаи градв Серблю примивв са Бугар
вв Бугарбе оставо при Радослава на краловина (стан
са царица сина ихв) и правивв мирно на Бол
гарвете и реквв, дас желате да имате миръ
и нас и да обитава земи цила не васвана, и
вбе неладеше Александра отв царство а по
ставивше Стефана сбоа сестры мужа, пази Сте
фанв свиь на Михаила царв отв Ноза
сестра хораня Серблнаа, него шваи Серблие
да го поставивв на царство Бугарско, но Алек
сандрв стаиавв са сина Бугарска на границу Стефана
Немана и варавв го назаде въ Србию, после са
возвративв на царв Гречскаго и помогнивв силою
ихв Ина и Едерне, и наоцинвв се силою Бугарскою

За царина

и варварія въ България, побѣгнѣ надеръ Андроника наслѣдъ
на царство Греческо Іоаннъ Кантакузинъ и собравъ войска-
ствена македонска направено въ България и разорилъ
велики улици градъ Пловдивъ и пленивъ мало мало
хото видѣвъ Александръ стѣна войска Іоаннова
прати да Іоанна и прослѣ миръ, но Іоаннъ са раз-
гордѣвъ, а Александръ имаше при себѣ си повече 8000
българи и 2000 Власи и тако стаиаше съ 10000 войска
на срещо Гредѣвите що са бѣха пѣли 7000 гредѣи и Турци-
ници са тамъ и България са биле пѣварде яки съ войска
Греческа и хото побѣдиали Гредѣите надѣ, а царь
Іоаннъ Кантакузинъ не могѣвъ отъ страхъ да пошли
путъ свои назадъ и оставивъ во градъ Бургасъ и
тако царь Кантакузинъ отиде хото отиде въ
недоумѣнїи како да стори и обѣщалъ дари да дава
на България и тако царь Александръ подчинивъ
го и предложилъ ему съ воля миръ и дань му воля
да си иде съ миромъ назадъ и Іоаннъ са обрадовалъ
отварди и иска повѣки миръ съ Александра за то дадѣ
дъщеръ свои девѣтнѣтнѣтную за Ивица Александрова
Іоанна Шишмана и тои е биле на 15 годѣни и напра-
вили свадбо славна и тържество велико во градъ
Одрине тамо биле и двата царове царски съ голѣмо
удареніе пѣсна царска отъ тамо са възвратилъ
Александръ въ Търново градъ и тако са освободилъ
отъ сѣтнѣтни непрѣятели тои имаше напредѣнѣ и
управѣлъ свое царство съ разумъ зачто по на
послѣ о врѣме сѣлно надѣанѣе миръ и свободно жи-
вѣели, но имаше тои жена злонравна и безумно
живѣела тои ради расердѣлъ съ и удрѣлъ една
Еврейка и повелѣлъ первѣ та я кр[ъ]стили а послѣ
са вѣнчавѣ съ неѣ, а первата са жена правѣлъ съ

Јелиавѣ

сина а Страшимира во Видинь да управи тамо кралевство
по онова время, по наваждението матери своей Страшимир-
не слушаль отца своего но предель сей царство Видин
и не покори [illegible] вашей власть на Бълтарин, а Александру
за много любовь что ималь къ свому си Страшимиру
на трачиль пишу да му стопри и оставишь го да
живей самовольно. Ала подиръ нѣкой время краль
Угарски дошель съ войска и обседналь Видинь за
много время и наказаль за непокорение свому
Страшимира и держаль го въ тамница много, по нѣкой
время умолиль краль Угарски отць Александра царя, да мой опростиль Страшимира отъ тамница
и му даль едно дите аманетъ (залогъ) дабы ще за
буде покорень и наказанъ и отвишель краль Угарски
во свойства земя на едно съ войсками, по Христ
вовто Рождение 1351.

Въ товрѣме искаль султанъ Мурать да ведне
войска на Българите, а Александръ убоякъ отъ него
и даль му едната си дъщеря за жена и тай тогазъ
миръ дуде тогдаръ тивовами. въ лѣто 1363 умрѣ
Александръ царь и оставиль тримина сыновье Страш
мира, Іоана Шишмана и Ацка.

По Александра водиль на царство

Тридесять трети царь Іоанъ Шишманъ сынъ Ал
Въ товрѣме султанъ Мурать сѣдѣль на Трудъ и
ѣлъ миръ между Срѣдци и Мурата и Българе въ
времѣ царя Александра, но тако а приставиль
Александръ разрушили тоя миръ Българе и Срѣдц
водиль Шишманъ съ войска и узель Едрене отъ
Срѣдьте и наложилъ данъ на Срѣдци, тогорадѣ
Срѣдьте съ ранѣно моление молишли султана
Мурата да иди съ войска на Българите да га бие

и тако приведе Султанъ и Мурадъ изъ силна войска Турска
по Черноморие и посуду на България и раздѣлиша турску
на двое полвината на България а полвината на Влахия
тако Шишманъ и два брата его Страшимиръ и Асѣнъ
имѣша кротко съ Мурата и по двема войска Муратова
твърдѣ много, сваки и Влашка войска пропадшия по-
граничена отъ България и на тѣзѣ бой убиша Турцѣме
Асѣня брата Шишманова, тако и опять войска што бѣша
отишла во Влахия побѣгнѣ Влашке вѣсѣки 20 едно
а други са подавиша во Дунавать и тако са спасѣ
ни по брегѣ Българскѣме и Влашки отъ погранѣе Турскоѣ
по Султанъ Мурадъ Велидѣ гонѣть отъ Черноѣ
на Българѣ и ударишь себѣ да собира войска во
Перѣнѣ и тако собраль войска много, што я собиратъ
при подиша за Българѣ и на то получавашо царь
Гречески Емануилъ и во тоѣ время Страшимиръ и Шиш-
манъ брашя имаше пролѣша и раздѣ заради царствѣ
Търновскоѣ, Страшимиръ искаше да царствова во Търно-
вото по старѣй братъ свѣтъ тоѣй и сами Шишманъ
пеячѣ да отпаѣ Търнову, но рекаль му тебѣ
подпава отецъ мой издавна во Видинъ, а мене остави
отецъ на царство во Търново и тако имаше велика
непавѣство между себѣ и своѣме войска и брать
двата брата между себѣ да са бидѣть и во то
время воздигнѣ Султанъ Мурадъ съ войска паѣ
на Българѣю и приимаѣ цѣлу на Каменѣ, то
обѣю книгѣе приставшиде и пошла турска войска
многественно на Българѣю а Страшимиръ отъ Видинъ
пеячѣ да иде на помощь на брату своѣму Шишмана
отъ злоба што непавѣство и тако са сѣли Турци
крѣпко въ Българѣе и побѣди Турцѣе на Българѣе
и узѣли первѣ Ерене градъ отъ Българѣе, паѣ

нашли Турци на Търново и толкова сила и бият твърде
силни бои и кровопролитие. Шишман царь нашего са
брани бил в Турците в Търново но Турците и по
твърди бяха разпалят и страшен бой бил между
Турци и българе, но понеже Бог Всемогущий нам
Турците вот время и узели Търново Враца и цела
България покорили и удържат до то время и цесар нашь
раскр и одолжи земю Българскую, взели Турци
царство Българское в лѣто 1370. а потом приписал
Мурат престол свои от Бруса и поставил го в
градъ Едрене а отъ в годину пошел на Сербию и узел
Сербскаа земя от краль Лазаря, и Милош Обилича
зять краль Лазарь убил султана Мурата на Косавеле
по Мурата наследил на царство Турское сын его Баязит
а отъ 93 годину взел Сулиман и вернет отъ
када узели Турци България и владал най с Турци
от Бруса пак Едрене и от Едрене обладал Турци
Грецию и узел от тъй Цариград и всю земю грече-
скую до лѣто 1453 пак подпали и Грецию в Турско
руд за что ставали всѣма можат да передадат
България на Турци и пущали ги два пути да при-
мали през нѣкаква земя да потпичат Българе
но това сѣ напълно зло створили, каквото предадо-
ше българите, пак предаде и тъй Господь Бог
гесте Истарии тъмно какво да са сами Шишман и
Страшимир привикали Турците в България об
на други зло писат крамола, и Турци ги
видѣли са славни и узели земята и царство,
пак Грецы тъмни, но ни е то нѣщо за что Бог
покрывал сѣдмта мукава работа, что створиха
Сперва патрали светотерзи пак по Русии, Ма
сти и Франгурци истории нечарни показуват изв

Јако

какъ царь Константинъ Гречески привилегіи Турциите непрва
на Българи, нако возпятана непрва храмъ предъ Гречеи на
Българъ и на царъ Шишмана, той царь Шишманъ цару-
вашъ седмъ години въ Търново, и въ то время быше
почнали въ Търново Българите да штампатъ книги
Българскы и нѣколко книги быше штампали на штампа-
ріи въ то время, за что са напечатали Евангелія и до сега на сѫщѣ
штампаріе, въ оно время словѣнскыте нѣкыи гимнъ и пѣсни
ибо на тогаше простота изрядне речите и слова словенде
и Росы непрва просто тогаши и нѣкыи и нѣкои книги
штампати книги, но ибыв разумѣи добрѣ и украсени
и изъ Шишми речи по Грамматика тай и слова тиетно
сѣно напѣване и украсени. За того сѫщата Шишмана
не штампъ изучитно тогаши како сега въ то время
дали го убиха Турцы, или подиве сетне нѣколко
время въ книге србско нѣкыи напѣвка въ старѣи
прилѣ привлекли, како да не ся тогаши Търновскыте
Господари и царь Шишманъ дастоянъ на среща Тур-
цыте, но изѣхали изъ Търнова и отъ загорѣ предъ
Стара планина и приште въ градъ Софіи и тама засѣ-
ли въ нѣкои тогаши нѣкыи пѣсни Цара Лазара и Побитіе
Цара Ни тако нѣкои послѣдни отъ Сербскы пѣсни
Вукашина и отъ Орѣховскыте Българи, а до сега
сѫдитъ царь Шишманъ у Софіи и въ край Цара, тако
нѣкои монастыри Урвичъ, твердиш градъ изгорѣ
вода одводила и тако съ нѣкои войска Търновскыте
Велможи подигнали и крѣпостъ отъ Турцыте, то
како узали Турцыте и отъ Вукашина крѣпостъ Орѣ-
ховата земѣ та са потамгали и цѣл добрай и тогаши
нѣкои сѫщачи и царь Шишмана и войската му,
и Велможите Търновскыте Българы, того ради по
сѣй день и до сегашнѣ обрѣтаюрѣ много имѣніе въ

Земѣнка

земята - попаднє въ онова время страха ради Турскаго человѣчества и въ земля ихъ тогда имѣло мѣсто и по Черновѣ, и побѣдѣ тамо въ цѣлости въ земята. Стратигиръ братъ Шишмановъ прибѣгнулъ въ Македонїя и тамо пребывъ до смрѣтнаго своего конца бѣлъ на царей Болгарскихъ, что имѣлъ нелѣпа славолюбїя, какво то са тїя здѣвъ. Отъ какво здѣвъ прамїе Болгарь Дунавъ и насельникъ въ Оракїя, Македонїя и Епирово, и какво часть придержаль свое царство и самодержавъ до 950 лѣтъ, по сїя насельникъ града Лараница и Цуцамеля и покорилъ бѣлъ тогива на надъ всѣмъ тогова царства и ги подорилъ подъ свой власть, тогива и Болгарское царство конецъ воспрїемло и падало во область Агарянску.

Въ онова врамя Исторїя Николаевъ императ заради Турскїе царе, кои по всѣ страны, и тамо тїрано за бунталь Мурадъ, какво чудесъ Болгарскаго земя и всѣ тїя народъ и млады момцы избирай и праведъ въ свѣ сила и собиралъ ги въ Турене и настоваль Българь въ Турскаго войска и Турскїе ги сабѣ сила, какво человѣцѣте въ онова время млади сборъ и жалостъ и плакаль горко и жалостно едно плакаль заради царство Болгарское а сварѣ, а друго заради свой чадо, отцы майкы и сродницы и ро дїя неутѣшенъ плачь, и воздѣрѣнїе, що е бѣло въ онова время, по отиде человѣцѣ голѣма младѣна жалостъ подъ Турскаа держава избирали Турцуванъ красны церкви и обращали ги на и Турс отнемали имѣна царковны и манастѣрскїе отъ Христїанъ и отнемали свѣтли домове, тѣхъ, и въ Цетиградъ и въ Цинградъ, тамъ и другы примѣрѣ

мѣста до кои идеш, и убивали первоначалныя христіане и узимали имъ имѣніе, онде первій родъ человѣческа отъ а узело царство Болгарске при кѣзе имат величка сборѣ и знаменіе "пушешливи" имѣ, дакле праснаель онѣ родъ человѣче, а послѣдній родъ навикли по малу и научиле са Турцы да живѣе за едно, тако и Турцы те нечерва обиче вебла свирель и гоблеи гребѣтеи, но тако са удрѣжли на царство царе градске и научиле заборавѣ отъ тие христіанскіи и буде граждански и престали имѣ добра бѣр христіанско имѣніе за толко время тако стоѣи и право судіи по тако сеа оканчиве на това время по фебрашкіи судбѣ.

Здѣсь совокупсено поряду имена свѣх краеи и царе Болгарскіе кои и шедѣ кои царували.

Первій Краль Вулчѣ обиче.

2ій Краль Драгичѣ брать Вулчевъ

3ій Краль Бодинъ

4ій Краль Тамѣ отъ Видинъ

5ій краль Шишманъ въ Видинъ

6ій Краль Шерданъ обиче въ Трнове

7ій краль Іоасафъ обиче въ Трнове

На седмѣ краіе имена тѣхни патріархе нечерва имѣе обиче кнѣзи и воеводи Болгарскіе, но потиха имена и дѣлѣ ихъ и тако пришли во заборѣе онѣ первѣ воеводи и кнѣзи только седмѣ краеве имена патріархе и напишавме всѣ Исторію.

Здѣ тако имена царевѣ Болгарскіе въ первій Асенъ наречи царь Болгарскіи, при царѣ Грѣческаго Льва царя, канто навѣкѣ Аравіе и Арапѣ

Лицидъ

Мидия и Армения отъ мъзъ и изгнавъ изъ Халдеи и Арабии и Турции и побѣдивъ Мидию и Армению подъ царствие Греческое да то и придѣ въ тая, нынѣ и вѣкомъ царствуетъ Гречески епископи мирове и дуровиви и нарекоше Асеня великаго первий царь Българскы. Той Асень почтивъ благочестиво и мирно и царствувъ дѣлнога лѣта въ Охрида градѣ и преставивъ въ старость своемъ Господу въ миромъ.

2. царь Добрица по Асеня царувалъ
3. царь Телезвиц по Добрица
4. царь Собаслиц по Телезвиц
5. царь Сабинъ по Собаслица
6. царь Магань по Сабина
7. царь Телерийо по Магана
8. царь Кардамъ по Телерика
9. царь Мирославъ по Кардама
10. царь Крумъ по Мирослава
11. царь Симеонъ Лабасъ по Крума
12. царь Петаръ 1. по Симеона
13. царь Боритъ по Петра
14. царь Селевиц по Борита
15. царь Давидъ по Селевиц
16. царь Самуилъ по Давида
17. царь Радомиръ по Самуила
18. царь св. Іоанитъ Владимиръ
19. царь Іованъ по Іоанна
20. царь Алосіонъ по Іована
21. царь Асень вторый нарѣченый старый царь Асень отъ Бога показанъ.
22. Петаръ II. по Асеня
23. Іоанитъ Калимиланъ
24. Боритъ по Калимиана

25-й царь Симеонъ по Борисѣ
26-й царь Константинъ по Симеонѣ
27-й Лаханъ по Константинѣ
28-й царь Іоаннъ Асѣнъ по Лаханѣ
29-й царь Петаръ Третій
30-й царь Святославъ по Петрѣ
31-й царь Михаилъ Второвій
32-й царь Александръ по Михаилѣ
33-й царь Іоаннъ Шишманъ по Александрѣ
отецъ всѣмъ царувалъ и былъ найпослѣдній царь
Българскій. Тако Самуилъ и первій царь Асѣнъ быша
въ лѣто отъ Христова рождества 720 до царя Шишмана
послѣдняго въ лѣто 1280 прошедшю 33 царіе Бол-
гарскіи.

Въ нѣкои царскіи и монастыри въ пантіонѣ на
мраморѣ имена тѣхъ царей Българскихъ повыше
840 не поряду писаны, зачто имя само имена и
свѣтовѣ царскіи идѣ быша царіе, но само тѣхъ
и тѣхъ имена. Царь, царь, царь, но отъ не-
царували а на нѣкоа царіевѣ имената ни са тѣхъ
въ царіи не за что быше пелестивѣ предъ Крума
и Крумъ быше пелестивъ отъ Михаила Іоанна пра-
вого благочестиваго царя брата Крумова, што са
крестиша въ Керново отъ быше благочестивъ отъ
него са повѣдаше имена и родъ царей благочестивыхъ,
какво то реборіе, тои благочестивъ и светитъ царь Ми-
хаилъ (тако са нарѣкоа Іоаннъ Михаилъ) и творятъ
него имя и што по быше отъ него имена царей
Българскіи, тако ва житіа имена, перво тѣхъ
Іоаннъ и поиде свето имя какво то быше, тако и
послѣдній царь Шишманъ имяше Іоаннъ Шишманъ
и дѣло имъ са намерати образи и печати и при-

Іоаннъ

келеи, сиѣ са тако подтисвали на сиѣ свое праотр
и прародителѣ владѣлаго с самиа Мирамса, и ѣзи знаи
царство отъ простыи родъ, но недостойни ихъ отр
ѣзе да трай по по ѣкои времѣ паки не изгѣдаи
Господарите и воиската Българска, и паки поставѣвали
отъ царскиѣ родъ и племѣ на царство Българское.
Знаменіе на нехнои царски т. е. гербъ имаи изобра
женіе львово т. е. ламъ, то знаменует, яко быше
народъ Български силенъ набранъ и навыкна якоо ль
ваи народъ, а славно имѣ имаи отъ Кесари Римскиѣ
и отъ цареи Грецескиѣ многократъ данъ вземаи.
Но тогаши пука гнобѣ Българѣ Римляни а Грецы
Турци, сиѣтда, гинаесто, яко са напери дѣлецъ
тако и писала, Грецы първа писаи за Българѣ
нареду, тоя ради сега нелзѣ писано за Българѣ
изрѣчно что по имаи извольно времѣ Българи
храбростъ невърдуютъ, да что утеѣи историѣ
нѣе писано, а что е само тогова и пока е писърма
прилика, но въ наши ветри рудопѣсаніи имоя кни
ги, и прѣвоземи тако са напера отъ първо времѣ тоя
каковото напѣсарии отъ напредъ здѣ, Българѣ имаи
имаи и друге краіѣ и царіе изъ около Българѣма, чреѣ
Татари, Мадари, Ляхиѣ, Чехиѣ, Моски и Сербѣ,
но въ тѣи имако извона имаи брань и воиска а
на Грецѣме безпрестанно имаи, и всѣда имако
да са имаи миръ, но не брань, воиска, гнѣва имаду
тѣи быше. Грецы имаи Българѣме за простыи и
глупавѣи и упорѣвати и съ тѣрната мудростъ и
политика и пекаи якоои да ги повлѣкат подъ
своиѣ власть, обаче Българѣ, дала быше простыи
и глупавѣи отъ Грецескаѣ мудростъ и политика
но набранъ и навыкна со крѣпки и храбри

Ли недовѣдиѣ

и небожителя отъ Грекы не вѣрно ли то, что
за только имя стояли на Грецца и отрекли отъ
Грекы имали мудрость политика и церемонїя имою,
а Болгаре имали храбростъ и сопасїе на вѣрно
не умно. но небили побѣдени едитъ надругидоде
ли побѣдивъ пѣвъ Болгїя и погубили свое царствѣ
и Господарствѣ и стонали довѣкъ вѣчнїй день робы
турски, и до сегодня да са бїе имали мелду любовъ
и сопасїе Грецы и Болгары ма не Бїе моли Агарянитѣ
да ли набїютъ и помачкатъ и двата родове
тїя, по Грекы завистї ради сами ли повикали на
помощъ и предали са сами на турски робы. Докле
да отмстятъ на Болгары, и тако обѣтїли Турцы
тѣи Болгаре отъ Бѣлади и покорили ли подъ свое
власть и подъ свое.

Собранїе по краткѣ колко бѣли знаменитїи
краи и царе Болгарски. Въ начало бѣлъ най
славѣнъ и знаменитъ краль Бапов, какъ отъ реченїе
той узелъ отъ Грецы и отъ Латины Панкрак Бларїй
Бѣлеславъ и Охридскїй и нападилъ ли отъ тези Бларїй
и пасетилъ паки Болгары и поставилъ Престолъ ца-
ревски и архїепископъ Болгарскїй въ Охрида градъ
и покорилъ Кесари со царе Грецкїе Константина
Погопата и Юстиниана втораго и данъ вземалъ отъ
нихъ за много время повратилъ Болгара.

Въ. Трибалїй краль по тогози Бапов на краљевство
наслѣдилъ. тако и отъ Бѣли славопослушенъ и воинодуш-
ненъ, толко вашїй уродилъ Бѣлїя и Въ. Бѣлъ той
краль отбѣгнелъ на Мадяры и покорилъ ли подъ свое
власть и много данъ и такому наложилъ на тїя,
заради отъзи Болгаре што ли нападнѣй [illegible]

Lazarevitch

и одесловит яко же преже речеся, того ради много казнь
Мадарове те, той св. Крале Тривелие великий пред-
водитель быв и просветитель Българам на вели-
кая полза даровавъ по Бог роду Българскому,
яко же Моисей роду Еврейскому, и Константина
царя Латинам и Грекам, тако и того Българом
бив первоучитель св. Крещението и просветитель
роду Българскаго св. Крещением и поставивъ им
законъ церковивъ и научивъ и далъ имъ на вонка
и будъ церковивъ и гражданскиа наряжениа Бълга-
рам и отъ великиа ревности и усердиа что имат
ко Христу Богу, на оставивъ Краленство и всю
славу мирскую, и възприемъ чинъ и смирение мона-
шеское и скончанъ свято и богоугодно житие
свое и вечни образъ и чинъ довольнъ св. и богоугодивъ
показавъ всему роду Българскому, но Българе неправо
быша творили и не покоряхуся по писанию та оста-
вили безъ памятъ и безъ правила и безъ праздника
такового светителника и просветителя Българ-
скаго, св. Крале и Маленаго Тривелие, и мона-
шеское имя ему Веодосиа, за то не добре сто-
рили что оставили память его заповеди и безъ
праздникъ. —

тако паки

Такожде паки воспомянемъ три царе святыи и добродѣтельныи Михаила, блаженнаго царя, по Христовѣ святаго его понѣкое время Дунавскіе Болгаре отступиша паки отъ православіе въ поганство, того блаженнаго царя Михаила изгна Богъ народу Болгарескому, просвѣтивъ его святымъ крещеніемъ, и показавъ чудеса святымъ ~~святымъ~~ крестомъ въ руку его и ударивъ Богъ молніе его вехрь, якоже изрѣка речеся, той царь паки вторыи просвѣтитель народу Болгарскому, и во велику тишину и благочестіе скончалъ свое житіе, благородно и свято и нарекаемъ Іоанъ Михаилъ праотецъ всѣмъ царемъ Болгарескимъ, хои по немъ царуваше, благочестно его содержаша, отъ племя и отъ родъ его быша, и на неговыя титла подписоваемъ, наричаютъ его во привилегіи зограбскій Іоанъ Михаилъ нашъ прародитель великіи во царѣхъ Болгарскихъ, и немогохомъ приступити заповѣдъ иже онъ изрѣка повелѣ, то и мы потвердихомъ, тако имаме во великую посѣсть царіи Болгарскіи того блаженнаго царя.

Такожде воспомянемъ блаженнаго Давида царя Болгарскаго. И онъ оставивъ волю царствѣ и славу мірскую и восприятъ смиреніи чинъ монашескіи и скончалъ свято и благородно житіе свое и имѣ мощи во Охрида градѣ чудми и нетлѣнны и до сегодня тамо пребываютъ. Той и святыи царь Владиславъ, или Владиміръ нарѣченъ бѣ. Братанецъ свѣтому царю Давиду, Іоанъ во велико но добродѣтельно живѣ и за православную вѣру и за чистоту телесную мученическы скончася, якоже изрѣка рехомъ, Гредѣ за него много несогласно имаме во Исторіи и въ житіе его, или по невѣденіемъ, или похрѣбаме родъ его, хотѣ быть Болгарскій и

отъ рода царей Болгарскихъ, нарицей его Всевлаганъ.

Тако и Аѳень первый царь Болгарскій былъ знаменитъ и славенъ и благополученъ во бранехъ, яко же речеся; той побѣдилъ толико Ѳракіевъ и покорилъ толико земля, царствующу Греческому и пріялъ вѣнецъ и тишина царскаа, и поживѣлъ благочестно и мирно зѣло много лѣта на царствѣ Болгарское во Охрида градѣ и преставился къ Господу съ миромъ и тишиною.

Тако и Добрица, вторый царь Болгарскій. Онъ былъ ласковъ и во бранехъ не побѣдимъ, былъ отъ страны Дунавскія, того ради принесши престолъ царскій во Охрида во Преслава ис рѣки Шумена и оградилъ Преслава градомъ и поставилъ тамо престолъ и крѣпость Болгарскія, его ради возненавидѣли его Болгаре те Охридскіе, защо пренесъ престолъ отъ Охрида во свою страну Дунавскую и возстали на него и убили его позабити. Его ради былъ знаменитъ царь Кадрамъ. Понеже предъ его четыре цари были неблагополучны, и мало непокорили ихъ Греци во время ихъ подъ своя власть тако царствіе Болгарское, но сей царь Кадрамъ бѣ храбръ и благополученъ и много брани ималъ съ Греци и много воинство Греческое побилъ и Генерали ихъ много поробилъ на брань, и немогли никогда Греци побѣдити его, и тако за много время свободилъ землю Болгарскую отъ насиленіе Римское и Греческое и преставился къ Господу съ миромъ.

По сто былъ знаменитъ царь Крумъ. Понеже онъ былъ весма славенъ и благополученъ во бранехъ, и отъ былъ отъ

Грецы градъ Софія, Самоховъ, Филипо, Полгурино, Струмица и Ерене, и насели сластая земля народъ Болгарскій, и много Грецы поробиша и избиша за вѣру Христіанскую, защо быша той нечестивъ, но испущеніемъ Божіимъ много лакость трудоваше Грекамъ и убиша Никифора царя Грекаскаго, якоже рекохся и сперво, той первѣ огради изъ Терново три града между рѣкою Янтру и тамо постави престолъ царскій. Почто бѣ знаменитъ царь Симеонъ Лабасъ. Понеже ѡсь Грецы христоко и непрестанно брань имаше, и всегда ихъ побѣждаше, четыре пата народъ сасъ войска на царьградъ ходи и много имѣта плѣни и похрани въ то негово царство за тридесять и пять годины никогдасе немиле миръ Грецы и Болгаре; отъ то время велика граждасе остала и пріязаніе между Грецы и Болгаре, и до сего время, тако Симеонъ царь свободѣ Болгарскую землю крѣпко и хато си дѣлъ покуть престависе.

Самуилъ царъ сперва благовѣенъ. Сперва бѣ благополученъ, за много годины побѣждаше Латины и Грецы и много земля земаше отъ нихъ и держаше, и преселяше народъ различни имѣта, и бѣ славенъ и имѣнанъ по вселенную, после ради племя царское што сторе, казни его Богъ, и побѣдиша его Грецы и разиде воинство его и ослепе якоже сперво рекохся.

Чего ради знаменитъ бѣ царь Асенъ старый покременогу.

Понеже самъ Богъ изабра его и помазаше и утвердиша го на царство Болгарское, защо бѣ подвластно и запустяло отъ область грекаская, на того царя Асеня пажи

Богъ възвиченъ, обновилъ въ руку его скиптръ и царенье
Болгарескье и похорилъ цари и Кесари, подъ нимъ падшимъ и данъ бы-
вале сму царю и сыну его, за много время, якоже рас-
чем интерва, за его благочестиваго царя Асенка стараго
По сто знаменитъ бысть, ижденъ и благополученъ на
брань и много страны побъдивше и царя Феодора Ласкаря
Грегескаю осмотивъ и много сла и градъ похорилъ подъ
власть, и отъ ичи цари Болгарски наивеце земля дер-
жаше, и красеше Грецьи въ Болгарію а Болгаре въ зе-
млю Грегескую у Македонію, и въ града Драма сущій стол-
ный Градъ Филиповъ, въ нуй градъ Драма Серъ, Мелс-
никъ и Сапунъ, отъ тези епархій изгонивъ народъ Гре-
гескій и населивъ народъ Болгарескій, много ради и до сега
Болгаре не по тези епархій седятъ и обрътаются до
десять градове грегескій отъ основанія, щоли разорилъ
и похорилъ Грецьи, Латинъ, Сербъ, Мадярь, Арнаутъ
и двеми Влахіи, ичи тези народи и земли обла-
далъ и данъ отъ нихъ земаше, тако написано зато
у прологъ святыя Параскеви и древлегіи Болгарскій
подобенъ сему Іоану Калиману во благополучіе и во сиду
царскую. По сто знаменитъ бысть царь Константинъ Шишманъ. Понезде и той бысть отъ рода Ас-
ня царя, и толико бысть храненъ мудрецъ и возрастомъ,
отъ много странъ приходящи человѣцы токмо видѣти
его, и поради гуляше его возрастъ нарекшего Шишманъ,
той царь много брань имаше съ царіи Грегескими, но не
могше его никогда побѣдити, но той много Грегескую

Велику плѣнили, два царя Гречески дале му свои дщери во брака, перво Ѳеодора, а послѣ Марію якоже инѣгда речеся, да бы имали мир.

По что знаменитъ бѣше царь Константинъ Александръ. Кожде сада убиле царя Михаила, востале на землю Болгарску, и при долгога лѣта, и рабомира воевале въ Болгарія, тако востале и Грезы отъ Черное море на Болгарія, воевале имъ, тогда царь Александръ малко войска имаше, но помощію Божію всѣхъ одолѣлъ и побѣдилъ, Серби и Грезы съ седмь десять хиляди войска, а той самъ съ десять хиляди войска, и тако свободилъ отъ много беди земля Болгарская и предержалъ мирно и разумно за много годинъ царство Болгарское, якоже инѣгда речеся за царя Александра.

По сія бѣше знаменити цари Болгарскіе прибадесять. Здѣ възполнихомъ святаго царя Давида и Іоанна Владимира ради святое и праведное житіе имъ, и святый краль Стривелія и святый царь Іоанъ Михаилъ, тіе бѣше житіемъ святый и благополучный, а царскій храбрый и прежній мало другій девять царей бѣше неповѣдливи на брань и внутрѣшная и усилная времена смотреніемъ Божіимъ свободисте своего народа Болгарскаго отъ великое плѣненіе и озлобленіе отъ другихъ языковъ и царствъ. А за прочіи цари Болгарскіи что речемъ. Нѣкои отъ нихъ бѣше неблагополучны и повѣрдоше имъ Грезы нѣколико храти, а нѣкои пакы самоволно са предаваше на Грезы те, а други не бѣше отъ рода и племе царское,

и востале на нихъ Българе и прогониле отъ царство, а другихъ
убивале за някое нещастіе, а нахой пахи отъ кари Българ-
скіи любиле миръ, имале велика любовь сас Грецы и
прочіи храми приходиле мирно и тихо и нешкале никога
брань ни бойха яхоре пореду имерва за всяк здѣ писаля а
ради нахои цари вѣлма во хратѣе написаля, какво даса
за едно лѣто или позамалко царувале, а нахой много
лѣта са царувале, но во хратѣе ся намери двайсе нихъ,
затова ся и во хратѣ хатиха, а во хратѣ написа, можеши отъ Грецкіи Исторіи даса
немери на много цари Българскіи по холико лѣтъ цару-
вале, понеже Грецы отъ завистъ ради не писале хакъ
было. О жителѣ Славенскихъ:
Воспомянути подребно во хратѣ за свяатаго Кирила и
Меѳодія въ градъ Солунь, отъ отца на име Левъ, сановитъ
богатъ и добродѣтель человѣкъ, комъ хото пораши тѣзи,
святый Меѳодій стаялъ воевода Българскій, и научилъ
языхъ Българскій добре, и сабъ десять годины оставилъ
чинъ воинскій и восприялъ чинъ Монашескій, а Кирилъ
святый былъ по млади братъ Меѳодіевъ, и той учишелъ
на Цариградъ да са уси философія заедно сас Михаи-
ла царя младаго Сина Веофилова и стаялъ философъ
изрѣдень и славенъ въ Цариградъ и по совету Брата сво-
го Меѳодія оставилъ и той міръ, и восприялъ монашескій
чинъ и провождалъ свято житіе свое и въ то время са-
да царувалъ Мортагонъ въ Българію, пришелъ Меѳодій
въ Терново по Божіемъ смотрѣніе, а Мортагонъ ималъ

стенописа да му напише у палати те звѣрїе и ловитва, а
святый Меѳодїй бяше знаялъ тоѣ занаятъ, того ради пришелъ по
вече да бы возмогъ научити и уловити Болгаре те да позналъ
бога Христїанеха, хато му заповѣдалъ царь Муртагонъ
да му напише на окези палаты звѣрове и птицы и подобїе
ловитва, но святый Меѳодїй не писалъ тоже ему заповѣдалъ
Муртагонъ, но написалъ второе пришествїе Христово то-
лико хитро и страшно написалъ, та хато видѣлъ царь Мур-
тагонъ това написанїе уплашилъся велма и умыслилъся и
начелъ да ся разлыси, почива и Меѳодїй получилъ врамя по-
добно и сказалъ на Муртагона царя хакъ ще да дде Хри-
стосъ да суде живы и мертвы еще и други полезны речи, пре-
ложилъ Муртагону ради православную вѣру, и тако отвѣчало
ся сердце то Муртагоново, и пратилъ до царица Ѳеодора
на Цариградъ да му проводе спископа да го крсти, и та-
ко пришелъ отъ Цариградъ Епископъ и крестилъ Мурта-
гона царя и нарекалъ имя ему Михаилъ, и много са
народъ Болгарскїй во то време крайтилъ, понеже и цяла
языкомъ Болгарескимъ, после побѣденъ отъ царица, и отъ
другимъ Болгаровъ да восприеме Меѳодїй и Кирилъ Архїе-
рейство да учатъ и да наставяватъ Болгаровъ и други сла-
вяны на вѣру Христїанскую, и нарекли сѧ князъ Болгарски,
Апостолы, а после постилъ святый Кирилъ четыредесятъ дни и извадилъ четыредесятъ слова, и сложилъ писмо
на славянскїй языкъ, перво написале отъ Іоанна евангелїе
вначало бѣ слово, и показале то царю и прочаго и патрїяр-
ху Игнатїю цариградскомъ, и они тоѣлми похвалиле, и

рекле имъ да учатъ Болгаре те и Славяне те по тѣхній
языкъ, тіе пришие въ Охрида при Архіепископа Кли-
мента, онъ бѣлъ родомъ Болгаринъ, но по-Гречкій чи-
талъ, тамо са собрале още пять философы отъ болгарскій
родъ, но знаяле Еликая премудрость и тиханію добре и
тѣхній имена Климентъ, Савва наумъ фразинъ, и Ангеларій,
това са были тогива святіи мужіе отъ языка Болгарскаго
още. Кирилъ и Меѳодій святіи та станале сдѣлиз дойха-
лы искуны и премудры, и тахо собрале реги избранны
правы отъ Болгаре, отъ Сербы отъ Русы отъ Москвы отъ
Славяне, отъ Влахы и отъ Ляхы за много време повиле
реги отъ житіи сдѣлиз народы дотдела составиле, перво евак-
геліе и псалтирь и други церковни книги, и предали ги пер-
во на Болгарскій народъ, каквото и до ига знаятъ Грецы
и весь народъ и четыре патріарши Іерусалимъ, Синая и
свята гора сички те харатъ книги Болгарскіи или Слове-
скіи, посль святіи Кирилъ и Меѳодій бѣле поставленни
Отихоны Славяномъ въ Морава, обоге не Сербскаа Морава, що
иде презъ Шумадіа, но другаа Морава презъ океанъ море,
що са нарича Балтійское море, при Бандибурга, отъ та-
мо са интерво изишли Болгаре те, а онези що са тамо
остали, наричатся Славяне, тамо бѣле тези святіи
за нѣколвхо время епископствовале, и училе онези Сла-
вяне на вѣру Христіанскую, и тамо полъ нарѣди того
народа Славянскаго нарекше писмо и книги Славянскіи и та-
ко той народъ имѣе тѣзи книги, тай ги наричатъ обще
Славянскіи книги, обоге Грецы знаятъ хако са интерво Болгар-

сіи хиніи быле, та ни не думать Славянехи книги но Болгарехи
хиніи и до днесь говорять, тако ча Болгаре най перво въспріяле писме-
на и хиніи и святое хрещеніе, отъ всего Славянскаго народа, защо
и подчинятся Москали, Русеы, Серби и прочи да са тіи най пр-
во пріяле писмена и хрещеніе, обоге ніе тако защо не могать
да поставять не себи ни една мартирія, защо и пишуть Мо-
скалы за сіе, но невистина, понеже Грецхи и Латинхи ле-
тописы цвестно пишать въ хое време быле Болгарехій Краль
Святый Привелія а пріяле святое хрещеніе сам въ цихи народъ
Болгарехій въ лито Господне 703 малко нещо надъ шестаго
собора великаго, и держале Болгарете Христіанитво 78 летъ,
обоге немале писмена по своему язику, но Латинхій и Грече-
сай читале и писале и его ради не быле хрепкій и утвер-
ждены въ вѣрѣ, но отступиле тахи царе Болгарехіи въ погани-
тво, обоих не цихи народъ, защо во Охрида градъ поставиле быле
соборно Архіепископъ самовластно, понеже быле царь Іустиніанъ
градилъ отъ Охрида градъ, первозваніа Охрида дардапіе а на па-
тый соборъ великій умолиле царь Іустиніанъ отцы и святы
та поставиле Архіепископъ самовластно да му незаповѣда ни една
Патріархъ и оградиле Охрида градоле, но въ то време нихоро
Болгаре взяле отъ Грецы Охрида, и тамо имале столица царска
во Охрида, и тамо пріяле святый Привелія святое хрещеніе, и
до доле имъ быле во Охрида царскій престолъ, при Архіепископа
та тогоиле на Христіанитво и сада принесле царскій
престолъ въ Търново, точива отступиле отъ Христіанитво
царіе то Болгарехіе, и стояло въ поганитво за 92 лета—
Тахи Мургагонъ, или Михаилъ царь Болгарехій пріялъ свя-
тое хрещеніе въ Търново въ лито отъ Христа 845

нище Баронія книга на листѣ 956 совѣтив народомъ Болгарскимъ, и отъ онова время и до сегодня пребиваетъ Болгарскій народъ въ Христіанска вѣра. А Ольга княгиня Россійска пріяла Святое крещеніе въ лѣто Господне 958, Баронія листъ 1044, обаче не цѣлій Россійскій народъ, но самъ неколко народъ и почива Гречески боле священницы те, что я крестиле, а не Славянски, незнаяле тогда Россіане нищо да читатъ славянскій, наслѣдъ Ольга княгиня Владимиръ Князъ Россійскій пріялъ святое крещеніе въ лѣто Господне 1050 Баронъ листъ 1079, и цѣлій народъ Россійскій крещенія, то е извѣстно нахо да са Россіяне те слѣдъ Болгаре те за 163 годика, колъ пріяле цѣли народъ святое крещеніе, нахо и писмена книги Славянскій тогазъ пріяле.

А Серби боле подъ Папа и Римская вѣра держале, того ради нема не у Латинскихъ и у Греческихъ лѣтописи за Серби писано въ кое време крестиле ли въ Римлянете, то есть Немцы на мерчавъ лѣто Господне 1130, Неманъ жупанъ Сербскій пріялъ святое крещеніе, обаче не цѣли народъ Сербскій, но мало народъ, святый Савва Архіепископъ сина Неманова въ лѣто Господне 1190 обратилъ цѣли народъ Сербскій на святую православную вѣру, нахо Серби слѣдъ Болгаровъ за 285 годины Тодире пріяле вѣру православную. Нахо Болгаре отъ Славянски цѣли народъ най напредъ пріяле святое крещеніе, и по напредъ имале свой патріаха и царя, и по своему языку писале, но Болгаре охалянъли защото са посредъ Турцы, и близо при Цариградъ, того ради велми са попрани и потопхани и озлобленъ отъ Турцы, и не могатъ да воспріемать нихова хитрость, или мудрость книжная. Русси, Москалы и имать царство и свобода царковная за много време, того ради поставили Школы и Академіи и нахо воспріемать мудрость и писмена отъ Грецы и отъ Латины и отъ други

языцы, понеже имя е свободно, та штампбаютъ и Славенски книги, и много ре-
ши обращатъ на свой языкъ какъ е тамъ примитно, такъ и Серби, кои са
турски побданицы тешко и горко и тамъ, и тіе простый и нещедрый
повече отъ Българете, а кои са подъ Немска держава, они мало са и-
скупы до четатъ и да пишатъ, понеже имать и тіи свобода цър-
ковная, и отъ скоро время почнале да са учатъ на школы и имать Ар-
хіерей по свой языкъ и чрезедни си да са учатъ какъ-то ищатъ, за-
що са прости и нехитрыи и нешкуны въ писаніе, но они Руси и Сер-
би да благодарятъ Бога, защо то ги похорилъ Богъ отъ погранія Ар-
хіерейская що то Българе теглатъ отъ тамъ, да са тіе мало тра-
зумливи и шкусне, то велма бъка благодарили Българомъ, что въ то-
лико теленіе и насиліе, паки держатъ вѣру свою непорочно и
чердно и хрѣтко. Внемли же опасно читателю любезный да зна-
ешъ въ кое время поставиле Българіи цари себе патріарха въ
Търново, Симеонъ царь наричаемый Лабасъ восприялъ царство
отъ Михаила царя ново крещеннаго, тогива быв заповѣдалъ
Папа Римскій три години Българята, и того ради боле въ
Българія Папины Епископи Павелъ и Формасъ и много народъ
Българскій крестиле, но въ то време отступиле папа Римскій
отъ Христіанство и того ради изгубенъ бѣша папины Епископы
отъ Българія та и поставиха Грчески Епископы, и за тіе имале
много храмола и терпеніе между себе Грцы и Римляне ради
Българія, кои да я земе подъ своя власть, тогда до край са про-
хитили Грцы и Римляне разлучиша са отъ вѣра и отъ Христі-
анство и оставиле Българе подъ Цариградская патріаршина
нѣколко время, но Грцы еда поставяле въ Търново на Българе Ар-
хіепископъ, тогавъ много злато и данъ вземале отъ Българскаго да-
ря, но Симеонъ Лабасъ ималъ гулѣма грань сасъ Грцы за тіе зла-
то хунство що зематъ, когда поставяле Архіепископъ, е-
дно то, а друго що ималъ да отступе отъ патріаршея цариград-
ская, и да са поклони на папа та, защо му недавали Грцы да

да поставѣ Патріярха въ Търново, и тако сбрашися четиры Патріярси Гре-
чески и цъковрашися за то, едно да учинятъ миръ и съгласіе съ Българе
и другѣ бы не непутетаи въ Римскаа срѣч, и тиихъ бъиоволиле та
поставиле на Българете въ Търново Патріярха самовластенъ, водо цър-
ствале Българете, па оставиле Патріярха и Епископы и Архіепископъ
отъ свои языкъ, Българскіи Търновскіи Патріярхъ поставаль во Охрида Ар-
хіепископъ, той бъиъ на Патріярха первыи, по него Преславскіи, а по Пре-
славскаго Софіискіи, защо Българскіе те църи имале у тези четыре
те грабове палаты царски. У Търново църъ сидѣль, а у Охрида, у Пре-
слава и у Софіа, тамо Боляры велики сидѣли, содержавале войска
та Българскаа и собирале данъ народныи, тамо сидяле Архіепи-
скопы первыи по Патріярха, тако у Видинъ сидѣль Болринъ Велики
и Архіепископъ бъиъ четвертыи по Софіенскаго Архіепископа, тако са
имале църи четыре Болрины, то есть Великы-беговѣ, по църя, що са
управлявале и наставлявале войски Българскаа, тако и четыре
Митрополиты бъиле Патріярха Търновскаго, що имале подъ тѣмъ
много Епископы по Българіа на Българскіи языкъ, тако имале чинъ
и правленіе, когда земля нѣкои църъ Българскіи, Гръческая земля, а той
поставѣль тамо Боляры и войска Българскаа, а на Владѣцыте
и на свящеиницыте Гръцы не думаль нищо, нито Търновскіи Патрі-
ярхъ имъ заповѣдаль, и только надъ Българете Епископы и Священ-
ницы заповѣдаль, а въ чуждаа Епархіа не са вльвѣли, по тохмо на
църъскаа войска, тихъ иде и Гръцъ когда заяле на врѣме отъ Болга-
ре нѣкои мѣстна, войска Гръцкаа поставяле, а на Епископы
и свящеиницы на тѣхъ са царствіе то не сльвяле, пошъ хаго
узеле и попраши Турцы Българію, точива Патріярхъ
Цариградскіи и сички инчинитъ Гръцкіи налетри-
ли удобно врѣмя да отимитъ на Българе
те, па молиле църя Турскаго, да изгонялъ

Българскиѣ

болгарескаго Епископы и Архиепископы и Патріарахи, и тако увойми Горковская Патріаршина и вся Болгарія, и поставили хлства да не хиротонисованъ Болгаринъ Епископъ, да раваше Греческо-то ховарство, но пасхаваше отъ Греческій родъ Епископы того ради не радѣли никако за Болгарски школи, и ученіе, но паче много обращали на свой Греческій Языкъ, того ради остале Болгаре простъ и неучени и нѣкои искусни написаніе, мнозина Болгаре обернале на Греческая политика и ученіе, и за свое ученіе Болгарское само са дерожатъ, сіе чкрость отъ Греческая духовная власть происходящи още много насилій неправедно тарпѣвше отъ Гречески Владикъ на сіа времена Болгаре, тако ново покаяна простота и невлобіа еще востреиматъ отъ Бога нову свою, тако и чрезъ Архіерій, что са сой жуска сила, а не сой церковное правило струватъ на Болгаре великая обида и насиліе, и Они по свое работа, и безвѣстіе восхрѣщутъ одну свого отъ Бога, по рогеческу, яко ни въздаши комуждо по дѣломъ его.

Богъ собра хомъ вохранце имена святыхъ Болгарскихъ, колико хросіяле отъ Болгарескаго Языка въ послѣдніе времена, какъ по редомъ видно.

Первый святый краль Гривеллій, наречениі Веѣхтистъ, монахъ, въ лѣто 703. мало время на шестаго вселенскаго собора пріялъ святое хрещеніе, и хрестилса весь народъ Болгарско, тако и царство, перво хрещеніе Болгарское было прато свато краля Гривеллія, отъ помало време, что ималъ ревностъ и усрдіе ко Христу Богу, та оставилъ храмство свое, и сограбилъ себѣ Монастырь великій близо при Охрида Града, и въ той Монастырь пріялъ монашескій Чинъ, и пребывалъ жестохимъ отшелникъ, и скончалъ свето и благоугодно животъ свой, и преставилса къ Господу въ той Монастырь.

Второвый Царь Горковскій святый обращенный, и достопамятный Михаилъ Іоаннъ. Тако са называлъ Михаилъ Іоаннъ, отъ него са повикале Болгаре

и родъ на царя болгарски до Шишмана Іоанна
послѣдняго, и вси на то гласо-почиля и тишина ся
подписовале, такоса держали тихна и покоенъ царі
болгарски отъ своего прародителя царя Михаила Іоан
на, отъ когато имяле свое имя царское, и православ
кую вору въ нихъ, ибо той вторый просвѣтилъ болга
ромъ былъ по храня Кравелія въ Търново въ лѣто 845,
Катося христенъ, судета хотѣлъ быть Аминь честь
имя христовъ въ руку его, и цѣлованого часто хъ Богу и въ
бавивъ въ болгаріа отъ великаго хъ Божія, якоже хощет
ся о немъ въ Царскія книга листъ 950, пошивалъ лѣ
тъ 45, благочестно и мирно, и христавился хъ Господу.
Третый святый царь Давидъ. Оставивъ царствое
волею брату своему Самуилу, и отишелъ въ Монастыръ,
и пріялъ Монашескій чинъ, и пошивалъ свято, и благо
годно мало время, и христавился хъ Господу, и были мощи
его на земли и гроби, и христенски въ Търнови Градѣ.
Четвертый святый царь Іоаннъ Владиславъ, сынъ
Аароновъ, царувалъ въ Търнова три лѣта, и имялъ ся
то и благогодно житіе свое, и убіенъ былъ отъ жены, и
отъ шуря своего ради чистое и въдержателъное жи
тіе свое, и ради православную вору. Мощи его и донынѣ
почиваютъ въ Елбасанская страна цѣли и нетлени.
Тоса четыре царіе святые и благоугодни. ———
Пятый святый Іоаннъ, Патріархъ Търновскій.
Въ время царя Асеня старего, той святый Патріархъ
былъ въ начало Асеня на царство, якоже речесь и перва,
и скончалъ святое житіе свое въ Търново Градѣ на то
мъ Патріаршескомъ престолѣ. ———
Шестый святый Еѳоримъ, толкователь святе
го Евангелія. Той учителъ церковный, и премудрый
Витія на тогда Языка писалъ книги полезни церк
ви святыи Исторіа много, по Гречески, по латинскы
и по болгарски, и много книги прѣвелъ отъ Гречскій
на Болгарскій Языкъ, велалъ имяніемъ былъ и ученіемъ,
славенъ грекомъ, Латиномъ, и Болгаромъ, былъ на велика
похвала и похвала, такъвало великаго святителя и учи
теля въздвигналъ Богъ Болгаромъ отъ рода ихъ, и про
свѣтилъ своимъ житіемъ и ученіемъ и вся Болгарія,

и призвалъ его Асенъ царь, и царица Марія, супруга Асенова отъ Арарида собѣ великое моленіе, и поставили са его въ Терново Патріарха, и былъ да много время тамъ, поживалъ и христилъ престолъ Терновскій, и прогналъ Ересь Новатиянску и Арменскую отъ Болгаріе тако и Латинская Ересь отъ Влахіи, и на томъ престолъ скончалъ святое житіе свое.

Седмый, святый Евтимій, Патріархъ Терновскій, ученикъ святагоОсофилакта. И той былъ ученъ и мудръ, и святымъ житіемъ, своему учителю Софилакту былъ ходатаемъ житіемъ и труди, и наместникъ престола его, много книгъ и житія святыхъ привелъ отъ Греческій на Болгарскій Языкъ, похвала святымъ многимъ написалъ, и святогорскимъ Колоферомъ много правила и чинъ церковный поставлялъ, и даже его вопрошаютъ и той имъ на то премудро отписовалъ, и до нынѣ обрѣтаются рукописныхъ книгъ, писаніе его въ святую Гору, кра Іоанна царя сына Асенова былъ исходатаемъ и настоятелемъ его много Монастыри сограделъ Царь Іоаннъ въ Болгаріи по разныхъ мѣстахъ, и пустынялъ, и онъ въ тѣхъ Монастыри поставлялъ Монаси много, и предавалъ имъ чинъ и Уставъ Монашескій, и много умножалось словословіе божіе по многіе мѣста въ Болгаріи на велика полза былъ всему болгарскому Народу. Яко и учитель его и приставникъ въ старость глубоку на своемъ престолѣ въ Терново.

Осмый святый Іоакимъ, Патріархъ Терновскій, и той имѣлъ свято, и чисто житіе, и неправедно убіенъ былъ отъ Святослава царя, ради Перекопъ Волжко что побили Болгаровъ. Сія вина налагалъ Святославъ на святаго Іоакима, що то той никакъ не былъ не виновенъ, за то и Зверъ его царь на высока сѣка на, и скончался мученически. Сія честныя Патріарси имала мощи свои цѣли и нетлѣнни въ Терново, яхоше есть писано въ Книгу хормчаго на 5. листъ.

Девятый. Святый Климентъ, Архіепископъ Охридскій, Великій чудотворецъ — и донынѣ хочатъ мощи его въ Охрида цѣли и нетлѣнни.

Десятый, святый Наумъ, былъ при Охрида. Въ Монастыри его и по нынѣ прибываютъ святыя мощи чудеса и исцѣленія, и подаютъ спасеніе къ вѣрного приходящимъ.

Одинадесятый, святи Еразмъ.

Дванадесятый, святи Ангеларій.

Тринадесятый, святый Савва.

Тѣи пять святіи, Климентъ, Наумъ, Еразмъ, Ангеларій, а Савва, были во время святаго Кирила, и Меѳодія, родомъ болгаре, обаче были ученивесьма Елленски, и имѣли святосльщанско житіе, ходили ду въ Охридехую страну, и ко разумѣли мностали живѣяле, и того ради пришли къ нимъ во Охрида Кириллъ и Меѳодій, и имале написани АВѢ Буки славенскій, но немогли совокупити только изъ Градній рѣчи отъ славенскій Языкъ, и составити Псалтыръ и Евангеліе, но сіи пять святіе много помогнали имъ, и распространили по всѣду, гдѣ говорятъ по словенски, и собрала рѣчи по Гречка та Граматика, колико имъ тамо нахождение дѣлочи, споредъ онѣи рѣчи, собрали отвыть по славенски Языкъ, и ставили первѣ Евангеліе и Псалтыръ въ Охрида, и въ Солунъ, зашо и Гроци извѣстно знаятъ, и тако рукописани Отечницы Гречески страни обрѣтаетъ и показуватъ, и Дасхали Гречески Исхоложицы, вси тіи образи святыя наедно ги пишатъ, и имонуютъ ги Дасхали славянскіи сущіи изъвадиле и составиле Книги Славенскиа тамо наедно пишатъ и святыхъ Кирилла и Меѳодія.

Четыренадесятый, святый Николай, Архіепископъ Охридскій, тои святый много чудеса отворилъ въ животѣ своемъ, и мусія явила пресвятая Богородица, и повелѣла ему да поставе святаго Илариона Епископъ на Мѣглинъ-Градъ, яхоже пишетъ въ житіе ихъ, прославился святый Николай въ Охрида на своемъ престолѣ.

Пятьнадесятый, святый Иларіонъ, великій, Епископъ Меглинскій. Сей святый великъ былъ житіемъ и ученіемъ, и много прочіе семьсотъ Еретицы те Новатіанскіи и Армянскіи, по помощу Божію всехъ отвъ Меглы, и посрамилъ, и изгорнилъ отъ своего паству, тамъ ся было наи много умножила она Ересь въ Меглинская епархія, и Греческій Царь много негодовалъ, и одержалъ ихъ отъ Ересь своимъ мудрымъ ученіемъ, якоже писалъ въ житіе Его христолюбецъ святый Евтимій, Патріархъ Терновскій. Въ то время царь Іоаннъ, сынъ Асеновъ, принесъ мощи сего Иларіона святаго отъ Меглинъ въ Терново, и положилъ ихъ въ Монастыръ святыхъ сорокъ мучениковъ; ихже и до сего дни пребываютъ или стоятъ, и святый своимъ многими похвалами удивляетъ и похваляетъ сего святаго Иларіона Меглинскаго. —

Шестьнадесятый, Святый Ниходимъ. Мироточивъ сей проливалъ во страну Охридскую, и скончалъ свое житіе, посля принесены были святіе мощи Его въ Болиградъ Аркаутскій, тамо пребываютъ нетлены, и до сегодни, и много исцеленіе подаютъ въ вере похлопящимся имъ. —

Седемьнадесятый. Святый Іоаннъ Рыльскій, въ пустыни Рыльскую пошивалъ, за много лета богоугодно и свято житіе проводилъ, и много напасти претерпелъ отъ Бесовъ, и скончалъ все теченіе въ того пустыни, и святія мощи Его до сегодня цели и нетленно почиваютъ въ Монастыръ Его, и весь Болгарскій Народъ приходятъ на похлопеніе святымъ мощамъ его, и пріемлютъ много исцеленіе въ вере приходящіе въ нему, и отъ всея славы Болгарскія, що имале и серво только Монастыри по Болгарія велики и цареки, и сіи на наша времена только едины Монастыръ сей святыя мощи остався въ Богъ да стои цели; того ради должны са Болгаре да пазятъ свесо Ходатая, Его же молитвами да сохранитъ насъ Богъ отъ всехъ Золъ — Аминъ. —

Осмнадесятий. Святый Гавриил Лесновский, по-
чивает в пустыни Лесновскую, в епархии Шп-
ской, иже от юности своея житие свое
добре, и пресвитерскую ему Господу богу в мирском
Девятнадесятий. Святый Прохоръ, Пчинский, в
пустыни Пчинскую, в епархии Скопскую, пожива-
въ свято, давне, и богоугодно житие, и сподо-
ръ пророческий, за Божию вещи предсказывал,
как в писано в житии Его, и до сего дне Святыя
мощи Его точать мирро целебное, и чрезъ него
чудеса и исцеления. —
Двадесятый. Святый Иоаникъ Девичанский. Сей
вель в гору Девичу, на предълы сербские и болгарские
в Епархии Врачанские на Бело поле, тамо пожи-
вель и скончал все течение, и до нынѣ Святыя
Мощи Его точать мирро, и много народ чрезъ
рада исцеления, и на поклонение къ нему в Мо-
настырь Девичанский. — В тыя времена Святыя
Отцы. Гавриила, Іоакима, Прохора, и Захарию обре-
тошася во словенстѣи земли, и мирски, еще бо-
бели ученики преподобнаго отца нашего Іоакима Пче-
скаго, они их научил, и просвятал Святыя книги
ем, и правилъ монашеския. Немного время в Пче-
ской пустыни прабывше в ней, после отиде
их в Святый Отецъ Іоакимъ по пустыни на Словенския,
хрести Монастыри, и собирати человѣки, которыи
хотяхъ быть Монаси, и предавати имъ Чинъ и пра-
вило Монашеское, и тако многи с Святым отцем
Іоакимъ просвѣлиша сии ученици, кои четыре звѣзды
в Болгарии. Сии Святыя отцы тогда ся первѣ начаша
чити Монашеский в Болгарии, и много Монастыри
и создаша Царь Іоаникъ в время их в Болгарии, и ве-
дерзаша правила и предания их, како подобаше
и достойно отъ ученика своего Святаго Іоакима, отако
предали и они в Болгарию, и много ученици их по-
слаше по них, еще и недерзаетъ никако за Этолия

ихъ, отъ многаго времяни пришло въ забвеніе безъ писанія.

Двадесять и первый, святый Іоакимъ, Сардикопольскій пустынножитель, или и приконскій, въ той пустыни многаго лѣта пошивалъ, и скончалъ свѣтое свое житіе, но отъ скоро времяни Монастыря Его Вакуствомъ, а Мощи его или въ Землѣ лежатъ, или когда пренесени ихъ Халогери, зато не е извѣстно, гдѣ обрѣтаются. ——

Двадесять вторый. Святый преподобный Отецъ Феодосій Терновскій, ученикъ святаго Григорія Синаита, былъ во время царя Іоанка, сына Асѣкова, и Патріарха святаго Евѳимія, простоялъ въ гору Сливенскую, понеже тамо былъ сограбилъ Царъ много Монастыри, на подобіе святой горы Аѳонскія, и былъ надъ всѣми оными Монастыри началникъ святый Отецъ Феодосій Терновскій былъ родомъ отъ Терново, благородекъ, смиренъ, но оставивъ всѣ мірскія пристрастія, и вдался богу вседушно, и сердечно, и простоялъ худѣемъ и святымъ житіемъ, и отъ негови Монастыри ученици въ тѣзи Монастыри поставляли Патріярси въ Терново, и еще много Епископь по Болгарія, та що храсили свои Епископіи худѣимъ своимъ житіемъ. ——

Двадесять и третій. Святый Марко, Митрополитъ Преславскій, сіе есть Шуменскій. Сей святый Марко принесалъ святыя Мощи преподобныя матери нашея Параскеви отъ Епиватъ въ Терновъ Градъ, былъ великъ святымъ житіемъ, и ученіемъ, и на томъ свосмъ престолѣ и преставился къ Господу въ миромъ. ——

Двадесять и четвертій. Святый, преподобный Отецъ Козма Зографскій. ——

Двадесять и пятый. Святый преподобный Отецъ нашъ Симеонъ Терновскій. ——

Двадесять и шестый. Святый преподобный Отецъ нашъ Симеонъ Петровскій. ——

Двадесять и седмый. Святый Преподобный Отецъ нашъ Филотей Схимскій. —— Сіи три преподобные и святые были отъ рода болгарскаго, и простояли во святой Горѣ Аѳонской, Святый Козма былъ при Зографѣ въ едну пещеру жестоко и страшно за много лѣта прожившъ та-

мо, и имѣлъ великій даръ прозорливости, и много предсказываль братіямъ, якоже написася въ житіи его. Святый Симеонъ оживилъ водяного камень въ малую пещерицу, и весьма житіе имѣлъ, и было ему отъ Бога явленіе многократно на томъ камени звѣздою, гдѣ нынѣ Монастырь огради, и нарицается Симеонъ Петръ, тоесть Симеоновъ Камень, и имѣлъ даръ отъ Бога изгнанія, и много человѣкъ отъ различныя болѣзни изгналъ, и на Маіорехаго крала дщерь отъ бѣса освободилъ, и той Царь Монастырь ему сограднлъ. А святый Ориловей былъ Замного время въ пустынѣ, послѣ на томъ мѣстѣ сограднлъ Монастырь, и по смерти его нарекоша Ориловея, никогда хлѣба невкушалъ, но только хрестьяне были ядѣніе его во всѣ дни живота его, посвятилъ и много напасти претерпѣлъ отъ своихъ Монаховъ, и избѣжалъ отъ святая Горы во градъ Едрене, и тамо ся преставилъ, конечне братъ его Діонисій, Болгаринъ, былъ Митрополитъ во Едрене; тако написано во Святогорскій Греческій Отечникъ За сего Ориловея и Діонисія, какоже были и два та святые Мужи, и богоугодни отъ рода Болгарскаго. ———

Двадесятъ и осмый. Святый Пименъ преподобный, той въ Зографъ вступилъ Монашескій санъ, и пріемшалъ Замного время въ Зографъ Монастырь, былъ Иконописецъ, и имѣлъ благоугодное и свято житіе свое, но потаяно, покриваяся худо предъ человѣки-те, послѣ избѣжалъ отъ святыя Горы, и пришелъ во Епархіи Софійская, въ сіи времена далъ турскій Царь волю Христіанамъ да правятъ Церкви, сей святый Пименъ наслѣдялъ и трудилъ ся, и много церкви и Монастыри обновилъ въ Софійска та Епархія, самъ отъ тамъ былъ и родомъ; послѣ обновилъ и Перѣшлинскій Монастырь придолка Мехра, и тамо ся преставилъ ко Господу, по многіе времена обрѣли святыя мощи Его, и принесли ихъ съ великимъ честѣніемъ во Епархію Видинскую въ Монастырь Сухадолскій, той Пименъ былъ въ лѣто 1610 ———

Двадесятъ и девятый. Святый Михаилъ, Воинъ, отъ село Потока, сей святый Михаилъ былъ во Скопскія Епархіи,

родомъ Болгаринъ, не Грекомъ, воевалъ, и имялъ чинъ Военный былъ арабръ въ Братяхъ, и святый житіемъ, понеже молитвою и мечемъ убилъ Змея страшнаго, не хотося приставилъ, мощи Его принесли Царь Іоаннъ отъ потока въ Терновъ, и положилъ въ церковь святыхъ сорокъ Мучениковъ. Тридесятый. Святый Димитрій новый, въ лѣто Господне

Архіепископъ, былъ человѣкъ мирянинъ, живалъ просто по духъ божій, и дѣлше хощетъ, тамо дошелъ и пребываетъ Сей святый былъ ималъ нѣколько овецъ, и прибывалъ при рѣки, идеже нарича Ломъ при какоя степь, и начиналъ себѣ мало Виноградецъ, и исколалъ колибу въ оная степа, и тако весь животъ свой препроводилъ тамо, самъ единъ на оное мѣсто, но ималъ простота велика, и нехранимость, и въ той простотѣ угодилъ Богу, и приставился Господу на томъ мѣстѣ, тамо и погребенъ былъ, но по навожденіемъ діаволскомъ умыслили Турци, да не буде тамо сокровищу Божіему, зато отхрили гробъ, и намѣрили мощи Его нетлѣнни, онаше взяли ихъ отъ тамо, и вринули ихъ въ рѣку Ломъ, и стодѣли тамо въ рѣкѣ. Въ лѣта, послѣ отхрылъ Богъ нѣкоторымъ благоговѣніемъ человѣкамъ, и извадили ихъ отъ рѣку Ломъ, и принесли ихъ въ село Басарбово, близо при Рѣкова, во Епархіи Черновѣйская, и сограднли тамо мала церква во имя Его, и положили святыя мощи Его въ ней, и тамо много чудеса, и исцѣленіе подаетъ, якоже въ житіе Его имѣетъ пространно, мощи отхожденія въ 27 день памяти Его совершаетъ; тако проспалъ сей святый Димитрій прозваніе Басарбовскій, Вели Болгарскимъ простымъ житіемъ простому народу болгарскому, но Богъ прославилъ Его по смерти многима чудесами. Паки въ лѣто Господне 1770, принесли Москали святыя мощи Его отъ Басарбово въ Бухаресть, и положили ихъ во храмѣ С. Константина и Елены, т: е: во Митрополіи, и досегодѣ тамо пребываютъ цѣли, и нетлѣнни, и много чудеса творятъ, Молитвами Его Боже помилуй Насъ — Аминь

Толико возмогохомъ, и обротохомъ Цари, Патріарси, Митрополитове и Епископи, и угодницы божіи,

на тридесять святыхъ болгарскихъ, сіе ко написахомъ

Сурвъ

Сурвъ паки написахомъ святыхъ мученикъ болгарскихъ колико обрѣтохомъ. Сурвъ, въ свѣтѣ е гора Аѳонская, въ Монастырь Зографъ, Латинцы ту, когда изгнаны свята гора, реваряле и убили много святыя Отцы, прашки въ Зографъ, тогда бѣ ту само Ѳома, и Гурмень, муж святый златоустъ, и ревнителъ по Бозѣ гостолюбивъ и православную вѣру, тогда той дрогалъ въ Монастыр, който ся бой отъ слугъ, дасе схріе въ гора тая и найто нихъ за православна вѣра, и Валтовъ Христова да умре, тогъ да наследствуетъ сіа, и тихо пошелъ на нѣрѣ Монастырскій, и за нимъ после двадесять и пять человѣкъ четыре Бѣлградскіе, еще небеши сватене Монахи, а други хобтесали по горѣхъ и скрывале, седеше крыени Латинъ въ Зографъ, святый Отецъ Ѳома много обличавалъ ихъ сурвъ Еретикъ, и благочестивое дѣло имъ, а Латини болѣли отъ вангду нѣрѣ, а святый Отецъ въ нѣрѣ имаше къ Богу прилежно молитва, и крыенъ страшенъ гласъ отъ небеса, вей слышале, и Латине, глаголюще, радуйтеся, и веселитеся яко мзда ваша много есть на небесѣхъ, и тихо предаде святые Отецъ свои душа въ руцѣ божіи въ тои отдушникъ огнѣ — имѣна ихъ сіи. 1ъ Святый Ѳома, игумень Зографскій. — 2ъ Святый Варсонофій. — 3ъ Св. Кириякъ — 4ъ Св. Михаилъ — 5ъ Св. Симеонъ — 6ъ Св. Иларіонъ — 7ъ Св. Яковъ — 8ъ Св. Мартиніанъ — 9ъ Св. Левъ — 10ъ Св. Киприанъ — 11ъ Св. Савва — 12ъ Св. Яковъ — 13ъ Св. Ковлия — 14ъ Св. Сергій — 15ъ Св. Мина — 16ъ Св. Боспоръ — 17ъ Св. Іоаникій — 18ъ Св. Павелъ — 19ъ Св. Анастасій — 20ъ Св. Евтимій — 21ъ Св. Доментіанъ — 22ъ Св. Парфеній. — Еще на тойзи имѣна на тѣди Зографски святи мученици на свята гора, въ то время іощ много Святыи Отцы побѣгнѣ отъ въ роди болгарскаго, но остана имѣна тѣхъ не написаны на богъ вѣсть, и Той написалъ ихъ

Хиландарь оливотницих, но наше во онова время на двеста десять в Монастыри быша четали по болгарски; по Хелендарь, и по скитове много болгарски Монаси прибываше в то времяво святая Гора, быше по вече болгаре отъ Гречи, тогоради и до сегодне по Монастыри, по Хелендарь и по скитове обретается стари Книги рукописни болгарски, и Церкови Привилегии, щоса приложали во то времена Царье болгарски на Монастыри, села, и маштии отъ ветхи приходи болгарскими Монахами, и Монастырми, а нынѣ во святая Гора осталь болгарский точію единъ Монастырь Зографъ, до то пострадаше сии святые 25 мученици, и ихъ святото хровіе и молитвами хранилъ есть и доселя дне единъ Велеп, ихъ же молитвами да спасетъ и наш Господь Богъ! Аминь.

Во Градъ Софіи обретаются 3 святые мученици 1ви Св. Георгій — 2ри Св. Николай, 3. Св. Серапионъ — Сей святый Серапионъ быль свещеникъ въ Терекъ Село, и до нынѣ приходитъ тамо много народу ради исцеленія, и детото посекаше Турците на тогизото израмена Дубъ великъ, и молитвами Его чрезъ тамо Дубо много исцеленія; тако и Св. Георгій и Св. Николай пострадаше въ царство Селимово отъ безбожніи Турковъ, и святыи мощи ихъ подъ положено исцеленіе въ томъ Градъ Софіи, пострадаше въ лѣто Господне 1750, во Градъ Битолія, гдѣ сѣдитъ Паша Турскій и Македонскій.

Тако мучили Турците Завору Христіанскую единого младаго тогому, именемъ Анхелъ, храбраго мужа и во Врачанѣ, и много Его нудили, и мучили отвречися отъ Христа, но онъ хрѣмудро, и дерзновенно обличаваль безбожнаго вору ихъ, за то много оливота Его наноси въ Битолскій Владыка на Гречскій Языкъ, страданіе Его тогава похвалилъ Богъ чудо велико съ Знаменіемъ надъ свята мощи Его. Сей мученикъ Анхелъ быль отъ Село Врлорана — Въ наша времена прослави въ Болгарію и другій святый Мученикъ Георгій, и той пострада во царство Селима Турскаго во Градъ Софіи, родомъ Болгаринъ, быль и онъ

тако примудръ, и державовенко обладавалъ Болгаръ-
кую вору ихъ, и многомъ мъкателъствомъ прельсти
его, когда увидѣлъ его нихъ дванадесятымъ и непрелюбо-
мъ вергнути его въ огнь, и доконча храбрыя ихъ
мощи его въ градъ Софіи, и много мученіе
подагъ — тогожде и другіи свящи мученикъ
Болгаръ новыя въ Цариградѣ пострадалъ отъ
Турковъ, а той былъ болгаринъ отъ Солунска
Епархіи въ лѣто Господне 1514. ———

Толико возмогохомъ изобрѣсти святыхъ
Мучениковъ имена, что са были отъ Болгарска
рода 31 мучениковъ здѣ въ обителехъ и пака
сихъ здѣ, и въ коихъ времена Турци немило-
го народа побили по градове за вору Христиан-
скую, ко Господѣ отъ простота и нерадѣ-
ніе не имали страданіе ихъ, и тако прилѣ-
отъ рода въ родъ въ забвеніе страденій и
имена многа Мученикове ———

Тогожде, якоже и скерва речеся многаше
во Историцу сіи, Болгаре отъ простота, и не-
радѣніе неглѣдали цекрве да собираютъ, и да хри-
тосовыя жителя святыхъ Болгаренехъ, и
правѣчія чудеса, и Архіерейскаго, такожде стра-
данія мученическа на малога ся многа намѣри-
ло, а коеи и то погибнало, а въ много время, и
не моглъ да ся намѣре простудено на сіи свя-
тіи, и Царь Болгарскіи, на коіхъ ся намѣре отъ
тѣхъ простудено и извѣстно, а на коіхъ здѣ
са намѣре въ храмове по равлицы Исторіи, сказа-
на, и рукописы, но мало и рѣдко сіи Мона-

ствари Светогорски приторијех, и хрисовулах,
до то сѧ намирах стари Книги болгарски,
рускиѣ и царски привилегіи, и по болгарій
по много места истражихъ стари Книги бол-
гарски, обаче повеќе сѧ намирах За цари и За
Свѧтыхъ болгарскихъ. Едни Свѧтыи имаатъ
житіи пространно, но тиѣ во храмеѣ нака-
сахъ, только дали собрахъ сичкаѣ на едно во
Историіу сію Ради народ болгарскій, За Зна-
ѧтв сичкіи болгаре колко свѧтыи имаатъ,
тыхъ ни Свѧтыи, прослаѧ отъ Рода болгарска-
го, и написахъ во Историіу сію Аз Паисій
Іеромонахъ, и Игуменъ Хилендарскій, со-
брахъ и написахъ отъ руски реки простиѣ, и собра-
тихъ на болгарскіѣ просто Азыкъ, Защо поми-
ло Ве За ми е ревностъ, и жалостъ народа мое-
го болгарскаго, почнаѣ читаатъ Историіи наше
дно собрано За прослаѧвыѧ дѣяніѧ царейихъ
и свѧтыхъ болгарскихъ нашего рода, тогаа
ди прійахъ трудъ много За 2 години собирахъ
по к мало отъ много Историіи, и у Атонскиа
Зографскиѣ веке За то намиреніе ходихъ, и же-
лаѣ намрихъ Историіо Мавро-урбинова, иде
той писалъ во храмеѣ За Серби а За болгаре
и За Цари а хъ, а За свѧтыи не писалъ нищто,
Защо беше быль Латинецъ, и не хаѣше За свѧтыи
болгарскіи, иде прославе хощатъ, отъ какоѣ отдѣ-
ѣ Латини не отъ Грецы те, но и За Сербскіи
Свѧтыи Ве жити, похваляги, а За болгарскіи не
хотенуа никакъ, тако Аз превзыхъ свое Славобо-
леніе, и утробуо поболяхъ, велми и отъ жела-
ніи много время сѧ трудахъ, и свое дѣло, иде
ишлахъ, предуѣхъ его, и отъ многаго времена по-
требскаа, и забвенаа едва имъ собрахъ наедно во
Историіу сію рѣчи, и слова написахъ, Азъ не
учихъсѧ на Грамматика, ни на Полетика
но простимъ болгаромъ просто написахъ, и быстъ

[illegible] Царствующаго Града Москвы, и
[illegible] Синодальной Типографии, по собрании нашего Отца
[illegible] Архимандрита, и собравшейся в Типографии Братии
[illegible] нашего Господа, во славу и хвалу Господу
[illegible] нашему Иисусу Христу, сущему Бога Сына,
[illegible] Святаго, и Животворящаго Духа, и
[illegible] и Присно, и во Веки Веков. Аминь.

Сей Царственный Устав списан с отписки
и в Архимандрии моей, хранящейся в Архиве
не Дрянновской Монастырь Святаго Архистратига Михаила,
и тако в Божиего помощию хранящейся в Архиве, и
ученых мной Царю от Дрянновской Царственной
книги За Воспоминание, и Кои-то читаете
на сие, воспоминайте во вашей Молитве, еже
го ради, и ученых, а Дьякона Его, и яко да вос-
полнятся Воля Господа Бога в Царственном
слове. Аминь — Москва Генваря 2 1837 го
года. Переписал Игнатий Степанов

Павел Павлов

и с оригинала Архимандрита Дрянновского Алексея
Михайлова, и Старшаго Пасхалова — Копия 1837 го
года, Генваря 9 дня Учитель Павлов.

Переписан в Копии тожь в тот день отдан
в Архиву в Москву Обер-Прокурору Синодскаго
Графу — Обер 1838 го года, Июля 20 го
дня —

Василий Андреев

ѡ царствѣ Болгарѣтемъ

Б
А

Вѣдяще прѣжде бывшїи въ мірѣ семъ вѣщей и дѣяній, живущимъ на земли не токмо полезно, но и зѣло потребно есть любомудрїи читателю ѹще навыкнеши сїй, часто прочитывати ѡбогатѣвшися разѹмомъ и не вѣдеши весма неискусенъ, и младыя дѣте и простыи человѣкъ безѡтвѣтенъ егда послѹшаю вопросить та ѡ прежде бывшїй в мірѣ церковнаа дѣанїа и црькїа исторїки, иснемалїи стїдѡ вѣдеши, егда ѡсѣ ничтоже кознѡжеши ѡкѣшати, ѡкѹдѹже вѣдѣнїа сихъ возможеши снизкати ѹще не ѡсѣ, иже дѣанїа мірѣ сегѡ писаша, и недолгѡ врѣма пожиша никомъ бо дарокаса долгѡ жити на долгѡе врѣма писанїа ѡсѣ ѡставивши сами собѡю ѹподрѣбитиса не можѣ кратки бо сѹть дни житїа нашегѡ на земли, ѡлетѣнїа ѹбо древнїи лѣтописанїи и ѡ ѹждаго искѹства скѹдость лѣтъ нашихъ, ка стежанїю разѹма, напомнити понѹжаемса хощеши ли въ домѣ сѣдѣти и всѣ цтва мірѣ сегѡ и безъ мнѡгаго трѹднаго и бѣдственнаго пѹтьшествїа оукѣдѣти содѣ-

Списанъ Гѣ Ѳ. Дурновымъ в 1844.

ана́а и содѣ́ваемаа ваны́хъ и҃вѣ́дѣнїа сегѡ́ къ наслажде́нїа у҃мное и҃ къ по́азѣ себѣ́ и҃ и҃ны́и оупотре-
бѣ́ти, тѣ́ти и҃сто́рїю, хо́щеши ли кѣ́дѣти, ѩ́кы на позо́рище и҃гры́ ли́ра сегѡ́ прежденѣ́нїа и҃ па́мѧть вели-
ки́и цр҃твъ, и цр҃е́й и҃ непостыдно́е бла́гополу́чїе
и҃хъ ка́ко гдⷭтвова́ше и҃ гордѧ́шесѧ со́ нарѡ-
дехъ ѩ҆зы́кѡ, сы́ны и҃ непреодолѣ́ны къ бра́нехъ,
сла́вны и҃ хра́бры оу҃ всѣ́хъ къ ѩ҆зы́кѡ и҃зне́мо́гшїи смѣ-
ря́шесѧ, паде́ша и҃зне́мо́гше. тѣ́ти и҃сто́рїю и
ѿ нея́ познаѥ́шь свѣ́тъ ми́ра сегѡ́, со́бы́тїи сѧ пре-
мы́слы е҃гѡ́. и҃сто́рїа не то́кмо всѣ́мъ ка́ждо
вла́дѣнїю себѣ́ по́льзѹ, но и вели́кимъ вла́сти́телемъ
къ до́брѣмъ оу҃вла́дѧнїю по́льзѹ ра́зѹмъ, ка́ко воз-
мо́жно, е҃гѡ́ къ ро́ченїи по́льзѣ содержа́ти ко
стра́сѣ бж҃їи, къ послу́шанїи тишине́ пра́вдѣ бла-
гочестїе ка́ко мете́жный оукроти́ти, искорени́ти.
ка́ко, нави́неши и҃хъ врагѡ́мъ ѡполча́тисѧ къ бра́-
нехъ побѣди́ти и҃хъ, ми́ръ оу҃стро́ити, зри́ коли́-
ка́ма по́льза ѿ и҃сто́рїи въ кри́тѣхъ то́ и҃зви́лъ,
васи́лїа ке́сарь восто́чни сы́нъ своемѹ́ лѣ́вѹ прему́-
дромѹ оувѣща́ваетъ е҃гѡ́ глаго́летъ. и҃сто́рїю ре-

ге́

тѣ древнихъ читати не престай, тамо бо вѣтрѣ-
дѣвъ то обрѣщеши, ими многа трудишася,
сѣ сй оувѣси благій добродѣтелей а злій законопре-
ступленія познаша пременія жизни человѣ-
кія и обращенія благополучна в нѣй, и непосто-
янство мира сего, и како и великая гдарства
ка паденію преклоняются, разсудиши и обид-
ши злыхъ казни а добрій мздовоздаянія, сй
блюдися, днѣвни судъ, судбы Божіи и неисслѣди-
мая безна совѣти его въ правленіи мира сего
и о промисле имже оуправляетъ цтва мира
сего. раздѣляетъ пременяетъ преноситъ и кор-
да хощетъ попвляетъ, и паки насаждаетъ.
мнится намъ навремена акы бы нерадиль она.
акыбы все конѣчнїй завѣтіе небрегаль обаче по-
несть такw возможно въ лѣтописни и исто-
рїа еврейскй познати, какw многажды пре-
даваше ихъ во плѣненія и запустенія и паки
собираше и оукрепляше иха на цтво, якоже
и нынѣ видится западніе востwчнагw и мнит-
ся намъ занѣ всеконено отвержено быста отъ

+ црствѣ грѣческаго и болгарскаго

О Уставѣ Болгарствѣ.

И забѣнѡ, но кто̀ постѝгнетъ ѹ̀мъ рѧ̀нъ, ѝли кто̀ ѝсплѣдитъ сокро̀вище ѐго̀, а̀ще ли па̀ки поставитъ и соберѐтъ ра̀точѐнная и нуждѧ̀нта сокро̀вища, и ѝны̀же вѣ̀стъ са̀мъ сты̀ми своѝми судьба̀ми.

Уставъ уставъ познать Вамъ Царственныхъ съ Г. Муравьевскимъ, но прежнихъ четверо сложенiя, не уставъ поправить. Должно знать, что есть книга сербская, которая обнаружа легко можно отгадать. За сiя дастъ Вамъ онъ четыре другая Лѣтописи, которую я съ нетерпѣнiемъ ожидаю, но она окажетъ та самая, писана на лощеной бумагѣ славянскими буквами, какъ выше изъяснилъ изъ пробы, которая есть въ присланной Вами. Спаси Васъ Лѣтописи Славянобългарскiй, и надобно знать, что переписавшiй ее, учитъ по Русски переказать и на Русскiй языкъ, а многiя слова обращалъ на Турецкiя, для понятiя простаго народа: напримѣръ лево на алкано, знамя на бандиръ, Корабiя на Кемидурiя, вина на шарабiя и проч. При семъ заключаю, что пребываю въ присланной Вамъ рукописи.

5/6

1е Прологъ, какъ выше, съ начала до конца.

2е Въ заглавіи послѣ словъ Іероѳеосахомъ Хиландарскомъ, сказано: отъ Епифанія Самоховскія.

3е Тутъ сказано, что Калокалимъ Ерону, Едо столпъ Царьграду Москва, далѣе сказано Вечъ т.е Вѣна Римъ и проч.

4е Побѣдили Императора Анастасія, не сказано что побѣжено четыри стотины хиліады Грецы, а только, что побѣдили до хиліады.

5е Далѣе сказано: Той Драгичъ первѣе узелъ донъ отъ Грецы, а далѣе: и нападали на Федорихса, краля Тваторскаго и ухватили, напали и на Мундо храбра, но отъ и пр.

6е Потой умаръ сказано, добѣ умрѣлъ на война Витезски а не мужески.

7е Далѣе, гдѣ сказано о Толерихѣ: затова слабо разумѣвасть закона Божій, що бѣше стара 78 годины держалъ и пр.

8е Далѣе о Крумѣ: А Крумъ подвигналъ свой войска верху Месемврія и узелъ грабежъ огонь, смрѣлъ сов тополу, научивъ го нѣкой Арапинъ, що бѣлъ прежде при Никифора, когда прибунтувъ войска Грѣч. и пр.

9е Далѣе о Патріархѣ Болгарскомъ: дедѣ стоако царство Болгарско, молѣли и Патріарха отъ своего храма, чтобы за ради това въ книгу Корлигію на Ѣ. молѣлъ Богъ край.

10е Далѣе о Сарацинскомъ походѣ на царство Силеопу: и като ише въ Болгарію, дотрно читать: сега пушили въ Калабрію (видно Калабрію).

11ᵉ Дълге по смерти царя Селевкія сказано: По Селевкія
настаѣ Субботинъ, но не благополученъ пріемъ царетво бол-
гарское одержа и похорено бѣше подъ Грецихомъ, но времена Васи-
лія Порфирогенита паки отлодиша Болгаре отъ Грецъ. Поста-
виша на царетво Давида сына Комитопулова. ——

12ᵉ Дълге тогъ оканчиваетъ смертъ Самуила; и начинаетъ
Предѣле Самуйла и Давида быша Субботинъ и пр: до втораго Па-
раграфа: По Самуйла настаѣ на царство отъ его Ра-
домиръ - того параграфа нѣтъ въ рукописи.

13ᵉ Дълге, гдѣ повѣствуетъ о святомъ Іоаннѣ Владимирѣ,
что хранятся мощи Его въ Монастырѣ Елбасанскій,
сказано, что память Его совершаетъ Маія 22ᵒ а не 2ᵒ.

14ᵉ Дълге о царѣ Асенѣ: и тако престави Грецы и Бол-
гаре брань да струватъ, слѣдуетъ: покорися Асенъ
подъ своя власть и Влахіи оба, и тогаля прославися тр

15ᵉ Дълге о царѣ Іоаннѣ Калиманѣ сказано: На принесе-
ніе мощей святаго Иларіона Мегленскаго и Перие-
вѣи Зографскія показоватъ предѣлы и границы Его
до Будима и Венеція, и Лѣха и Греція подъ нами покорены бѣша

16ᵉ Дълге, гдѣ сказано, что Святославъ послалъ тесть сво-
ему Михаилу 20 тысячъ Болгаръ помощи и 6 тыс. по-
шелъ противъ Періевъ, имя командующаго есть:
Іоаннъ Хрисобулъ Мала Дукатъ. — Мала Дукатъ.

17ᵉ Дълге о царѣ Михаилѣ: и Михаилъ царь оставилъ

своего жену, именуется: Иду дворъ храма Живоначалныя Троицы
Федору, жену Святославову, понеже Святослава по мало время
убилъ князь Конча, Деспота Кирилонейскаго.

18е Далѣе о Кантакузинѣ: побѣдилъ во градѣ Русиумѣ именуется: и Болгаре обѣтъ градъ [illegible] за много время.

19е Далѣе, въ нашемъ царствѣ – 9и дворъ есть Крумъ по Кардама – 10и дворъ Михаилъ Асанъ по Крумѣ.

20е Далѣе о царѣ Михаилѣ Асанѣ тотъ же и святой: и вси на то имя коего имена и титла подписуваемъ, именуются: первое писаль свое имя, какое ему было, потомъ Асанъ: т: е: Асановичъ, такожде и пр.

21е Далѣе о святыхъ 13и Савва, названъ Сербитинъ.
25и Симонъ Петровѣжи, или Терновѣхи.
и Жаворонкаго храма дворъ отъ Бга а не отъ Бѣда свободенъ и Св. Филотея митва Бани Каштани.

22е Далѣе. 29и Святый Димитрий Новый въ лѣто ҂҂҂

чудесами – за сими следуетъ: по навождениемъ Діаволимъ
и пр. до конца Исторіи о перенесеніи мощей въ Бухарестъ
Русскими т.е до бѣ паки напишемъ и пр. все сіе не
имѣется въ лѣтописи, и прибавлено переписчикомъ, хо-
тѣвшимъ объяснить напотомъ нахожденіе мощей въ Бу-
харестѣ. —

23е Далѣе – изъ згорѣвшихъ въ Зографскомъ Монастырѣ въ ба-
шни 5-ѣ святыхъ названъ Симонъ.

24е Далѣе. Въ томъ градѣ Софіи тутъ кончается параграфъ и на-
чинается Въ лѣто Господне 1750, новій параграфъ.

25е Далѣе – Повѣствованіе обѣихъ святыхъ Мучениковъ Георгіи и Іоанна но-
вомъ въ лѣто 1514 неимѣется въ лѣтописи, и то видно прибавле-
но переписчикомъ, посему далѣе сказано 29 мучениковъ а не 31.
и еще далѣе вся сумма ихъ составляетъ число 58 а не шесть-

26е Досиѣ при концѣ: и собравъ сіе въ Хилендарѣ, пребольшаяся: Мо-
настырь при Игумена Лаврентіи, брата моего единороднаго,
и старѣйшаго мене, въ ему тогда лѣта пятьдесять а мене сто-
рядесять, въ то время досиѣ Хилендаръ дань Турскомъ 3000 гроша
и въ много смущеніе и несогласіе братіехо, за то не могохъ стер-
пѣти къ тому въ Хилендарѣ, и изыдохъ и придохъ въ Зографъ, и ту
еще много зрѣтохъ извѣстіе и зима ради Болгари и прію
вокупѣ, и сконцахъ реченая въ сію Исторіицу на пользу роду
нашему Болгарехому и пр. до конца Аминь. Симъ конча-
гается Лѣтописецъ. ———

+ и заболгарая быше двадесять и седомь хіліадъ гроша,

Глоу҃стивноуто, и҃зѣло сприѣтно и҃похва́лно въсѣ́мь хр҃то
люби́вый цр҃е́мь, є҆́желюбити и҃же́а́нїе те́пло и҃лѣ́ти къ стый